

Holy Bible

Aionian **Edition**®

**Gode Ea Sia: Ida:Iwane Gala
Bedamuni Bible
Gospel Primer**

Table of Contents

Preface
Genesis 1-4
John 1-21
Revelation 1-4
66 Verses
Reader's Guide
Glossary
Maps
History
Destiny
Illustrations, Doré

Welcome to the *Gospel Primer*. Thank you for your interest in the *Holy Bible Aionian Edition*®, found at AionianBible.org. The Aionian Bible project invites you to reconsider popular Christian understanding. It may seem utterly ridiculous to suggest that the most well-known verse in the history of Christianity, John 3:16, was improperly translated. And it may seem preposterous to propose that a destiny of Heaven or Hell is not the complete picture. Yet have we or our forefathers ever carried ignorance and errors along for centuries in the past? We have. Even so, the Aionian Bible project does not abandon tradition or Christian heritage. We have much to learn from the belief and practice of godly men and women throughout all ages. And this booklet is a primer to the good news of Jesus Christ, the savior of all mankind.

Holy Bible Aionian Edition®
Gode Ea Sia: Ida:Iwane Gala
Bedamuni Bible
Gospel Primer

Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0 International, 2018-2024

Source text: eBible.org

Source version: 9/30/2024

Source copyright: Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0

Tom Hoey, 2000

Formatted by Speedata Publisher 4.19.26 (Pro) on 10/14/2024

100% Free to Copy and Print

TOR Anonymously

<https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc

<https://Nainoia-Inc.signedon.net>

We pray for a modern Creative Commons translation in every language
Translator resources at <https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources>

Report content and format concerns to Nainoia Inc

Volunteer help is welcome and appreciated!

Preface

Bedamuni at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aiōdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aiōdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is eternal! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to eternal life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Take the time to understand these eleven words. The original translation is unaltered and a highlighted note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read online at AionianBible.org, with Android, and TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal... and purple is the color of royalty!

Amalalu, Idini Ifabi gusu la: ididili, Gode da 'selubimi' dunu asunasi, amola gegesu gobiha: i bagade lalu agoane amo da gusu, gudu amola ga amo fefeloasu, amo E da asunasi. Dunu eno da mae bogole Fifi Ahoanusu ifa amoma doaga: sa: besa: le, E agoane hamoi.

Mui 3:24

Mui

1 Musa: hemonega, bisili esoga, Gode da mu amola osobo bagade degabo hahamoi. **2** Osobo bagade da liligi hame galu. Hano gafululi hamonana fawane amo gasi dunasi ganodini ba: i. Gode Ea A: silibu da hano dabua gadodidi lalalu. **3** Amalalu, Gode E amane sia: i, "Hadigi misa." Ea sia: beba: le, hadigi misi dagoi. **4** Gode da hadigi amo hahawane ba: i. Amalalu, E da hadigi amola gasi dunasi afafai. **5** Hadigi amoma E da "eso" dio asuli. Gasi dunasi amoma E da "gasi" dio asuli. Daeya asili, hahabe doaga: i, amo eso age da baligi dagoi ba: i. **6** Amalalu, Gode da hamoma: ne sia: beba: le, hisi sogebi amo hano amoga gududili amola hano gadodili amo afafama: ne misi. Hisi sogebi amoma E da 'mu' dio asuli. Daeya asili hahabe doaga: i, amo eso ageyadu da baligi dagoi ba: i. **9** Amalalu, Gode E amane hamoma: ne sia: i, "Hano amo mu hagudu gala amo gilisili, osobo hafoga: i ba: ma: ne misa!" E amane sia: beba: le, osobo da ba: i dagoi. **10** Osobo hafoga: i amoma Gode da 'Osobo' dio asuli. Amola hano gilisi amoma E da 'Hano Wayabo Bagade' dio asuli. Gode da Ea hamoi da noga: idafa ba: i. **11** Amalalu, Gode da amane hamoma: ne sia: i, "Osobo amoga ifa amola gisi heda: ma. Ifa amola gisi ilia aligi hou defele dulu amola fage legema: ne heda: ma: ma!" Amalalu, Gode Ea hamoma: ne sia: i defele ba: i. **12** Gisi amo ilia aligi defele fage legei amola ifa amo ilia aligi defele dulu (amo ganodini fage ba: i) legei da osoboga heda: i. Gode da Ea hamoi noga: idafa ba: i. **13** Daeya asili, hahabe doaga: i, amo eso osoda da baligi dagoi ba: i. **14** Amola Gode E amane hamoma: ne sia: i, "Mu amoga, gamali amo da gasi amola eso afafamusa: , eso, ode, anegagi oubi amola gibu dasu oubi, amo huluanema defei dawa: ma: ne, gamali misa! **15** Gamali da mu amoga nenanebeba: le, osobo bagadega hadigi imunu galebe." Amo hamoma: ne sia: beba: le, gamali ba: i. **16** Gode da gamali bagade aduna hahamoi. Eso da ha ouligima: ne amola oubi da gasi ouligima: ne, E hahamoi. Amola E da gasumuni hahamoi dagoi. **17** Gode da amo gamali osobo bagadega hadigi olelema: ne muagadodi ligisi. **18** Eso amola gasi amoma ouligisu dialoma: ne, amola hadigi amola gasi amo afafamusa: , E da amo gamali ligisi. Gode da Ea hamoi noga: idafa ba: i. **19** Daeya

asili, hahabe doaga: i, amo eso biyadu da baligi dagoi ba: i. **20** Amalalu Gode da amane hamoma: ne sia: i "Hano ganodini esalebe fi osea: idafa hano wayabo huluane nabama: ne misa! Hisi amo ganodini amola sio fi da amo nabama: ne misa!" **21** Amola Gode da menabo bagadedafa hahamoi amola hano ganodini esalebe fi liligi, amola sio fi huluane hahamoi dagoi. Amola Gode da Ea hahamoi huluane hahawane ba: i. **22** E da amo fi huluane ilima hahawane dogolegema: ne sia: i. Hano ganodini fi liligi ilima ilia mano lale, hano wayabo bagade nabama: ne amola sio fi osobo bagadega gilisima: ne, E da ilima mano lama: ne sia: i. **23** Daeya asili hahabe doaga: i, amo eso bi da baligi dagoi ba: i. **24** Amalalu, Gode amane hamoma: ne sia: i, "Esalebe liligi amo lai gebo, ohe fi amola liligi huluane da osoboba: le lafia: dalebe, amo ilia fi defele osoboga misa!" E da hamoma: ne sia: beba: le, huluane ba: i dagoi. **25** Gode da ohe fi ilia fi defele, lai gebo amola liligi osoboba: le lafia: dalebe, amo huluane ilia fi defele hahamoi. Gode da Ea hahamoi liligi huluane hahawane ba: i. **26** Amalalu, Gode amane hamoma: ne sia: i, "Ninia wali dunu fi amo ninia: agoaila hamomu. Dunu fi ilia da hano wayabo bagade menabo fi, sio fi mu amo ganodini esala, ohe fi amola osobo bagade liligi huluane osoboba: le lafia: dalebe, ilia da amo huluanema ouligisu esalumu." **27** Amaiba: le, Gode da dunu amo Ea hou defele hamoma: ne, hamoi dagoi. E da dunu fi amo dunu amola uda hamoi dagoi. **28** Gode da elama hahawane dogolegema: ne sia: i. E da elama amane hamoma: ne sia: i, "Ali gilisili fima! Mano bagohame lale, osobo bagade nabalesima! Osobo bagade, hano wayabo bagade menabo fi, mu amo ganodini sio fi, amola liligi huluane osoboba: le lafia: dalebe ilima alia ouligisa esaloma!" **29** Amalalu, Gode amane sia: i, "Osobo bagade amo ganodini, gisi amola ifa amo da fage legesa, liligi huluane amo ali moma: ne Na da alima iaha." **30** Amola E eno amane sia: i, "Na da mola: ya: i gisi liligi huluane amo osobo bagade ohe fi amola sio fi mu amo ganodini amola liligi osoboba: le lafia: dalebe, ilia moma: ne ilima iaha." E da amo sia: beba: le amo hou da doaga: i dagoi ba: i. **31** Gode da Ea hahamoi liligi huluane ba: i dagoiba: le, E da huluane noga: idafa ba: i. Amola daeya asili, hahabe doaga: i, amo eso gafe da baligi dagoi ba: i.

2 Amalalu mu amola osobo bagade, amo da liligi gilisusu bagadedafa, amo huluane da hahamoi dagoi ba: i. **2** Eso fesu da doaga: beba: le, Gode da Ea hahamoi huluane dagobe ba: i. Amaiba: le, E da eso fesu amoga hawa: hamosu yolesili, helefi. **3** Amola Gode da eso fesu amoma hahawane dogolegema: ne sia: i, amola amo eso E da eso eno amoga afafane. E da Ea hawa: hamonanu, eso fesu amoga helefibiba: le, eso fesu afafane, hadigi eso modale ligiagai. **4** Osobo bagade amola mu liligi huluane da agoane hamoi. Be Hina Gode da osobo amola mu degabo hahamonanu, **5** fage da sono hame heda: iba: le, ifa amola gisi, da hame ba: i. Bai amo esoha E da gibu hame iasi galu. Amola osobo dogoma: ne, ouligisu dunu da hame ba: i. **6** Be hano amo da osobo hagudu galu, amo da heda: le, osoboba: le ai ahoasu. **7** Amalalu, Hina Gode da osobo lale, dunu hamoi. Amo dunu ea mi amoga E da mifo i. Amalalu, dunu da esalebe ba: i. **8** Amalalu, gusu soge amo ganodini, amo da Idini soge, Hina Gode da ifabi bugi. Gode da dunu Ea hamoi, amo ifabi ganodini asunasi. **9** Amo ifabi ganodini, Gode da ifa ida: iwane amo da fage ida: iwane legesa, amo osea: idafa ifabi ganodini bugi. Ifabi dogoa amogai da mae bogole Fifi Ahoanusu ifa amola ifa eno da ea fage nasea dunuma noga: i hou amola wadela: i hou amo afafane dawa: digisu olelesu, amo ifa aduna lelebe ba: i. **10** Idini soge amo ganodini hano afadafa ba: i. Amo hano da bugi liligi amoma hano iasu. Idini soge yolesili, amo hano da adimi hamone, bu hano biyaduyale hamoi. **11** Hano age amo ea dio da Bisone. Amo hano da Hafila soge amo ganodini ahoa. **12** (Amo soge ganodini da gouli ida: iwane gala, gabusiga: manoma amola igi ida: iwane gala.) **13** Hano ageyadu ea dio da Gihone. Amo hano da Guse soge amo ganodini ahoa. **14** Hano osoda ea dio da Daigalisi. Amo da Asilia soge gusu la: ididili ahoa. Hano biyadu amo ea dio da lufala: idisi. **15** Amalalu, Hina Gode da dunu amo Idini Ifabi amo ea osobo dogoma: ne amola sosodo ouligima: ne asunasi. **16** Gode da dunuma amane hamoma: ne sia: i, "Ifa huluane ifabi ganodini bugi amo fage faili manu da defea. **17** Be ifa afadafa fawane amo ifa da hou da noga: i o wadela: i amo dawa: digisu iaha, amo ifa fage nasea, di da amo esohaga bogomu." **18** Amalalu, Hina Gode da amane sia: i, "Dunu hisu da esalumu da defea hame galebe.

Na da na: iyado dunu e fidima: ne hamomu." **19** Amola Gode da osobo gasa: le, ganumugini, ohe fi amola sio fi hahamoi. Amalalu, E da amo fi huluane, dunu da ilima dio asulima: ne, oule misi. A: da: me da ilima dio asuliba: le, ilia da amo dio lai dagoi. **20** Amaiba: le, A:da: me da lai gebo amola sio fi amola ohe fi huluane ilima dio asuli. Be A: da: me fidima: ne, na: iyado fidisu dunu defele afae da hame ba: i. **21** Amaiba: le, Hina Gode hamobeba: le, A:da: me da golai nanabunina asi dialoba, Gode da ea didifi afadafa gulalelale, hu amola bu madelagili gilisi dagoi ba: i. **22** Gode da dunu ea didifi gulale, amoga uda hamone, ema oule misi. **23** Amalalu, dunu da amane sia: i, "Defea! Wali na fi dunu eno da esala. Ea gasa da na gasa amoga lai, amola ea hu da na hu amoga lai. E da dunu amoga lalegaiba: le, ea dio da 'uda'." **24** Amaiba: le, dunu da ea ada amola ea ame yolesili, ea udama madelagili hu afadafa hamosa. **25** Dunu amola uda ela da da: i nabado ba: i. Be ela da hame gogosa: i.

3 Hina Gode Ea hahamoi fi liligi amoga, sania ea hohonosu dawa: digisu da liligi huluane amo ilia dawa: su baligi dagoi ba: i. Sania da udama amane sia: i, "Ifa huluane ifabi ganodini bugi amo ea fage mae moma: ne, amo sema Gode da dafawane ilegebela: ?" **2** Uda da bu adole i, "Ani da ifa huluane ifabi ganodini bugi amo ea fage faili manu da defea. **3** Be ifa afadafa fawane ifabi dogoa bugi, amo ea fage Gode da mae moma: ne, amola mae digili ba: ma: ne sia: i. Amane hamosea, ania da bogosu ba: mu!" **4** Sania da bu adole i, "Amo da ogogosa! Alia da hame bogomu!" **5** Alia da amo fage nasea, alia da hou noga: i amola wadela: i amo dawa: beba: le, bu Gode agoane defele ba: mu. Alia da amo hamosa: besa: le, Gode da ali bogomu sia: i!" **6** Uda da amo ifa fage da ha: i manu noga: iwane ba: beba: le, amola ea ba: su da noga: i, amo dawa: beba: le amola amo nasea dawa: su bagade lamu amo dawa: beba: le, e da amo ifa fage faili mai. Eno e da egoa ema gilisili esalu, ema iabeba: le, e mai dagoi. **7** Na dagole, ela asigi dawa: su si fadagai dagoi ba: i. Ela da da: i nabado amo dawa: beba: le, ela da figi ifa lubi amo nodomene, ela da: i nabado dedeboi. **8** Daeya, ela da Hina Gode ifabi ganodini ahoabe nabi. Ela da ifa adodobo amoga wamoaligi. **9** Be Hina Gode da A: da: mema amane wele sia: i, "Di

da habila: ?” 10 A: da: me da bu adole i, “Di da ifabi ganodini ahoanebe amo na da nabi. Na da beda: iba: le wamoaligi. Na da da: i nabado amo dawa: beba: le beda: i galu.” 11 Gode da bu adole ba: i, “Di da da: i nabado nowa adobela: ? Ifa fage amo na da dima mae moma: ne sia: i, amo di da maibala: ?” 12 Dunu da bu adole i, “Uda amo Dia da nama i, e da amo ifa fage nama iabeba: le, na da mai dagoi.” 13 Hina Gode da udama amane adole ba: i, “Di da abuliba: le agoane hamobela: ?” Uda da bu adole i, “Sania da nama ogogoiba: le, na da mai dagoi.” 14 Amalalu, Hina Gode da sania amoma amane sia: i, “Di da Na se iasu lamu galebe. Dima gagabusu aligima: ne da ohe fi huluane amo ilima gagabusu bagadewane baligimu. Wali mae yolesili di da dia hagogoma sugi masunu. Di da osobo fawane naha esalumu. 15 Na hamobeba: le, di amola uda da ha laiwane esalumu. Ea Mano amola dia mano da mae yolesili ha laiwane esalumu. Uda ea Mano da dia dialuma goudamu, amola di da ea Mano amo Ea emo gufi gasomanu.” 16 Amola udama E amane sia: i, “Di da abula agui ba: sea amola mano lalelegesea, dia se nabasu Na da bu bagade hamomu. Be amo mae dawa: le, di da diguama fima: ne hanamu. Be e da dima hinawane esalumu.” 17 Dunuma E amane sia: i, “Dia uda ea sia: nababeba: le, di ifa fage amo Na da mae moma: ne sia: i liligi, amo di da mai dagoi. Di da agoane hamobeba: le, Na da osobo amoga gagabusu aligima: ne ilegemu. Di da se nabawane gasa bagade hawa: hamobeba: le fawane, osoboga ha: i manu lamu. 18 Osoboa aya: gaga: nomei gisi heda: le, di da osoboga udigili heda: i liligi amo fawane manu galebe. 19 Di da gasa bagadewane finumu asili, hawa: hamobeba: le fawane, dia ha: i manu osoboga lamu. Di da osobo amoga hamoiba: le, bu osoboga doaga: sea fawane amo hou da dagoiwane ba: mu. Bai di da osobo amoga hamoi dagoi, amola di da osoboga buhagimu!” 20 A: da: me da idua da dunu fifi asi gala ilima ame esalumu ba: i. Amaiba: le, e da idua ema lbi dio asuli. 21 Hina Gode da ohe fi gadofu amoga abula amo A: da: me amola idua ela dedeboma: ne, Gode Hi hahamoi. 22 Amalalu, Hina Gode E amane sia: i, “Dunu da hou noga: i amola hou wadela: i amo afafane dawa: su lai dagoiba: le, e da Nini defele hamoi dagoi. E da Mae Bogole Fifi Ahoanusu ifa amo ea fage nasea eso huluane

esalalalumu, amo hamosa: besa: le, ninia ea logo hedofamu da defea.” 23 Amaiba: le, Hina Gode da dunu Idini Ifabi amoga ela esalu, amo gadili sefasi. Gode da osobo amoga dunu ea da: i hodo hahamoi, amola amo osobo ouligima: ne amola dogoma: ne, e asunasi. 24 Amalalu, Idini Ifabi gusu la: ididili, Gode da ‘selubimi’ dunu asunasi, amola gegesu gobiha: i bagade lalu agoane amo da gusu, gudu amola ga amo fefeloasu, amo E da asunasi. Dunu eno da mae bogole Fifi Ahoanusu ifa amoma doaga: sa: besa: le, E agoane hamoi.

4 A: da: me amola idua lbi da gilisili golai (elesu sogelai). Amalalu lbi da abula agui ba: i amola ea mano Ga: ine lalelegei. lbi da amane sia: i, “Hina Gode da fidibiba: le, na da dunu mano lalelegei!” 2 Fa: no lbi da Ga: ine eya amo A: ibele lalelegei. A: ibele da sibi amola goudi ouligisu. Ga: ine da ifabi ouligisu esalu. 3 Asili, Ga: ine da ha: i manu amo ea ifabiga lai, amo Hina Godema gaguli misi. 4 Be A: ibele da ea sibi ilima degabo lalelegei sefena gala, amo lale, ea liligi noga: idafa Hina Godema gaguli misi. Hina Gode da A: ibele amola ea iasu amo hahawane ba: i. 5 Be E da Ga: ine amola ea gaguli masu liligi hahawane hame ba: i. Amaiba: le, Ga: ine da mi hanai galu. E da hagusa: ili, ea dialuma fili sa: i. 6 Amalalu, Hina Gode da Ga: inema amane sia: i, “Di da abuliba: le ougibala: ? Dia odagi da abuliga hagusa: ila: ? 7 Di da hou moloidafa hamoi ganiaba, Na da di lalegagula: loba. Be amai hame galea, wadela: i hou da gasonasu ohe fi defele dia logo holeiga dima doagala: musa: esalebe ba: mu. Wadela: i hou da di osa: le heda: musa: dawa: lala. Be di da wadela: i hou osa: le heda: mu da defea.” 8 Ga: ine da eya A: ibelema amane sia: i, “Ani sogega ahoa: di!” Ela da sogega asili, Ga: ine da A: ibele sogoba: le, medole legei dagoi. 9 Amalalu, Hina Gode da Ga: inema adole ba: i, “Dia eya A: ibele da habila: ?” Ga: ine da bu adole i, “Na da hame dawa: ! Na da naeya amo ea ouligisu dunula: ?” 10 Hina Gode da amane sia: , “Di da adi hamobela: ? Dia eya amoea maga: me osoboga sogoadigi, amo dabema: ne Nama wele sia: nana. 11 Wali gagabui da dima aligi gala. Di da wali osoboa ifabi hawa: hamomu da hamedei. Bai osobo amoga di da diaeya ea maga: me dia loboga sogadigi, amo fedege agoane mai dagoiba: le. 12 Di da osobo gidinasea, osobo da

dima ha: i manu hame imunu. Di da mae aligili, diasu hamedene, osobo bagadega udigili lalumu.” 13 Ga: ine da Hina Godema amane sia: i, “Na da amo se iasu lamu da hamedei. 14 Wali eso Di da na soge fisili masa: ne sefasilala. Na da Di gadenene esalumu hamedei agoane ba: sa. Na da osobo bagadega mae aligili lalumu. Nowa da na ba: sea, ilia da na medole legemu.” 15 Be Hina Gode da ema amane sia: i, “Hame mabu! Nowa da Ga: ine fane legesea, Na da ema fesuale agoane dabemu.” Amalalu, Hina Gode da ilegesu dawa: digisu, amo nowa da Ga: ine ba: sea, medole legemu da sema bagade, amo E da Ga: inema ilegei dagoi. 16 Amalalu, Ga: ine da Hina Gode amo yolesili, e da soge Node (dawa: loma: ne da ‘Udigili Lala’) amo da Idini sogega gusudili gala, amoga esalumusa: asi. 17 Ga: ine da ea udala gilisili golale (soge lala), e da abula agui, Inage lalelegei. Ga: ine da amo esoga moilai bai bagade gagulalebe ba: i. Amoga e da ea mano Inage, amo ea dio asuli. 18 Inage da mano lai amo ea dio Aila: de. Aila: de da mano lai amo ea dio Mihuuya: iele. Mihuuya: iele ea mano da Midiusa: iele amola Midiusa: iele ea mano da La: imege. 19 La: imege da uda aduna lai. Afae da A: ida, eno da Sila. 20 A: ida da mano lai amo ea dio amo Ya: iba: le. Ea manolali da abula diasu ganodini esalu amola ilia da lai gebo fi ouligisu. 21 Ya: iba: le eya da Yuba: le. Ea mano da gesami hea: su dusu liligi amo sani baidama, fulabosu dusu amola dusu hou eno hamosu. 22 Sila da mano lalelegei amo ea dio da Diubale-Ga: ine. E da ouli amola balase hahamonanu, hawa: hamosu liligi hahamoi. Diubale-Ga: ine amo ea dalusi da Na: iama. 23 La: imege da ea uda aduna elama amane sia: i, “A: ida amola Sila! Na sia: nabima! Goi afae amo da na faiba: le, na da amo goi fanelelegei dagoi. 24 Gode da amane sia: i, ‘Nowa da Ga: ine fasea, e da Gode Ea se iasu baligili fesuale agoane ba: mu.’ Be na sia: da nowa La: imege fasea, e da se baligili 77 agoane ba: mu.” 25 A: da: me amola idua bu gilisili golai. Amalalu, idua da dunu mano lai. E da amo manoma Sede dio asuli. E amane sia: i, “Ga: ine da A: ibele amo medole legei. Amaiba: le, ea sogebi lama: ne, Gode da mano eno nama i dagoi.” 26 Sede amola da dunu mano lalelegei amo ea dio Inosie. Amo esoga, osobo bagade dunu fi da muni Godema dawa: le, Ea Dioba: le nodone sia: ne gadosu.

Yesu E amane sia: i, "Ada! Dia ilia hou goglema: ne olofoma! Bai ilia hamobe ilia da mae dawa: iwane hamosa!" Louma dadi gagui dunu, ilia da Yesu Ea abula lamusa: , ululuasu.
Luge 23:34

Yone

1 Degabodafa, osobo bagade da hame hahamoi galu, amo esoha Gode Sia: dafa da esalu. E (Sia: dafa), amola Gode, da gilisili afadafa fawane esalu. Sia: dafa da Gode defele. **2** Degabodafa Sia: dafa amola Gode, Ela da gilisili esalu. **3** Sia: dafa da liligi huluanedafa hahamoi dagoi. E da hame hamoi ganiaba, liligi huluanedafa da hame ba: la: loba. **4** Sia: dafa da esalusu ea bai galu. Amo esalusu da osobo bagade dunu fifi asi gala ilima hadigi olelei. **5** Amo hadigi da gasi ganodini diga: i diala. Amo hadigi da gasiga dedebomu hamedesa. **6** Gode da Ea sia: adole iasu dunu ea dio amo Yone, amo asunasi. **7** Dunu huluane ilia Gode Ea adosu nababeba: le, dafawaneyale dawa: ma: ne, Yone da hadigi ilima olelema: ne misi. **8** Yone da Hadigidafa hame galu. E da amo Hadigidafa olelela misi. **9** Amo hadigi da Hadigidafa. Hadigidafa da dunu huluane amo da osobo bagadega maha, ilima hadigi iaha. **10** Sia: dafa da osobo bagade ganodini esalu. Gode da Sia: dafa amoga osobo bagade hahamoi. Be osobo bagade dunu da Sia: dafa hame dawa: i galu. **11** E da Ea fidafa dunu ilima misi, be Ea fidafa da Ea hou lalegagumu higasu. **12** Be mogili ilia da Ea hou hanaiba: le, Ea hou lalegagui. Amalalu, ilia da Gode Ea mano hamoma: ne, E da ilima ilegei dagoi. **13** Osobo bagade hou hamobeba: le hame, ilia bu lalelelele Gode Ea mano hamoi. Osobo bagade dunu ea hamoiba: le, ilia hame lalelele, be Gode Hi ilegeiba: le ilia da bu lalelelele, Gode Ea mano hamoi dagoi. **14** Sia: dafa da osobo bagade dunu ea hu lale, ninia osobo bagade fi amo ganodini esalu. Ea hou da hahawane dogolegele iasu amola dafawanedafa hou ba: su. Ea hadigi, amo Gode Egefedafa Ea hadigi defele, ninia ba: i dagoi. **15** Yone da Ea hou olelei. E da ha: giwane wele sia: i, "E da na misi amoga fa: no misi, be Ea hou da na hou baligisa! Na hame lalelele esoga, E da esalu! Amo dunu Ea hou olelemusa: na sia: i!" **16** Ea hahawane dogolegele iasu hou da nabai bagadewane dialebeba: le, E ninima hahawane bagade iasu. Musa: ninia hahawane ba: i, be wali bu baligiliwane hahawane ba: sa. **17** Gode da Mousesema olelebeba: le, Ea Sema ninima iasu. Be Yesu Gelesu da hahawane dogolegele iasu, amola moloidafa hou, ninima olelei dagoi. **18** Osobo bagade

dunu huluanedafa, da Gode hamedafa ba: su. Be Hina Gode Yesu, Hisu da Godedafa defele. Amola E da Gode dafulilii lelebeba: le, Hi fawane da Gode Ea hou olelei dagoi. **19** Yu fi ouligisu dunu Yelusaleme molai bai bagadega esalu, ilia da gobelesalasu dunu amola Lifai dunu, amo Yone ea hou abodemusa: asunasi. Iliia da Yonema amane adole ba: i, "Di da nowala: ?" **20** Yone da bu adole imunu hame hihi galu. E da moloiwane olelei, "Na da Mesaia hame!" **21** Iliia bu adole ba: i, "Amaiba: le, di da nowala: ? Di da Elaidiala: ?" Yone bu adole i, "Hame mabu! "Iliia eno adole ba: i, "Di da Balofede dunudafala: ?" "Hame mabu!" e sia: i. **22** Iliia amane sia: i, "Amaiba: le, di da nowala: , amo ninima adoma. Ninia asunasi dunuma adole iasu gaguli masunu galebe. Dia hou da adi houla: ?" **23** Be Yone bu adole ianoba, e da Aisaia ea sia: dedei olelei, "Na da hafoga: i soqe, dunu hame esalebe soqe amo ganodini ahoana, amane wele sia: nana, `Hina Gode da noga: iwane masa: ne, Ea logo moloiwane fodoma!" **24** Abodemusa: misi dunu (Fa: lisi fi dunu da ili asunasi), **25** ilia da Yonema amane adole ba: i, "Di da Mesaia o Elaidia o Balofede dunu amo hame esalea, di da abuliba: le dunu hanoga fane salala: ?" **26** Yone da bu adole i, "Na da hanoga ba: bodaise hou hamosa. Be dilia gilisisu amo ganodini dunu dilia hame dawa: dunu da lela. **27** E da na misi amoga fa: no maha. Be na da Ea emo salasu efe fadegamu amo defele hame ba: sa. **28** Yone da Bedani soqe, (Yodane Hano gusu bega:) amoga hanoga fane salasu hou hamonanoba, amo hou huluane da ba: su. **29** Golale hahabe, Yone da Yesu ema manebe ba: i. E amane sia: i, "Dilia ba: ma! Gode Ea Sibi Mano manebe goea. E da osobo bagade wadela: i hou huluane fadegale fasisa. **30** Na musa: sia: i, `E da na misi amoga fa: no misi, be Ea hou da na hou baligisa. Na hame lalelele esoga, E da esalu.' Na da amo dunu Ea hou olelemusa: , amane sia: i. **31** Na da amo dunu hame dawa: i galu. Be na da amo misunu dunu Ea hou Isala: ili dunuma olelemusa: , hanoga fane salasu hamomusa: misi." **32** Amalalu, Yone da ilima amane sia: i, "Na da Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala, dafe sio agoane muagado misini, Ea da: i hodo amoga aligila sa: i, ba: i dagoi. **33** Na da amo da Gode Ea ilegei dunu hame dawa: i galu. Be musa: Gode da na hanoga fane salasu hawa: hamoma: ne, asula ahoanoba, E da nama

amane olelei, `Di da Gode Ea A: silibu Hadigidafa dunu afadafa amoga aligila dalebe ba: mu. Amo Dunu da Na A: silibu Hadigidafa amoga ba: bodaise hamosa.' 34 Na da amo hou ba: i dagoi. Amola amo dunu da Gode Egefedafa na da dilima sia: sa!" 35 Eso afae aligili, Yone amola ea ado ba: su dunu aduna da gilisili lelu. 36 Lelebeba: le, Yesu da baligili ahoanebe ba: i. Yone e amane sia: i, "Gode Ea Sibi Mano ahoanebe goea." 37 Amo sia: nababeba: le, ea ado ba: su dunu aduna da Yesuma fa: no bobogei. 38 Yesu da delegili, ela da ema fa: no bobogelalebe ba: loba, elama amane adole ba: i, "Ali da adi hogosala: ?" Ela bu adole ba: i, "La: bai (olelesu)! Dia golasu da habila: ?" 39 E bu adole i, "Ba: la misa!" (Amoha da eso baloga agoane). Amalalu, ela da Yesu E sigi asili, Ea golasu ba: i. Ili gilisili amo eso ganodini sia: dalu, gasi gadenewane yolesi. 40 Dunu afadafa ea dio amo A: dalu, e da Saimone Bida eya esalu. E da Yone ea sia: nabalu, Yesuma fa: no bobogei. 41 E da ea ola Saimone hogolala ba: beba: le, ema amane sia: i, "Ani da Mesaia (eno sia: Gelesu) ba: i dagoi." 42 Amalalu, e da Saimone Yesumaoule misi. Yesu da Saimone ba: beba: le, amane sia: i, "Dia dio da Saimone! Di da Yone egefe! Wali Na da dima Sifa: se dio asula." (Sifa: se dio da Bida dio defele. Amo dawa: loma: ne sia: da `igi'.) 43 Galale hahabe, Yesu da Ga: lili sogega masunu dawa: i galu. E da Filibe ba: beba: le, amane sia: i, "Na baligiga aligila misa." 44 (Filibe ea moilai dio amo Bedesa: ida. Amo moilaiga A: dalu amola Bida esalebe ba: i.) 45 Filibe da hogolala, Nada: na: iele ba: i. E da ema amane sia: i, "Ninia da Dunu amo Ea hou Mousese da Sema buga ganodini dedei, amola balofede dunu, Ea hou dedei, amo dunu ninia ba: i dagoi. E da Yesu, Yousefe egefe. Ea moilai da Na: saledede." 46 Nada: na: iele da amane sia: i, "Liligi ida: iwane gala da Na: saledede moilaiga mahabela: ? Hame mabul!" Be Filibe da bu adole i, "Ba: la misa!" 47 Yesu da Nada: na: iele Ema manebe ba: beba: le, ea hou olelemusa: amane sia: i, "Isala: ili dunudafa da manebe goea. Amo dunu da ogogosu hame dawa:" 48 Nada: na: iele da Ema amane adole ba: i, "Na hou Dia habodane dawa: bela: ?" Yesu E bu adole i, "Filibe da dima hame misa: ne weloba, Na da di figi ifa ea ougiha esalebe ba: i." 49 Nada: na: iele fofogadigili sia: i, "Olelesu! Di da Gode Egefedafa. Di da Isala: ili fi ilima Hina

Bagadedafa esala." 50 Yesu E amane sia: i, "Di da figi ifa ea ougiha esalebe Na ba: i, amo fawane Na sia: beba: le di da Na hou dafawaneyale dawa: bela: ? Amo hou bagadewane baligisu hou di da ba: mu." 51 E da ilima amane sia: i, "Na da dafawane dilima sia: sa! Dilia da Hebene logo doasibi ba: mu, amola Gode Ea a: igele dunu Gode Egefe amo da: iya, ilia gudu dalebe gado heda: lebe ba: mu."

2 Eso aduna aligili, Ga: ina moilai (Ga: lili sogega) amo ganodini ilia uda lasu hou hamosu. Yesu Ea ame amoga misa esalu. 2 Lolo nasu ouligisu dunu da Yesu, Ea ado ba: su dunu, ilima misa: ne sia: i dagoiba: le, ilia misa esalu. 3 Be waini hano huluane na dagoiba: le, Yesu Ea ame Ema amane sia: i, "Ili waini huluane da na dagoiba: le ebelei." 4 Be Yesu da bu adole i, "Na hawa: hamomu dia abuliba: le adosala: ? Na ilegei eso da hame doaga: i." 5 Yesu Ea: me da hawa: hamosu dunuma amane sia: i, "Ea adosea dilia hamoma!" 6 Yu dunu ilia lobo dodofesu hou sema bagade dialu. Amo hou hamoma: ne ofodo da gafeyale gala dialu. Ofodo afae afae da hano100lidase (litres) agoane sogasalasea nabai ba: i. 7 Yesu da hawa: hamosu dunu ilima amane sia: i, "Amo ofodo gafeyale gala amoga hano sogasalawane, nabama!" Amalalu, ilia hano sogasalawane, ofodo da nabaidafa ba: i. 8 Amalalu, Yesu da ilima amane adole i, "Defea! Wali amo ofodoga hano dili, gaguli asili, lolo Nasu aowasu dunuma ima." Ili da Ea sia: i defele hamoi. 9 Lolo Nasu ouligisu dunu da hano afadenene, bu waini hano hamoi, amo na ba: i. Waini da habidili misa, aowasu dunu da hame dawa: i (be hawa: hamosu dunu da hano dili iabebe: le dawa: i). Amalalu e da uda lamu dunuma amane wele sia: i, 10 "Dunu huluane da hidadea waini hano ida: iwane sagole, fa: no ilima misa dunu da bagadewane na dagoiba: le, ilia da wadela: i waini hano sagosa. Be dia hou da hisu. Di da fa: nodafa waini baligili ida: iwane gala ninima iahal!" 11 Ga: ina moilai, Ga: lili sogega ganodini, amoga Yesu da amo degabo gasa bagade musa: hame ba: su hou hamoi dagoi. E da Ea hadigi olelebeba: le, Ea ado ba: su dunu da Ea hou dafawaneyale dawa: i galu. 12 Amohaga fa: no, Yesu, Ea ame, Ea eya, amola Ea ado ba: su dunu, eso bagahame oualigimusa: , Gabena: iame moilaiga asi. 13 Baligisu Lolo Nasu gilisimu da gadeneiba: le, Yesu da Yelusaleme moilai bai bagadega asi. 14

Debolo Diasu ganodini, E da dunu ilia bulamagau, sibi, amola musuni bidi lalebe ba: i. Eno dunu ilia fafai amoga fili, muni afadenene iasu hou hamonanebe ba: i. **15** Amalalu, Yesu da efega fegasu hamone, ohe fi, bulamagau, amola sibi huluane gadili sefasi. E da muni bidi lasu dunu ilia fafai delegili fasili, ilia muni fage huluane gugudili fasi. **16** E da sio bidi lasu dunuma amane sia: i, "Sio huluane gadili gaguli masa! Na Ada ea diasu bidi lama: ne diasu agoane hamomu da defea hame! Yolesima!" **17** Amalalu, Ea ado ba: su dunu da Gode Sia: Dedei amo bu dawa: i, amane, "Gode! Na dogo ganodini, Dia Diasu amoma asigi hou da lalu agoane nesa." **18** Yu ouligisu dunu da Yesuma amane adole ba: i, "Di da abuliba: le amo hou hamonanebela: ? Amo olelema: ne, di da adi dawa: digima: ne olelesu ninima olelema: bela: ?" **19** Yesu E bu adole i, "Dilia amo Debolo Diasu mugulusia, Na da eso udiana amoga bu hiougili dagomu." **20** Ilia da fofogadigili amane sia: i, "Ola! Musa: dunu ilia ode 46 agoanega amo diasu gagui galu. Di da habodane eso udiana amoga bu gaguma: bela: ?" **21** Be Yesu da Debolo Diasu Ea hou hame olelei. E da Ea da: i hodo da diasu agoane sia: i. **22** Amaiba: le, fa: nowane, Yesu E bogole, bu wa: legadoloba, Ea fa: no bobogesu dunu da amo sia: bu dawa: i galu. Dawa: beba: le, ilia Gode Sia: Dedei bu dawa: le, Yesu Ea sia: i dafawaneyale dawa: i. **23** Yesu da Baligisu Lolo Nasu amoha Yelusaleme moilai bai bagadega esaloba, dunu bagohame Ea gasa bagade dawa: digima: ne olelesu ba: beba: le, Ea hou dafawaneyale dawa: i. **24** Be Yesu da osobo bagade dunu ilia hou huluane dawa: beba: le, ilia lalegagui hou dafawaneyale hame dawa: i. **25** Eno dunu da osobo bagade dunu ilia hou Ema olelemu da hamedeidafa. Bai Hisu, enoga mae oleleiwane, liligi huluane osobo bagade dunu ilia dogo ganodini dialebe, dawa: i galu.

3 Amo esoha, Yu ouligisu dunu afae (Fa: lisi dunu) ea dio amo Nigoudimase, esalebe ba: i. **2** E da gasia, wamowane Yesuma misini, amane sia: i, "La: bai (Olelesu)! Gode da hame fidi ganiaba, Dia da musa: hame ba: su dawa: digima: ne olelesu hamonanebe amo hamomu da hamedela: loba. Amo ninia ba: beba: le, di da Godema asunasi olelesu dunu ninia dawa." **3** Be Yesu da ema bu adole i, "Na dima dafawane sia: sa! Nowa dunu da bu

hame lalelegesea, e da Gode Ea Hinadafa Hou hamedafa ba: mu." **4** Nigoudimase fofogadigili bu adole ba: i, "Abolebela: ? Asigilai dunu da habodane bu lalelegema: bela: ? E da ame ea hagomo ganodini bu galuli amo bu lalelegema: bela: ?" **5** Yesu E bu adole i, "Na da dima dafawane sia: sa. Dunu e da hanoga amola A: silibuga bu hame lalelegesea, e da Gode Ea Hinadafa Hou amoga heda: mu hamedei. **6** Dunu da eda amola eme, amoga ela hamoiba: le lalelegesea, e da da: i hodo fawane hamosa. Be A: silibu Hadigidafa amoga lalelegesea, e da a: silibuwane ahoanumu. **7** Dilia huluane da bu lalelegemu da defea, amo Na da sia: beba: le, mae fofogadigima. **8** Fo da hi hanaiba: le hi logoga ahoa. Fo da habodili misi, amola habodili masunu, di hame dawa: Fo ea sia: fawane naba. Dunu ilia da Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala amoga lalelegebeba: le, ilia hou da amo agoane ba: sa." **9** Nigoudimase da bu fofogadigili amane adole ba: i, "Amo hou da habodane mahabela: ?" **10** Yesu da bu adole i, "Defea! Di da mimogo olelesu dunu Isala: ili soge ganodini. Amaiba: le, di abuliba: le amo hou hame dawa: sala: ?" **11** Na da dafawane sia: dilima olelesa. Na dawa: su liligi, na siga ba: su liligi, amo fawane na dilima sia: ne iaha. Be dilia huluane amo sia: ne iasu nabimu higasa. **12** Na da osobo bagade hou dilima olelebeba: le, dilia da dafawaneyale hame dawa: be. Amaiba: le, Na da Hebene hou dilima olelesea, dilia da habodane dafawaneyale dawa: ma: bela: ? **13** Osobo bagade dunu da Hebene sogega hamedafa heda: su. Be Dunu Egefe, E da osobo bagadega gudu sa: i, Hi fawane da Hebene sogega esalebe dunu. **14** Mousese da hemonega dunu hame esalebe hafoga: i wadela: i soge ganodini, sania balasiga hamoi amola ifaga gosagisili, gaguia gadole, bugili, amo hou defele ilia da Dunu Egefe gaguia gadomu. **15** Dunu huluane amo da Dunu Egefe Ea hou dafawaneyale dawa: sea, eso huluane Fifi Ahoanusu lama: ne, amo hou da doaga: mu. (aiōnios g166) **16** Bai Gode da osobo bagade fifi asi gala hodole, ilima asigili, Egefe ilima i. Ea sia: dafawaneyale dawa: sea, lalegagusia, eso huluane mae bogole Fifi Ahoanumu. (aiōnios g166) **17** Gode da osobo bagade dunu huluane ilima se imunusa: fofada: musa: , Egefe hame asunasi. Be dunu huluane gaga: musa: , E da Egefe asunasi dagoi. **18** Nowa dunu da Gode Egefe dafawaneyale

dawa: sea, e da se imunusa: fofada: su hame ba: mu. Be nowa da dafawaneyale hame dawa: sea, e da Yesu Ea Dio dafawaneyale hame dawa: beba: le, se imunusa: fofada: su ba: mu. **19** Gode Ea fofada: su da agoane ba: sa. Hadigidafa da osobo bagadega doaga: i dagoi. Be dunu ilia hou da wadela: iba: le, ilia hadigi higale, gasi hanai galebe. **20** Nowa dunu da wadela: i hou hamosea, e da hadigi higabeba: le, hadigi amoga hame maha. Eno dunu da ea wadela: i hou ba: sa: besa: le, e da hadigiga hame maha. **21** Be ida: iwane, moliwane hamosu dunu, ea hadigi da Godema hamoi amo olelemusa: , e da hadigi amoga maha.” **22** Amalalu, Yesu amola Ea ado ba: su dunu, ilia da Yudia sogega asili, ouesalu, hanoga fane salasu hou hamonanau. **23** Inone sogebi (amo da Sa: ilaime moilai gadenei) amoga Yone da ba: bodaise hou hamonanau. Bai amo sogebiga, hano bagohame dialebe ba: i. Dunu bagohame da ema doaga: beba: le, e da ili hanoga fane salasu. **24** (Amo esoha, Yone da se iasu diasu ganodini hame sali.) **25** Yone ea ado ba: su dunu da Yu dunuma sia: ga gegei. Ili hanoga ulasu sema amoma dawa: beba: le, sia: ga gegei. **26** Amalalu, ilia Yonema misini, amane sia: i, “Olelesu! Dunu amo da ali Yodane gusu bega: amoga esalu. Di da Ea hou ninima olelei. Amo da wali ba: bodaise hou hamonanebeba: le, dunu huluane da Ema ahoa!” **27** Yone da bu adole i “Gode da osobo bagade dunuma hou hame olelei ganiaba, e da gasa bagade hou hame dawa: la: loba. **28** Na sia: dilia huluane nabi dagoi. Na amane sia: i, ‘Na da Mesaia hame be E bisili masa: ne, Gode da na asunasi. **29** Uda da uda lamu dunu amo ea uda. Be uda lamu dunu ea na: iyado, e da uda lamu dunu ea sia: nababeba: le, hahawane ba: sa. Amaiba: le, na hahawane hou da nabaiwane diala. **30** Ea mimogo hou da heda: le, amola na hou da gudu sa: imu da defea.” **31** Gadodafa amoga misi dunu da osobo bagade dunu huluane baligisa. Osobo bagade dunu da osobo bagadega esalebeba: le, osobo bagade hou fawane sia: daha. Be Hebene sogega misi dunu da liligi huluane baligisa. **32** E da Ea ba: su amola Ea nabasu liligi olelesa. Be dunu huluane da Ea sia: hame lalegagusa. **33** Be nowa dunu Ea sia: dafawane lalegagusia, amo dunu e da Gode Ea hou da dafawanedafa eno dunuma olelesa. **34** Gode Ea asunasi dunu da Gode Ea sia: fawane

olelesa. Bai Gode da Ea A: silibu nabaiwane Ema iaha. **35** Adadafa da Egefema asigiba: le, Ea gasa bagade hou huludafa Ema ia dagoi. **36** Nowa da Gode Egefe dafawaneyale dawa: sea, e da eso huluane Fifi Ahoanusu lai dagoi. Be nowa da Gode Egefe Ea sia: hame nabawane hame hamosea, e da eso huluane Fifi Ahoanusu mae lale, Gode Ea ougi se iasu ba: mu agoai galebe!” (aiōnios g166)

4 Fa: lisi dunu ilia da nabi amo Yesu da fa: no bobogesu dunu hiougi amola amo hanoga fane salasi, amola ilia idi da Yonema hamoi ilia idi baligi dagoi. **2** (Be Yesu Hi da dunu hanoga hame fane sanasi. Ea ado ba: su dunu ilia fawane hamosu). **3** Amaiba: le, eno dunu da Fa: lisi dunu ilia sia: dasu Yesuma olelebeba: le, E da Yudia soge yolesili, Ga: lili sogega asi. **4** E da Ga: lili sogega doaga: musa: , Samelia soge golili sa: i. **5** Samelia soge ganodini ahoana, e da Saiga moilaiga doaga: i. Musa: , Ya: igobe ea bugili nasu sogebi amo moilai gadenene amo egefe Yousefema i dagoi. **6** Ya: igobe ea hano nasu uli dou da amo sogega dialu. Yesu da helebeba: le, uli dou gadenene esalu. Amoha da esomogoa galu. **7** Amalalu, Samelia uda da hano dimusa: misi. Yesu da ema amane sia: i, “Na manusa: , hano dili ima!” **8** (Yesu Ea ado ba: su dunu da ha: i manu bidi lamusa: , moilaiga asi dagoi ba: i.) **9** Samelia uda da Yesuma bu adole i, “Di da Yu dunu be na da Samelia fi esala. Di da abuliba: le nama hano dili ima: ne adobela: ?” (Bai Yu dunu ilia Samelia fi dunu ilia faigelei amoga manu da malei galu.) **10** Yesu E bu adole i, “Defea! Di da Gode Ea hahawane iasu hou, dima edegesuu dunu Ea hou, amo dawa: loba, di da Ema edegela: loba. Adole ba: su ganiaba, E da dima esalalalusu hano ia: noba!” **11** Uda da Yesuma bu adole i, “Hina! Hano da gelabo gudu sedagawane diala. Di da hano disu hameba: le, habodane esalalalusu hano dima: bela: ? **12** Ninia aowalali eda Ya: igobe da amo hano nasu uli dogoi ninima i. E, ea mano amola ea ohe fi huluane amoga dili mai. Di da Ya: igobe ea hou baligibela: ?” **13** Yesu E bu adole i, “Nowa da amo hano dili nasea, e da bu hano hanamu. **14** Be nowa da Na hano dili iasu nasea, e da hobeaa gumiba: le, bu hano hame hanamu. Be hano ea dogo ganodini heda: lebeba: le, nawa: li agoane dalebeba: le, eso huluane mae bogole, Fifi Ahoanusu hou ema imunu.” (aiōn g165,

aiñonios g166) 15 Amalalu, Samelia uda amane sia: i, Eno dunu da Ema ha: i manu gaguli misibela: ?” 34 “Na da bu hano hame hanama: ne, amola guiguda: Be Yesu E amane sia: i, “Na ha: i manudafa da Na hano bu mae dila misa: ne, amo hano nama dili ima.” Asunasisu Dunu Ea hanai liligi., amo hawa: hamosu E da nama i, amo dagomusa: Na ha: i manu da agoane galebe. 35 Dilia da agoane sia: sa, `Oubi biyaduyale aligili, ha: i manu yoiba: le faimu. Be na agoane sia: sa, `Ha: i manu bugi noga: le ba: ma. Huluane da wahadafa yoiba: le, wahadafa faimu da defea. 36 Nowa dunu da yoi liligi faisia, e da bidi lala, ea fai liligi da eso huluane Fifi Ahoanusu ba: mu. Amaiba: le, bugi dunu amola faisu dunu, da gilisili hahawane ganumu. (aiñonios g166) 37 Musa: , sia: dedei da dafawane, amane, `Dunu afadafa da ha: i manu bugisa. Eno da ha: i manu faisu. 38 Na da dilia ifabi amo ganodini dilia hame hamosu amoga ha: i manu faimusa: , asunasi. Amo ifabi ganodini, eno dunu ilia hawa: hamoi dagoiba: le, dilia da ilia hawa: hamosu ea bidi lamu.” 39 Saiga moilai esalebe Samelia dunu bagohame, uda ea sia: amo “Dunu e da na musa: hamoi huluane adosu,” amo sia: nababeba: le, ilia da Yesu Ea hou dafawaneyale dawa: i. 40 Amaiba: le, Samelia dunu da Yesuma doaga: le, Yesu da Saiga moilaiga esaloma: ne, edegei. Amaiba: le, E da eso aduna ouesalu. 41 Amalalu, eno dunu bagohame da Ea sia: nababeba: le, Ea hou dafawaneyale dawa: i. 42 Iliia da Samelia udama amane sia: i, “Dia sia: beba: le hame, be Ea sia: ninia gega nababeba: le, wali dafawaneyale dawa: be. Dafawane! E da osobo bagade fifi asi gala dunu ilima Gaga: sudafa misi.” 43 Yesu da eso aduna aligili, amo soge yolesili, Ga: lili sogega asi. 44 Yesu Hi da musa: sia: i galu, “Balofede dunu da ea moilai soge amo ganodini esalea, ea fi dunu da ea hou higasa.” 45 Be Ga: lili dunu ilia da musa: Baligisu Lolo manusa: , Yelusaleme moilai bai bagadega ahoanoba, Ea gasa bagade hou E da amo esoha amogala hamobe ilia ba: i. Amaiba: le, E da bu Ga: lili moilaiga doaga: loba, ilia da E hahawane yosia: i. 46 Amalalu, Ga: ina moilai Ga: lili sogega (amo moilaiga Yesu da hano afadenene bu waini hano hamoi) amoga Yesu da buhagi. Amo moilaiga Gamane ouligisu dunu esalu. Egefe da Gabena: iame moilaiga oloi dialu. 47 Yesu da Yudia soge yolesili bu Ga: lili sogega misi, amo sia: nababeba: le, Gamane ouligisu dunu da Yesuma doaga: le, E da Gabena: iame moilaiga egefe bogomuwane diala amo uhinisima: ne masa: ne, Yesuma adole ba: i. 48

Yesu da ema amane sia: i, "Dilia huluane da musa: hame ba: su dawa: digima: ne olelesu hame ba: sea, dilia da hamedafa dafawaneyale dawa: mu." 49 Gamane ouligisu da bu adole i, "Hina! Na mano da bogosa: besa: le, ania da ema gilisili masunu da defea." 50 Yesu da ema amane sia: i, "Masa! Diagofe da mae bogole esalumu!" Amo dunu da Yesu Ea sia: dafawaneyale dawa: beba: le, asi. 51 Ea diasuga doaga: musa: logoga ahoanoba, ea hawa: hamosu dunu ema doaga: le, amane sia: i, "Diagofe da hame bogoi uhini esala." 52 Amalalu egefe ea bu uhisu eso ilegei amo e da ilima adole ba: i. Iliia bu adole i, "Aya baloga eso bega: be galu, ea asugi fisi." 53 Amalalu, amogaluwane Yesu da amane sia: i, "Diagofe da mae bogole esalumu," amo ea sia: i eda da bu dawa: i. Amalalu, amo dunu ea sosogo fi huluane da Yesu Ea hou lalegagui dagoi. 54 Yesu da Yudia soge yolesili, Ga: lili amoga doaga: le, amo hamoi da musa: hame ba: su dawa: digima: ne olelesu hou ageyaduyale gala Yesu E hamoi galu.

5 Fa: no, Yesu da Yelusaleme moilai bai bagadega, Gode Ea fi dunu Lolo Nasu gilisisu amoga ba: la asi. 2 Yelusaleme moilai bai bagadega, Sibi Logo Holei amo gadenene da hano wayabo galu. Sesei biyale gala da wayabo bega: dialu. Amo wayabo dio da Hibulu sia: ga "Bedeseda." 3 Oloi dunu bagohame da amo sesei ganodini dialu. Mogili da si dofoi, mogili da emo gasuga: igi, eno da afoi. Hano da gafulumu: ne ilia ouesafulu. 4 Amo hano wayabo ea hou ilia agoane sia: su. Eso enoga, a:igele dunu da doaga: le, hano gafulumusa: bibiagosu. Hano bibiagole, nowa oloi dunu da bisili hano ganodini soagala: sea, ea oloi da uhibi ba: mu 5 Dunu afadafa da amo sogebi esalu. Ea oloi da hemonega, ode38agoane mui. 6 Yesu da amo oloi ba: beba: le, amo dunu da ode bagohame agoane dialebe E asigiwane dawa: i galu. E da ema amane sia: i, "Di da bu uhimu hanabela: ?" 7 Oloi dunu da bu adole i, "Hina! Hano da bibiagosea, na hano ganodini sa: ima: ne fidisu dunu da hame galebe. Na da hanoa gudu masusa: dawa: sea, eno dunu ilia da bisili daha." 8 Yesu da ema amane sia: i, "Di wa: legadole, dia dehea gaguia gadole, gisa masa." 9 Amalalu, mae aligili, amo dunu da uhini, ea dehea gaguia gadole, gisa asi. Amo esoha da Sa: bade eso. 10 Amaiba: le, Yu ouligisu dunu ilia da amo oloi uhi dunuma amane sia: i, "Wali da Sa: bade

eso. Dia dehea gisa ahoabebe: le, di da ninia Sema wadela: sa." 11 E bu adole i, "Na oloi uhisu dunu da na dehea gisa masa: ne sia: i." 12 Iliia da ema adole ba: i, "Amo hou olelei dunu da nowa dunula: ?" 13 Be amo dunu da ea oloi uhinisisu da Yesuyale hame dawa: i. Dunu bagohame amo sogebi esalebebe: le, Yesu da hedolowane asiba: le, e da hame dawa: i. 14 Be fa: no, Yesu da amo dunu Debolo Diasu ganodini lelebe ba: i. Yesu da ema amane sia: i, "Di da wali uhi dagoi. Be eno wadela: i lili dia musa: oloi baligiliwane dima doaga: sa: besa: le, wadela: i hou yolesima." 15 Asili, amo dunu da Yu ouligisu dunuma olelei, "Dunu amo da na uhinisi da Yesu." 16 Amalalu, Yesu da Sa: bade esoga dunu uhibiba: le, ilia da Yesu se nabima: ne Ema halasu. 17 Yesu da ilima bu adole i, "Na Ada da mae helefili hawa: hamonana. Na amolawane da hawa: hamoma: mu." 18 Amo sia: nababebe: le, Yu ouligisu dunu da Yesu medomusa: logo baligiliwane hogoi helesu. E da Sa: bade eso Sema wadela: lesi. Be amo fawane hame, Gode da Ea Adadafa E da sia: beba: le, E amola Gode, Ela da defele E da sia: i dagoi. 19 Amaiba: le, Yesu da ilima bu adole i, "Na dilima dafawane sia: sa. Gode Egefe da hisu hawa: hamomu hamedei. E da Eda Ea hawa: hamonanebe ba: beba: le, amo hawa: E da hamosa. Eda Ea hawa: hamosu defele, Egefe da hamosa. 20 Eda da Egefema dogolegeiba: le, E da Ea hawa: hamosu Egefe Ema olelesa. Eno baligili hawa: hamosu E da Egefema olelemuba: le, dilia da fofogadigimu. 21 Eda da bogoi dunu uhini, ilima esalusu iaha, amo defele Egefe da Ea hanai defele ilima esalusu iaha. 22 Eda da dunuma fofada: su hou hame hamosa. E da fofada: su hou huluane Egefe Ema iaha. 23 Dunu huluane ilia Edadafa Ema nodone sia: sa. Iliia da Egefedafa Ema nodone sia: musa: , Eda da Ema fofada: su hou i dagoi. Nowa da Egefedafa Ema nodone hame dawa: sea, e da Edadafa Ema nodone hame dawa: sa. 24 Na da dilima dafawane sia: sa. Nowa da Na sia: nabasea amola Na Asunasisu Dunu amo Ea hou dafawaneyale dawa: sea, amo dunu da eso huluane Fifi Ahoanusu lai dagoi. E da se imunusa: fofada: su mae hamone, bogosu sogebi yolesili, degele, eso huluane Fifi Ahoanusu sogebi amoga doaga: i dagoi. (aiōnios 116)

25 Na da dilima dafawane sia: sa. Eso da doaga: mu. Hame! Eso da doaga: i dagoi. Amo esoha bogoi

dunu da Gode Egefe Ea sia: nababeba: le, ilia bu uhini wa: legadomu. 26 Edadafa da esalusu ea bai agoane diala. Amola Gode da hamobeba: le, Egefe da amo bai defele diala. 27 Gode da Egefedafa amo Dunu Egefe hamoiba: le, Gode da fofada: su hou huluane amo hamoma: ne, Ema i dagoi. 28 Amo hou amoma mae fofogadigima. Bogoi dunu huluane uli dogoi ganodini diala amo da Dunu Egefe ea sia: nabimu. Amo eso da ba: mu. 29 Ea sia: nababeba: le, ilia bogoi uli dogoi yolesili, wa: legadomu. Noga: le hamosu dunu da wa: legadole Fifi Ahoanumu. Wadela: i hamosu dunu da wa: legadole, se iasu lama: ne, fofada: mu. 30 Na da Nisu hamedafa hamosa. Gode Ea ado defele, amo fofada: su fawane Na hamosa. Na da Na hanai hame be Na Asunasisu Dunu Ea hanai asigi dawa: su liligi fawane Na da hamobeba: le, amo fofada: su hou da moloiwanedafa. 31 Na da Nisu Na hou olelese, defea, na sia: da dafawane hame agoane ba: mu. 32 Be Na sia: dilia dafawaneyale dawa: ma: ne, eno dunu (Gode) da fofada: sa. Ea sia: da dafawane Na dawa: 33 Dilia da adola ahoasu dunu Yonema asunasi dagoi. E da Na hou ilima moloiwane olelei. 34 Be na hou osobo bagade ba: su dunu da olelemu, na da hame hanai. Be dilia Fifi Ahoanusu ba: ma: ne, amo sia: Na da sia: i dagoi. 35 Yone da nenusu gamali agoane galu. Dilia da ea hadigi ganodini fonobahadi hahawane esalu. 36 Be Na olelesu da Yone ea ba: su olelei, amo baligi dagoi. Gode da Na hawa: hamosu Nama olelei dagoi. Amo hawa: hamosu da Na ada da Na asunasi, amo olelesa. 37 Na Ada da Na asunasiba: le, E da Na ba: su dunu esala. Dilia da Ea sia: hamedafa nabasu. Ea odagi dilia da hame ba: su. 38 Dilia da Ea asunasi Dunu dafawaneyale hame dawa: beba: le, Ea sia: da dilia dogo ganodini hame sala. 39 Dilia da Fifi Ahoanusu lamusa: Gode Sia: Dedei idilala. Be amo sia: da Na hou fawane olelesa. (aiōnios g166) 40 Be dilia da eso huluane Fifi Ahoanusu Nama edegemu higasa. 41 Na da osobo bagade dunu ilia nodosu hame hogosa. 42 Be Na da dilia hou dawa: Na dawa: loba, dilia dogo ganodini Godema asigi hou da hamedafa gala. 43 Na da Na Ada Ea adoiba: le misi, be dilia da Na hou dafawaneyale hame dawa: sa. Be eno dunu hi fawane hanaiba: le masea, amo dilia da hahawane ba: mu. 44 Dunu eno ilia dilima nodone sia: ma: ne, dilia hanaiwane

hamosa. Be Gode da dilima nodone dawa: ma: ne, dilia da amo logo hame hogosa. Amaiba: le, dilia da Na hou habodane dafawaneyale dawa: ma: bela: ? 45 Na da dilia wadela: i houba: le, Na da Adama dili diliwaneya udidimu, amo mae dawa: ma. Dilia da Mousese ea hou dawa: beba: le, hamoma: beyale dawa: sa. Be Mousese, hi fawane da dilia wadela: i houba: le Godema fofada: mu. 46 Mousese da Na hou olelemusa: dedeiba: le, dilia Mousese ea hou dafawanedafa dawa: i ganiaba, Na hou dafawaneyale dawa: la: loba. 47 Be ea dedei dilia da dafawaneyale hame dawa: beba: le, dilia da Na sia: habodane dafawaneyale dawa: ma: bala?"

6 Amalalu, Yesu da Ga: lili Hano Wayabo bagade (eno sia: sa Daibiliase Wayabo) dusagaiga degele asi. 2 Dunu bagohame da Ea musa: hame ba: su oloi uhinisu hou ba: i dagoiba: le, Ema fa: no bobogei. 3 Yesu da agoloba: le heda: le, E amola Ea ado ba: su dunu, gilisili esalu. 4 Baligisu Lolo Nasu eso da gadenene misunu galu. 5 Yesu da ba: le gagale, dunu bagohame Ema doaga: musa: manebe ba: i. E da Filibema amane adole ba: i, "Amo dunu huluane ilima ha: i manu ima: ne, ninia habodili bidi lama: bela: ?" 6 (E da Filibema ado ba: musa: , amane sia: i. Be Yesu Hi da Ea fa: no hamomu dawa: i galu.) 7 Filibe bu adole i, "Ninia da silifa fage 200 agoane amoga ha: i manu bidi lasea, dunu gilisi da bagadeba: le, ha: i manu da fonobahadi ba: mu." 8 Yesu Ea ado ba: su dunu eno, amo A: dalu (Saimone Bida eya) e amane sia: i, 9 "Goi fonobo da guiguda: esala. E da agi ga: gi biyale amola menabo aduna gagui gala. Be amo dunu huluane moma: ne, amo da defele hame ba: mu." 10 Yesu da ilima amane sia: i, "Dunu huluane ilima fima: ne sia: ma." (Amo sogebi gisi bagade dialu.) Amalalu dunu huluane fi galu. Dunu esalu da 5000 agoane. 11 Yesu da agi ga: gi lale, Godema nodone sia: ne gadole, fifili, dunu huluane fi dialu ilima sagoi. Menabo sagoma: ne E defele hamoi. Iliia da sadigia: i dagoi. 12 Dunu da sadiba: le, Yesu da Ea ado ba: su dunu ilima amane sia: i, "Hame mai dialu ha: i manu gilisili lama. Ninia udigili ha: digimu da defea hame." 13 Amalalu, huluane lale, amo musa: agi ga: gi biyale gala, dunu huluane ilia sadigia: iba: le, mogili hame mai dialu ha: i manu da daba fagoyale sali nabai amo lidi dagoi. 14 Dunu huluane da amo musa: hame ba: su dawa: digima: ne olelesu Yesu E hamoi ba:

beba: le, amane sia: i, "Dafawane! Musa: dunu da balofede dunu da misunu dedei. Amo da misi dagoi." 15 Ilia da Yesu gasawane gagulaligili, E osobo bagade hina bagade dunu hamoma: ne dawa: i galu. Ilia hanai hou ba: loba, Yesu da yolesili, goumi sogega Hisu esalumusa: asi. 16 Daeya doaga: loba, Yesu Ea ado ba: su dunu da wayabo amoga doaga: le, 17 dusagai amoga fila heda: le, Gabena: iame moilaiga doaga: musa: , hano da: iya bila ahoanu. Yesu da ilima mae misiniwane, soge da gasi. 18 Amalalu, fo gasa bagade mabeba: le, hano da gafulubi ba: i. 19 Ado ba: su dunu da 6gilomida agoane sua: lalu, Yesu da mae magufale, hano da: iya ahoanu, dusagai gadenewane manebe ba: i. Ilia bagadewane beda: i galu. 20 Yesu E amane sia: i, "Mae beda: ma! Goe da Nase!" 21 Ea sia: nababebe: le, ilia bu hahawane Ema fila heda: ma: ne sia: i. E fila heda: le, dusagai da mae aligili ilia musa: doaga: musa: ahoanu sogebi hano bega: doaga: i. 22 Golale hahabe, dunu huluane hano la: ididili mae degele esalu, dusagai afadafa da ilia bega: dialu ilia dawa: i galu. Yesu da mae fila heda: le, Ea ado ba: su dunu fawane fila heda: le asi, ilia dawa: i. 23 Be eno dunu bagohame, dusagai eno iliga fila heda: le, Daibiliase soge yolesili, hano bega: misini, (amo sogebi Yesu da Godema nodone sia: ne gadole, ha: i manu E da dunu bagohame ilima sadima: ne sagoi) amo sogebi gadenewane doaga: i. 24 Yesu amola Ea ado ba: su dunu da amo sogebi hame esalebe, amo dunu huluane ba: loba, ilia amo misi dusagaiga ili fila heda: le, asili, Gabena: iame moilaiga Yesu hogomusa: asi. 25 Hano bega: doaga: le, dunu huluane da Yesu hogole ba: loba, Ema amane sia: i, "Olesu! Di da habogala guiguda: misila: ?" 26 Yesu E bu adole i, "Na dilima dafawane sia: sa. Dilia da Na musa: hame ba: su dawa: digima: ne olesu hamoi noga: le dawa: digiba: le Na hame hogosa. Be dilia da agi sadini mai dagoiba: le Na hogolala. 27 Hedolo wadela: mu ha: i manu amo lama: ne, mae hawa: hamoma. Be ha: i manu mae dasale, Fifi Ahoanusu imunu liligi, amo lama: ne hawa: hamoma. Gode, Adadafa, da Dunu Egefe ilegei dagoiba: le: , Dunu Egefe da amo ha: i manu dilima imunu." (aiōnios g166) 28 Amaiba: le, ilia da Ema adole ba: i, "Ninia da Gode Ea hanai hawa: hamomusa: , adi hamoma: bela: ?" 29 Yesu E bu adole i, "Gode Ea hawa: hamosu da agoane gala. Ea

Asunasi Dunu amo Ea hou dafawaneyale dawa: ma! Amo da Gode Ea hawa: hamosu." 30 Ilia amane sia: i, "Ninia dafawaneyale dawa: ma: ne, Di da adi musa: hame ba: su dawa: digima: ne olesu hamoma: bela: ? Di da adi hamoma: bela: ? 31 Ninia aowalali da wadela: i ha: i manu hamedei soge amo ganodini ma: na nasu. Gode Sia: Dedei defele, 'E da muagado misi agi ilima i!" 32 Yesu E amane sia: i, "Na dilima dafawane sia: sa. Mousese ea dilima iasu da agidafa muagado misi hame. Na Ada da agidafa muagado misi dilima iaha. 33 Bai Gode da dilima agidafa i, amola amo agidafa da Dunu. E da muagado misini, osobo bagade fi dunu ilima esalusu iaha." 34 Ilia amane sia: i, "Hina! Amo agi ninima sagolaloma?" 35 Yesu da bu adole i, "Na da Esalalalusu Agidafa. Nowa da Nama doaga: sea, e da ha: su hamedafa dawa: mu. Nowa da Na hou dafawaneyale dawa: sea, e da hano hame hanamu. 36 Be Na da dilima sia: i, 'Dilia da Na hou ba: i dagoi, be dafawaneyale hame dawa: sa.' 37 Dunu huluane amo Na Ada da Nama iaha, ilia da Nama doaga: mu. Nowa da Nama doaga: sea, amo Na da hamedafa sefasimu. 38 Bai Na da Hebene sogega, Na hanai asigi dawa: su hamomusa: hame misi. Be Na asunasisu, Gode, amo Ea hanai asigi dawa: su hamomusa: , Na da misi dagoi. 39 Gode Ea hanai asigi dawa: su da agoane. Dunu huluanedafa E da Nama iabe, amo Na da hamedafa yolesimu. Be soge wadela: mu eso amoga, Na da ili huluane wa: legadolesimu. 40 Bai Na Ada da agoane hanai gala. Nowa dunu da Gode Eagofedafa Ea hou dafawaneyale dawa: sea, lalegagusia, huluane da Fifi Ahoanusu lamu., amola soge wadela: mu eso amoga Na da amo dunu wa: legadolesimu." (aiōnios g166) 41 Yesu da, "Na da agi muagado misi," amo sia: beba: le, Yu dunu huluane da hihini egasu. 42 Ilia amane sia: i, "Amo dunu da nowala: ? E da Yousefe ea mano Yesu fawane. Ea ada amola ame, ninia dawa: E da abuliba: le muagado amoga sa: i sia: bela: ?" 43 Yesu da bu adole i. "Dilia giilili egale mae sia: ma! 44 Nowa dunu Gode da Nama hame hiougili iasea, amo dunu da Nama misunu hamedei ba: mu. Be nowa da Nama masea, Na da soge wadela: mu eso amoga e wa: legadolesimu. 45 Balofede dunu ilia musa: dedei diala agoane, 'Gode da dunu huluanedafa ilima olelemu.' Dafawane! Nowa da Na Ada Ea sia: noga: le nabasea, e da Nama maha. 46 Bai dunu huluane

ilia da Gode Ea odagi hame ba: i. Be Godema misi dunu, Na fawane da Adadafa ba: su. **47** Na da dilima dafawane sia: sa! Nowa da dafawaneyale dawa: sea, e da Fifi Ahoanusu lai dagoi. (aiōnios g166) **48** Na da esalusu agi gala. **49** Dilia aowalali fi dunu da hafoga: i soqe amo ganodini ma: na sadini mai. Be ilia huluane da bogoi dagoi. **50** Be muagado misi agi da hisu. Nowa da amo agi nasea, e da hame bogomu. **51** Na da Agi Esalebe agoane muagadonini guiguda: sa: i. Nowa da amo agi nasea, e da mae bogole, eso huluane esalalalumu. Agi Na da ema imunu liligi da Na hu. Amo da osobo bagade fi dunu ilia esaloma: ne, Na da iaha." (aiōn g165) **52** Amo sia: nababeba: le, dunu huluane ougiliwane sia: ga gegei, "Amo dunu da habodane ninia moma: ne Ea hu ninima ima: bela: ?" **53** Yesu da ilima amane sia: i, "Na dilima dafawane sia: sa. Dilia Dunu Egefe Ea hu hame nasea, amola Ea maga: me hame nasea, dilia da Fifi Ahoanusu hamedafa ba: mu. **54** Be nowa da Na hu nasea amola Na maga: me nasea, e da eso huluane Fifi Ahoanusu lai dagoi. Amola Na da soqe wadela: mu eso amoga amo dunu esaloma: ne wa: legadolesimu. (aiōnios g166) **55** Bai Na hu da ha: i manudafa. Na maga: me da hano nasudafa. **56** Nowa da Na hu nasea amola Na maga: me nasea, amo dunu da Na ganodini esalumu. Amola Na da ea da: i hodo ganodini esalumu. **57** Adadafa esala da Na asunasi dagoi. E da esalebeba: le, Na da esala. Amo defele, nowa da Na da: i hodo nasea, Na da esalebeba: le, amo dunu da esalumu. **58** Amaiba: le, noga: le dawa: ma! Na sia: i liligi da agidafa muagado misi. Dilia aowalali fi dunu da ma: na mai dagoi be huluane da fa: no bogoi. Nowa da Na sia: i agi agoane nasea, e da mae bogole eso huluane Fifi Ahoanumu." (aiōn g165) **59** Yesu da Gabena: iame sinagoge diasu ganodini, amo sia: huluane olelei. **60** Yesu Ea fa: no bobogesu dunu, mogili bagohame, amo sia: nababeba: le, amane sia: i, "Waiye! Amo olelesu da ga: nasi bagade. Nowa da nabima: bela: ?" **61** Be Yesu da ilia wamolegei hihini sia: dasu dawa: i galu. E da ilima amane sia: i, "Amo sia: nababeba: le, dilia hihibala: ? **62** Ebeda! Dilia da Dunu Egefe Ea musa: esalu soqebi amoga heda: lebe ba: sea, adi hamoma: bela: ? **63** Gode Ea A: silibu Hi fawane da esalusu iaha. Dunu ea gasa hou da hamedei galebe. Na sia: dilima sia: i, amo da Gode Ea A: silibu esalusu dilima ima: ne oule maha. **64** Be mogili dilia

dafawaneyale hame dawa: be." (Dafawaneyale hame dawa: mu dunu, amola dunu afadafa da hobeia Ema hohonomu, amo Yesu da musa: dawa: i galu.) **65** Amalalu, E amane sia: i, "Amaiba: le, Na Ada da logo hame fodosea, dunu da nama misunu logo hamedafa ba: mu, amo Na da dilima sia: i dagoi." **66** Amo sia: nababeba: le, Yesu Ea fa: no bobogesu dunu bagohame sinidigili, bu Yesuma hame fa: no bobogei. **67** Amalalu, Yesu da Ea ado ba: su dunu fagoyale gala ilima amane adole ba: i, "Dilia amola? Dilia, da Na yolema: bela: ?" **68** Saimone Bida da bu adole i, "Hina! Ninia nowa dunuma masa: bela: ? Disu da eso huluane Fifi Ahoanusu Sia: gagui gala. (aiōnios g166) **69** Amola wali ninia da dafawaneyale dawa: be. Di da Hadigi Ida: iwane Dunu. Amola Gode da Di ninima asunasi dagoi." **70** Yesu da bu adole i, "Dilia fagoyale gala, dilima Na da ilegei dagoi. Dafawanela: ? Be dilia gilisisu amo ganodini afadafa da Sa: ida: ne dunu." **71** Amo sia: beba: le, E da Yudase (Saimone Isaga: liode ea mano) ea hou olelei. Yudase da ado ba: su fagoyale ilia gilisisu ganodini esalu. Be e da Yesu fa: no hohonomu dawa: i.

7 Amalalu, Yesu da Ga: lili soqe ganodini lala. Yu ouligisu dunu da Yesu medole legemu logo hogoi helebeba: le, E da Yudia soqe ganodini lalumu yolesiagai. **2** Yu dunu ilia Sogega Fasela Diasuga Lolo Nasu eso da gadenei ba: i. **3** Amaiba: le, Yesu Ea eyalali da Ema amane sia: i, "Amo soqe yolesili, Yudia sogega masa! Dia fa: no bobogesu dunu Dia gasa bagade hawa: hamonanebe ba: ma: ne, Di masa! **4** Nowa dunu da ea hou huluane eno dunuma olelemusa: dawa: sea, e da ea hou hame wamolegesa. Di da amo hou hamobeba: le, osobo bagade dunu huluane ba: ma: ne olelema." **5** Yesu Ea eyalali da Ea hou dafawaneyale hame dawa: beba: le, Ema amane sia: i. **6** Yesu da ilima amane sia: i, "Na ilegei eso da wali hame. Be dilima eso huluane da defele agoane diala. **7** Osobo bagade fi dunu da dilima higale hamomu hamedei. Be Na da osobo bagade fi dunu ilima ilia wadela: i hou olelebeba: le, ilia da Na higasa. **8** Dilia amo Lolo Nasu amoga heda: ma. Na ilegei eso da hame doaga: beba: le, Na da hame misunu." **9** Amo sia: nanu, Yesu da Ga: lili sogega ouesalu. **10** Yesu Ea eyalali da Lolo Nasu amoga asi dagoiba: le, Yesu da fa: no asi. Be E da wamowane doaga: musa: asi. **11** Yu ouligisu dunu

da Lolo Nasu amoga, Yesu hogolalu. "E da habila: ?" ilia amane adole ba: i. 12 Dunu bagohame da amo gilisisu ganodini bagadewane sadoga sia: dalu. Mogili, "E da dunu ida: iwane gala!" ilia da sia: su. Mogili, "E da dunu huluanema ogogosa!" ilia da sia: su. 13 Be ilia da Yu ouligisu dunu ilima beda: iba: le, ha: giwane hame, be udigili sadoga sia: su. 14 Lolo Nasu eso da dogoa mogili hamoi dagoi, mogili dialu, amo esoha Yesu da Debolu Diasuga doaga: le, Ea olelesu muni hamoi. 15 Ea sia: nababeba: le, Yu ouligisu dunu huluane da fofogadigi. Iliamane sia: i, "Amo dunu da sugulu hame hamoiba: le, E da habodane asigi dawa: su bagadedafa ganabela: ?" 16 Yesu E bu adole i, "Na olelei da Na olelesu hame. Gode da Na asunasiba: le, olelesu liligi da Gode Ea: 17 Nowa dunu da Gode Ea hanai liligi hamomusa: dawa: sea, Na adosu da Na hanai liligi hame be Gode Ea hanai liligi fawane, amo dunu da dawa: mu. 18 Nowa dunu da hi sia: fawane olelesea, e da hi logo fawane hahamomusa: dawa: Be Na da Gode Ea hadigi hou olelemusa: hanaiba: le, Na hou da moloidafa, ogogosu hame dawa: 19 Mousese da dilima Sema huluane i dagoi. Dafawanela: ? Be dilia da amo Sema nabawane hame hamosa. Dilia abuliba: le Na medomu logo hogoi helebela: ?" 20 Dunu bagohame Ema amane sia: i, "Fio liligi da Dia baligiga aligisa. Nowa da Di medomu logo hogosala: ?" 21 Yesu E bu adole i, "Na da musa: hame ba: su dawa: digima: ne olelesu afadafa hamoiba: le, dilia huluane da fofogadigi. 22 Dilia dunu mano gadofu damuni fasima: ne, Mousese sia: i (be Mousese hame, dilia aowalali fi dunu da amo hamoma: ne sia: i). Amaiba: le, dilia Sa: bade esoga, goi ea gadofu damuni fasisa. 23 Dilia da Mousese ea sema fisa: besa: le, Sa: bade esoga goi ea gadofu damuni fasisa. Amaiba: le, Na da Sa: bade esoga dunu dafawane uhibiba: le, dilia abuliba: le Nama ougibela: ? 24 Osobo bagade dunu ilia da: i dabuagado ba: su amoga fofada: su yolele, houdafa amoga fofada: mu da defea." 25 Amoha Yelusaleme dunu mogili da amane sia: i, "Yu ouligisu dunu ilia da amo dunu medole legemusa: dawa: lala. 26 Be E da hadigi ganodini dunu huluane nabima: ne sia: nana. Ea logo ilia hame hedofasa. Ebeda! E da Mesaia dafa ilia da dafawaneyale dawa: bela: ? 27 Be hame! Mesaia da doaga: sea, E da amoganini misi soge ninia da hame dawa: mu. Be amo dunu Ea misi

soge ninia huluane dawa:" 28 Yesu da Debolu Diasu ganodini olelelloba, E da ha: giwane wele sia: i, "Na hou amola Na amoganini misi soge, dilia dafawane dawa: bela: ? Na da Na hanaiba: le hame misi. Na Asunasisu Dunu Gode da dafawanedafa. Be dilia da Gode hame dawa! 29 Be Na da Gode dawa: Na da Ema misi. Amola E da Na asunasi, amo Na dawa: !" 30 Amalalu, Yesu ilia afugili gagumusa: dawa: i galu, be hamedei. Bai Ea ilegei eso da hame doaga: iba: le, gagulaligimu da hamedei. 31 Be dunu bagohame amo gilisisu ganodini, ilia da Ea hou dafawaneyale dawa: i galu. Iliamane sia: i, "Mesaia da doaga: sea, E da amo dunu Ea musa: hame ba: su dawa: digima: ne olelesu hamoi amo baligima: bela: ?" 32 Fa: lisi dunu da dunu huluane ilia Yesu Ea hou sadoga sia: dabe nabi dagoi. Amaiba: le, ilia amola gobelesalasu ouligisu dunu, da Debolu sosodo aligisu dunu, Yesu gagulaligima: ne, asunasi. 33 Yesu E amane sia: i, "Na da dili gilisili fonobahadi fawane bu ouesalu, amalu asili Na Asunasisu Dunu Ema buhagimu. 34 Dilia da Na hogoi helele be hame ba: mu. Na masunu sogega dilia masunu da hamedei." 35 Yu ouligisu dunu ilia gilisili sia: dasu, "Ninia hogole hame ba: mu E da sia: beba: le, E da habodili masa: bela: ? E da Galigi moilai bai bagade, amo ganodini ninia fi dunu esala, amoga Galigi dunu olelela masa: bela: ? 36 Ninia da hogole ba: loba hamedei E da sia: sa. Ea masunu sogega ninia masunu da hamedei E sia: sa. Amo sia: da adi baila?" 37 Lolo Nasu dagomusa: , mimogo eso amoga, Yesu da wa: legadole, ha: giwane wele sia: i, "Nowa da hano hanai galea, Nama hano manusa: misa! 38 Gode Sia: Dedei da amane defele ba: mu, 'Nowa da Na hou dafawaneyale dawa: sea, ea dogoga esalalalusu hano da nawa: li agoane a: imasunu!" 39 Yesu da amo sia: , dunu da Ea hou dafawaneyale dawa: beba: le, Gode Ea A: silibu lamu, amo hou olelemusa: sia: i. Be amo esoha, Yesu da Ea hadigi bu lama: ne hame wa: legadolisiba: le, Gode da Ea A: silibu amo osobo bagade dunu ilima hame i. 40 Dunu gilisi amo ganodini, mogili Ea sia: nababeba: le amane sia: i, "Amo dunu da Balofededafa." 41 Eno mogili amane sia: i, "E da Mesaia." Be eno ilia amane sia: i, "Mesaia da Ga: lili soge amoganini hame misunu. 42 Gode Sia: da agoane dedei diala. Mesaia da Da: ibidi ea fi amoga misini, Da: ibidi ea moilai Bedeleheme amo ganodini lalelegemu." 43

Amaiba: le, Yesu Ea houba: le, dunu gilisusu da mogi dagoi. 44 Mogili Yesu ilia afugili gagulaligimu dawa: i galu. Be ilia loboga hamedafa gagui. 45 Debolo sosodo aligisu dunu, Yesu mae gaguiwane, buhagiba: le, gobebe salasu ouligisu dunu amola Fa: lisi dunu, ilima amane adole ba: i, "Dilia da abuliba: le amo dunu hame oule misibala: ?" 46 Sosodo aligisu dunu da bu adole i, "Eno dunu da amo dunu Ea sia: i agoane hamedafa sia: su." 47 Fa: lisi dunu da ougili amane sia: i. "E da dilima amola ogogobela: ? 48 Adoma! Yu ouligisu dunu afadafa fawane ma Fa: lisi dunu afadafa fawane da Ea hou dafawaneyale dawa: bela: ? Hame mabu! 49 Be Ea sia: nabasu dunu huluane ilia da Mousesee ea Sema hame dawa: beba: le, Gode da ilima gagabusu aligima: ne ilegei dagoi!" 50 Fa: lisi dunu afae ea dio amo Nigoudimase da goegami esalu. E da musa: Yesuma asi dunu. E da eno Fa: lisi dunu amane sia: i, 51 "Ninia da dunu ema se iasu ima: ne fofada: musa: dawa: sea, ninia hidadea ea sia: nabalua, ea wadela: i hou hamoi hidadea ba: mu, amo ninia Sema da agoane sia: sa. Udigili se iasu imunu da hamedei." 52 Iliia ougili bu adole i, "Di amola da Ga: lili dunula: ? Di da Gode Sia: Dedei hogoi helele, balofede dunu da Ga: lili sogee amoga da misunu hamedafa ba: mu."

8 Amalalu, dunu huluane da ilia diasuga asi. Be Yesu da Olife Goumiga asi. 2 Hahabedafa, E da bu Debolo Diasuga misi. Dunu huluane Ema gilisila misini, E da fili, ilima sia: olelelalu. 3 Sema olelesu dunu amola Fa: lisi dunu, da uda amo da inia dunuma fi, ema fofada: musa: hiouginana misi. Iliia da amo uda, dunu ilia gilisusu midadi leloma: ne logei. 4 Iliia da Yesuma amane sia: i, "Olelesu! Ninia da amo uda wadela: i hou hamonanebe ba: i dagoi. 5 Ninia Sema amo ganodini Mousesee da amane sia: i, 'Dilia agoai wadela: i hamosu uda igiga medole legema!' Dia da adi dawa: bela: ?" 6 Iliia da amo sia: Yesu dafama: ne olelema: ne sia: i. Be E da beguduli, Ea lobo sogo amoga osoboa dedei. 7 Iliia Ema adole boba: sa lelebe ba: loba, Yesu da molole ilima amane sia: i, "Defea! Nowa dunu da wadela: i hou hamedafa hamoi galea, amo dunu da bisili amo uda bogoma: ne igiga gala: ma." 8 Amalalu, E bu beguduli, osoboa bu dedei. 9 Amo sia: nababeba: le, ilia huluane afae afae, asigilai hidadea, eno fa: no, amo sogebi yolesili asi. Amalalu, Yesu Hisu amola wadela: i hamosu uda,

ela fawane esalebe ba: i. 10 Yesu da molole, ema amane sia: i, "Ili da habila: ? Dima se imunusa: fofada: su dunu esalabela: ?" 11 Uda da bu adole i, "Hina! Dunu da hamedafa." Yesu E amane sia: i, "Amaiba: le, Na, dima se imunusa: hame fofada: sa. Hahawane masa! Be wadela: i hou bu mae hamoma!" 12 Yesu da bu Fa: lisi dunu ilima sia: i, "Na da osobo bagade Hadigi diala. Nowa da Nama fa: no bobogesea, e da gasi ganodini mae asili, Fifi Ahoanusu Hadigi ba: mu." 13 Fa: lisi dunu da Ema amane sia: i, "Dia hou Disu olelebeba: le, dia sia: da dafawane hame." 14 Yesu E bu adole i, "Nisu da Na hou olelesa. Be Na amoga misi sogee amola Na masunu sogee, Na dawa: beba: le, Na adosu da dafawane. Be dilia da Na misi sogee amola Na masunu sogee hamedafa dawa: 15 Dilia da osobo bagade dunu defele dunu eno ilia hou abodele fofada: sa. Be Na da dunu ilia hou hamedafa abodele fofada: sa. 16 Be Na da abodele fofada: sea, Na abodele fofada: su da dafawane ba: mu. Bai Nisu da hame fofada: mu be Na Ada, E da Na asunasiba: le, Ani abodele fofada: mu. 17 Dilia Sema da agoane dedei diala, 'Ba: su dunu aduna da gilisili sia: afadafa fawane olelesea, elea sia: da dafawane dawa: ma.' 18 Na Nisu da Na sia: da dafawane sia: sa! Amola Na Ada (E da Na asunasi) E da Na sia: da dafawane ilegele sia: sa." 19 Iliia da Ema amane adole ba: i, "Dia Ada da habila: ?" Yesu E bu adole i, "Dilia da Na amola Na Ada, hamedafa dawa: Dilia da Na dawa: i ganiaba, dilia da Na Ada amola dawa: la: loba." 20 Yesu da Debolo Diasuga, muni salasu gagili ligisusu sesei amo ganodini esalu, amo sia: huluane olelelalu. Be Ea ilegei eso da hame doaga: beba: le: , ilia da E hame afugili gagulaligi. 21 Yesu da ilima bu sia: i, "Na da ga masunu. Dilia da Na hogoi helele, be dilia da wadela: i hou hame gogolema: ne olofoiwane bogomu. Dilia da Na masunu sogega masunu hamedei!" 22 Amalalu, Yu ouligisu dunu ilia amane sia: i, "Ea masunu sogega ninia masunu gogolei, E da sia: sa. Amo bai da E da Hi loboga Hi gobebe medole legema: bela: ?" 23 Yesu E bu adole i, "Dilia da osobo bagade guiguda: dunu. Be Na da muagado misi. Dilia da osobo bagade dunu, be Na da osobo bagade dunu hame. 24 Amaiba: le, dilia wadela: i hou mae gogolema: ne olofolewane bogomu, amo Na da sia: i dagoi. 'Na da Nisu' adoi defele, dilia dafawaneyale hame dawa: sea, dilia wadela: i hou

mae goglema: ne olofolewane bogomu!" 25 "Di da nowala: ?" ilia da Ema adole ba: i. Yesu E bu adole i, "Na da dilima musa: adoi defele 'Na da Nisu!'" 26 Na da dilima diliwaneya udidimusa: , sia: bagade gala. Be Na Asunasisu Dunu Ea hou da dafawanedafa, amola Na da Ea Nama olelesu fawane, osobo bagade dunuma bu olelesa. 27 Be Yesu da Adadafa Ea hou ilima olelei, amo ilia da hame dawa: i. 28 Amaiba: le, E da ilima amane sia: i, "Dilia Dunu Egefe gaguia gadosea, 'Na da Nisu' amo Na adoi defele, amo dilia da dafawaneyale dawa: mu. Na da Na hou hame be Adadafa Ea olelei fawane Na olelesa, amo dilia da dawa: mu. 29 Na Asunasisu Dunu da mae yolele Na fidilala. E da Na hamedafa yolemu. Bai Na da eso huluane E hahawane ba: ma: ne, hamonana." 30 Dunu bagohame amo Yesu Ea sia: nababeba: le, ilia da Ea hou lalegagui dagoi. 31 Yesu da Ea hou dafawaneyale dawa: su dunu ilima amane sia: i, "Dilia da Na olelesu nabawane hamosea, dilia da Na fa: no bobogesu dunudafa esalumu. 32 Amasea dilia da dafawane hou dawa: mu., amola dafawane hou da dilia halegale ahoanoma: ne, dili se iasu diasu logo doasimu." 33 Iliia bu adole i, "Ninia da A: ibalaha: me ea manoga fifi mana. Ninia se iasu udigili hawa: hamomu hame dawa: Ninia se iasu diasu logo doasili, udigili hahawane ahoanumu, amo sia: bai da adi baila: ?" 34 Yesu da ilima amane sia: i, "Na dilima dafawane sia: sa! Wadela: i hamosu dunu da wadela: i hou amoma ea udigili hawa: hamosu dunu agoane. 35 Udigili hawa: hamosu dunu da sosogo fi ganodini eso huluane esalumu hamedei. Be amo sosogo fi dunu mano lalelegei, amo da ea fidafa amo ganodini mae fisili, esalumu. (aiōn g165) 36 Gofedafa da dili halegale masa: ne hamosea, dilia da dafawanedafa halegale ahoanumu. 37 Dilia da A: ibalaha: me ea fi dunu amo Na dawa: Be dilia da Na olelesu higabeba: le, Na medole legemu logo hogoi helesa. 38 Na da Na Ada Ea olelei dilima olelesa. Be dilia da dilia ada ea olelei hamosa." 39 Iliia da Ema bu adole i, "Ninia ada da A: ibalaha: me!" Be Yesu E amane sia: i, "Dilia da A: ibalaha: me ea mano dafawane esala ganiaba, dilia da A: ibalaha: me ea hou defele hamola: loba. 40 Na da Godema nabi dafawane sia: fawane dilima olelesu. Be dilia da Na medole legemusa: dawa: lala. A: ibalaha: me da agoane hou hamedafa hamosu. 41 Dilia da dilia ada ea hou defele hamosa." Iliia bu

adole i, "Gode Hisu fawane da ninia Ada - eno hame. Ninia da dafawane Gode Ea mano esala!" 42 Be Yesu E bu adole i, "Gode da dilia Eda dafawane esala ganiaba, Na da Godema guiguda: misiba: le, dilia da Nama asigila: loba. Na da Ni hanaiba: le hame, be E da asunasiba: le Na da misi dagoi. 43 Dilia abuliba: le Na adosu hame dawa: bela: ? Dilia da Na sia: nabimu higabeba: le, hame dawa: 44 Dili da dilia eda Sa: ida: ne amo ea mano esala. Dilia ada ea hanai asigi dawa: su liligi, amo dilia da hanai gala. E da musa: degabo medole legesu hou dawa: lala. Ea dogo ganodini, dafawane hou hamedafa dialebeba: le, e da moloidafa hou hamomu gogolesa. E da ogogole sia: sea, e da ea houdafa fawane hamosa. Bai e da ogogosu dunu, amola fedege agoane, ogogosu hou huluane da ea manolali gala. 45 Be Na da dafawane sia: fawane olelebeba: le, dilia da Na sia: dafawaneyale hame dawa: sa. 46 Dilia da Na hou huluane abodesea, wadela: i hou hamedafa ba: mu. Na da dafawane sia: olelebeba: le, dilia abuliba: le dafawaneyale hame dawa: bela: ? 47 Nowa da Gode Ea fi ganodini esalea, e da Gode Ea sia: naba. Be dilia da Godema hame madelagiba: le, dilia da Ea sia: hamedafa naba." 48 Iliia da Yesuma amane adole ba: i, "Di da Samelia dunu, amola Fio liligi da Dia dogo ganodini aligila sa: i dagoi. Amo sia: ninia sia: beba: le, ninia dafawane sia: ! Dafawanela: ?" 49 Yesu E bu adole i, "Na da Fio liligi hame. Na da Na Adama nodosa. Be dilia da Nama hame nodosa. 50 Na hadigi hou hidale gaguia gadomusa: , amo Na hame dawa: Be eno Dunu da Na hadigi hou gaguia gadomusa: logo hogosa. Amo da Gode. E da Na fidima: ne fofoda: sa. 51 Na dilima dafawane sia: sa. Nowa da Na olelesu nabawane hamosea, e da bogosu hamedafa ba: mu." (aiōn g165) 52 Iliia da Ema amane sia: i, "Defea! Wali ninia hananewane dawa: Di da Fio liligi gala. A: ibalaha: me da bogoi dagoi, amola balofede dunu huluane, ilia bogoi. Be Di da nowa dunu da Dia olelesu nabasea hame bogomu amo ogogolewane olelesa. (aiōn g165) 53 Ninia ada A: ibalaha: me da bogoi. Dia hou da A: ibalaha: me ea hou baligila: ? Balofede dunu amola ilia bogoi. Di da nowa dunula: ? Di da adi dawa: bela: ?" 54 Yesu E bu adole i, "Na da Na hou Ni fawane nodosa ganiaba, amo da bai hamedei ba: la: loba. Be Na Ada (amo da dilia Gode, dilia sia: sa) Hi fawane da Na hou nodone

gaguia gadosa. 55 Dilia da Gode hamedafa dawa: su. Be Na da E dawa: Na da Gode hame dawa: sia: noba, Na da dili defele, ogogosu dunu esalala: loba. Be Na E dawa: , amola Ea sia: nabawane hamosa. 56 Dilia eda A: ibalaha: me, e da Na misunu eso ba: mu amo dawa: beba: le, nodone dawa: i galu. Na misi eso, e da ba: lalu, hahawane bagade ba: i.” 57 Ilia da Yesuma amane sia: i, “Dia lalelegele, ode50esalu, amoga hame doaga: i. Di da A: ibalaha: me ba: bela: ?” 58 Yesu E bu adole i, “Na da dilima dafawane sia: sa: A:ibalaha: me da hame lalelelloba, amo esoga, `Na da Nisu’ amo Na adoi defele Na da esalu.’ 59 Amalalu, ilia da Yesu medomusa: , igi gaguia gadoi. Be Yesu da wamoaligili, Debolu Diasu yolesili asi.

9 Yesu da logoga ahoanoba, dunu da musa: si dofoiwane lalelegei lelebe ba: i. 2 Yesu Ea ado ba: su dunu da Ema amane adole ba: i, “Olelesu! Nowa ea wadela: i hou hamoiba: le, amo dunu da si dofoiwane lalelegebela: ? Ea wadela: i houba: le o eda amola eme, ela wadela: i houba: le agoane ba: sala: ?” 3 Yesu E bu adole i, “Amo si dofoi bai da ea, o eda amola ame ilia wadela: i hou hamoiba: le hame. Be bai da dunu eno ilia Gode Ea hadigi bagade hou ba: ma: ne, e da si dofoi. 4 Eso da diga: beba: le, Na Asunasisu Dunu Ea hawa: hamosu amo ninia hamomu da defea. Gasi da doaga: muba: le, hobeaa hawa: hamomu da hamedei ba: mu. 5 Na da osobo bagadega esalea, Na da osobo bagade ea hadigi dialebe!” 6 Amo sia: nanu, Yesu da osoboga defo aduga: le, amo defo hano amola osobo bibiagone, fafu hamoi. E da amo fafu si dofoi dunu ea siga legei. 7 Yesu da ema amane sia: i, “Dia odagi dodofemusa: , Siloua: me wayaboga masa.” (Siloua: me dawa: loma: ne da Asuna Asi). Amalalu, amo dunu da asili, hanoga dodofelalu, ea si fadegaiwane buhagi. 8 Amalalu, ea na: iyado dunu, amola dunu amo da e musa: edegemusa: lelebe ba: i, ilia amane adole ba: i, “Dunu da musa: logo bega: muni edegemusa: fibi, amo dunu da waha misi dunula: ?” 9 Mogili ilia amane sia: i, “E da amo dunu!” Be eno ilia amane sia: i, “Amo dunu hame. Be ea ba: su da amo dunu ea ba: su defele.” Be musa: si dofoi dunu hisu amane sia: i, “Na da amo dunu.” 10 Ilia da ema amane sia: i, “Amaiba: le, di da habodane wali siga ba: sala: ?” 11 E bu adole i, “Dunu Ea dio amo Yesu, E da fafu hamone, na siga legele, na da Siloua: me wayabo na odagi dodofemusa: masa: ne sia: i. Na da asili, odagi dodofelalu, na da bu hahawane ba: i.” 12 Ilia amane adole ba: i, “Amo dunu da habila: ?” E bu adole i, “Na hame dawa: !” 13 Amalalu, ilia da musa: si dofoi dunu amo Fa: lisi dunu ilima oule asi. 14 Yesu da fafu hamone, si dofoi dunu ea si fadegai, amo eso da Sa: bade eso galu. 15 Amo dunu ea bu ba: su hou habodane lai, Fa: lisi dunu da ema bu adole ba: i. E da ilima amane sia: i, “E da na siga fafu legei. Na odagi na dodofelalu, waha hahawane ba: sa.” 16 Fa: lisi dunu mogili da amane sia: i, “Amo hamosu dunu da Godema hame misi. E da Sa: bade eso sema hame hamosu.” Be eno da amane sia: i, “Wadela: i hamosu dunu da musa: hame ba: su ilegei hou ninia waha ba: i, habodane hamoma: bela: ?” Amaiba: le ilia asigi dawa: su hisu hisu hamoiba: le, mogi. 17 Amalalu, Fa: lisi dunu da amo dunuma bu adole ba: i, “Amo dunu dia si fadegai di da sia: sa: Amaiba: le, amo dunu da nowa dunula: ?” E bu adole i, “E da balofede dunu.” 18 Be Yu ouligisu dunu, ilia da amo dunu da musa: si dofoi galu dafawaneyale hame dawa: i. Amaiba: le ilia da ea eda, amola ame, ilima misa: ne sia: i. 19 Ilia da elama amane sia: i. “Amo dunu da alia manola: ? E da si dofoiwane lalelegei alia da sia: beba: le, e da wali abuliba: le bu ba: sala: ?” 20 Ea ada amola ame bu adole i, “E da ania mano ania dawa: E da si dofoiwane lalelegei, ania dawa: 21 Be e da habodane uhibala: ? Nowa dunu da e uhibela: ? amo ania hame dawa: Ema adole ba: ma! E da asigilaiba: le bu adole imunusa: dawa:” 22 Ela da Yu ouligisu dunu ilima beda: iba: le amane sia: i. Bai Yu ouligisu dunu ilia musa: amane sia: i dagoi, “Nowa dunu da Yesu da Mesaia dafawaneyale dawa: be sia: sea, amo ninia da sinagoge diasuga fadegale sefasimu.” 23 Amaiba: le ea ada amola ame, amane sia: i, “E da asigilaiba: le, ema adole ba: ma.” 24 Fa: lisi dunu da musa: si dofoi dunu bu eno ilima misa: ne sia: i. Ilia da ema amane sia: i, “Di da Gode Ea Dioba: le, dafawane sia: fawane sia: ma. Dia uhinisu dunu da wadela: i hamosu dunu, amo ninia dawa: !” 25 E bu adole i, “E da wadela: i hamosu dunu o dunu ida: iwane gala amo na hame dawa: Liligi afadafa fawane na dawa: Na da musa: hame ba: su be waha ba: lala.” 26 Ilia amane sia: i, “E da dima adi hamobela: ? Dia si dofoi E da habodane hahamobela: ?” 27 E bu adole i, “Na da dilima olelei dagoi be dilia hamedafa

nabi. Abuliba: le bu adoma: bela: ? Dilia, Ema fa: no bobogemusa: dawa: bela: ?” 28 Ilia da ema lasogole amane sia: i, “Di da amo dunu Ea ado ba: su dunu esala. Be ninia da Mousesee ea ado ba: su dunu. 29 Gode da Mousesema sia: i, amo ninia dawa: Be amo dunu da hobodili misi, ninia da hamedafa dawa:” 30 E bu adole i, “Goe da fofogadigisu liligi! Na si dofoi E hahamoi, be E da hobodili misi amo dilia hame dawa: 31 Gode da wadela: i hamosu dunu hame naba, ninia dawa: Be Ea sia: nabawane hamosu dunu, amo ea sia: ne gadosu E da naba. 32 Osobo bagade degabo hahamosu esoha amola fa: no, si dofoi dunu ea si bu hahamoi amo hou da hamedafa ba: su. (aiōn g165) 33 Amo dunu da Godema hame maha ganiaba, E da amo hou hamomu hamedela: loba:” 34 Ilia bu adole i, “Di da wadela: i hou amo ganodini lalelegele, asigilai dagoi. Di da abuliba: le ninima olelebela: ?” Amalalu, ilia da amo musa: si dofoi dunu, sinagoge diasuga fadegale fasi. 35 Amo hou nababeba: le, Yesu da amo dunu hogole ba: loba, ema amane adole ba: i, “Di da Dunu Egefe ea hou dafawaneyale dawa: sala: ?” 36 Musa: si dofoi dunu da bu adole i, “Hina! Na dafawaneyale dawa: ma: ne, E da nowayale nama olelema!” 37 Yesu da ema amane sia: i, “Amo di da ba: i dagoi. E da wali dima sia: daha.” 38 Amo dunu da Yesuma muguni bugili, amane sia: i, “Hina Gode! Na da dafawaneyale dawa: be!” 39 Yesu E amane sia: i, “Na da osobo bagadega fofada: musa: misi. Si dofoi dunu da bu ba: ma: ne, amola si noga: i dunu da mae ba: ma: ne, Na da misi dagoi.” 40 Mogili Fa: lisi dunu esalu, amo sia: nababeba: le, Ema amane adole ba: i, “Dia da nini si dofoi dunuyale dawa: bela: ?” 41 Yesu da bu adole i, “Dilia da si dofoi ganiaba, dilia da hame ba: beba: le, wadela: i hou hame hamoi ba: la: loba. Be dilia da noga: le ba: sa amo dilia da sia: beba: le, dilia wadela: i hou da hame dedeboi, diala.”

10 Yesu E amane sia: i, “Na da dilima dafawane sia: sa! Dunu da sibi gagoi amoga heda: musa: , logo holeidafa mae golili be udigili eno logoga heda: sa, amo dunu da ougi wamolasu dunu agoane. 2 Be sibi gagoi logo holeidafa amoga golili masunu dunu da sibi Ouligisudafa Dunu. 3 Logo holei ouligisu dunu da Ouligisudafa golili misa: ne, logo ga: su doasisa. E da sibi ilia dio afae afae webeba: le, ilia da Ea sia: naba. E da Ea sibi gadili oule ahoa. 4 Sibi huluanee

da gadili ahoasea, E da ilima bisili ahoa. Ilia da Ea sia: dawa: beba: le, ilia da Ema fa: no bobogesa. 5 Ilia da eno dunuma hamedafa fa: no bobogemu. Amo dunu ea sia: ilia da hame dawa: beba: le, ilia eba: le hobeale masunu.” 6 Yesu da amo fedege sia: ilima olelei, be ilia da amo ea bai hamedafa dawa: i. 7 Amaiba: le, Yesu E bu sia: i, “Na dilima dafawane sia: sa. Na da sibi ilima Logo Holei gala. 8 Musa: misi dunu huluanee da wamolasu dunu esalu, be sibi da ilia sia: hame nabi. 9 Na da Logo Holeidafa. Nowa da Nama golili dasea, e da gaga: su hou ba: mu. E da ganodini misini, gadili asili, gisi ha: i manu ida: iwane ba: mu. 10 Wamolasu dunu da wamolamusa: , medole legemusa: , amola gugunufinisimusa: maha. Na da esalusu nabaiwane gala, dilima imunusa: misi. 11 Na da Sibi Ouligisu ida: iwane gala. Na sibi fidimusa: , Na da bogomu hame hihi. 12 Bidi lama: ne hawa: hamosu dunu da sibi ouligisu hame amola sibi da ea sibi hame. E da wufi (gasonasu sigua wa: me) manebe ba: sea, sibi yolesili hobeale ahoa. Amasea, wufi da sibi ilia da: i gadelale, ilia gilisisu afafasa. 13 Bidi lama: ne hawa: hamosu dunu da bidi lama: ne fawane hawa: hamonanebeba: le, amola e da sibima hame asigiba: le, hobeale ahoa. 15 Na da Sibi Ouligisu ida: iwane gala. Na Ada da Na dawa: amola Na da Na Ada dawa: Amo defele Na da Na sibi dawa: amola ilia Na dawa: Na da ili gaga: musa: bogomu momagele esala. 16 Na sibi eno, ilia da amo gagoi ganodini hame gagili sali. Na da ili oule misunu galebe. Ilia da Na sia: nabimu, amola ilia da sibi gilisisu afadafa hamone, Sibi Ouligisu afadafa Ema fa: no bobogemu. 17 Adadafa da Nama dogolegesa. Bai Na esalusu bu lama: ne, fisimu hame hihi. 18 Dunu eno da Na esalusu hedofamu da hamedei. Be Na hanaiba: le, Nisu da Na esalusu fisimu. Na esalusu fisimu, Na defele esala, amola Na esalusu bu samogema: ne Na da defele esala. Amo hou hamoma: ne, Na Ada da Nama sia: i dagoi.” 19 Amo sia: nababeba: le, dunu gilisi da bu mogi. 20 Mogili bagohame amane sia: i, “E da Fio liligi ea baligiga aligisa. E da doula ahoa. Dilia abuliba: le Ea sia: nabala: ?” 21 Be eno ilia amane sia: i, “Dunu da Fio liligi aligibiba: le, agoane sia: mu da hamedei. Fio liligi da hobodane si dofoi dunu ilia si fadegama: bela: ?” 22 Amo esoha, Yelusaleme moilai bai bagadega, ilia Debolu Diasu Modale Ligiagasu Lolo Nasu (Feast

of Dedication) hamonanu. Eso da anegagi esoha. Hano degele, Yone ea musa: hanoga fane salasu
23 Yesu da Debole Diasu ganodini, Soloumane ea sogebi amoga buhagili esalu. **41** Dunu bagohame
 fila ahoasu amoga lala. **24** Amalalu, dunu bagohame Ema misini, amane sia: i, "Yone da musa: hame ba:
 Ema guba: le aligili, Ema amane adole ba: i, "Di da su dawa: digima: ne olelesu hame hamosu. Be e da
 habogala ninima moloiwane olelema: bela: ? Di da amo dunu Ea hou huluane olelei. Amola Yone ea
 Mesaiala: ? Moloiwane ninima olelema." **25** Yesu adosu, amo huluane da dafawane." **42** Amalalu, amo
 da bu adole i, "Na da dilima adoi dagoi, be dilia Na sogebiga dunu bagohame da Ea hou dafawaneyale
 adoi dafawaneyale hame dawa: i. Na Ada Nama adoi dawa: i dagoi.
 liligi Na da hamonanebeba: le, amo hamobe da **11** Bedani mollai dunu afae ea dio amo La: salase,
 Na hou olelesa. **26** Be dilia da dafawaneyale hame mu da oloi dialu. Bedani molaiga Meli amola ea aba
 higasa. Bai dilia da Na sibi hame. **27** Na sibi da Na sia: Mada da esalu. **2** (Meli da gabusiga: manoma Yesu
 naba. Na da Na sibi dawa: , amola ilia da Nama fa: no Ea emo amoga sogadigili, ea dialuma hinaboga dogo:
 bobogesa. **28** Na da ilima eso huluane Fifi Ahoanusu i. Ea ola La: salase da oloi dialu.) **3** Amo a: fini aduna
 iabeba: le, ilia da mae bogole fifi ahoanumu. Iliia da da Yesuma sia: si, "Hina! Dia dogolegei na: iyado da
 Na lobo ganodini gaguiba: le, enoga bu samogemu oloi diala." **4** Amo sia: nababeba: le, Yesu E amane
 da hamedei galebe. (aiōn g165, aiōnios g166) **29** Na sia: i, "Amo oloi da La: salase dafawane bogoma: ne
 Na Ada da amo sibi Nama i dagoi. Na Ada Ea gasa hame misi. Be dunu huluane Gode Ea hadigi ida:
 da eno gasa huluane baligi dagoi. Na Ada da wali iwane ba: ma: ne, amola Gode Egefe hadigi lama:
 Na sibi ouligibiba: le, Ea ouligisu hou amoga eno ne, amo oloi da mui dagoi." **5** Yesu da Mada, Meli
 dunu ili fadegamu da hamedei galebe. **30** Na Ada amola La: salase, ilima bagadewane asigisu. **6** Be
 amola Na da afae fawane!" **31** Amalalu, Yu dunu da La: salase da oloi dialu nababeba: le, E da hedolo
 bu Yesu medomusa: , igi gaguiba dagoi. **32** Yesu da mae asili, eso aduna eno ouesalu **7** Amalalu, E da
 ilima amane sia: i, "Na da Na Ada Ea musa: hame Ea ado ba: su dunuma amane sia: i, "Ninia Yudia
 ba: su hawa: hamosu, dilia ba: ma: ne, bagohame sogega ahoa: di!" **8** Yesu Ea ado ba: su dunu ilia da
 hamosu. Na da adi ida: iwane liligi hamoiba: le, dilia bu adole i, "Dia bu adole i, "Olelesu! Eso enoga, gasidawane, Yudia
 Na igiga medoma: bela: ?" **33** Iliia bu adole i, "Dia soge dunu da Di igiga medole legemusa: dawa: i
 hawa: ida: iwane hamoiba: le hame, be Dia lasogole galu. Di da abuliba: le buhagimusa: dawa: bela: ?" **9**
 sia: beba: le fawane ninia igiga medomusa: dawa: Yesu E amane sia: i, "Esoga da hawa: hamomusa:
 Di da osobo bagade dunu fawane, be Di da Gode gini hadigi diala. Nowa da esomogoa ahoasea, e
 defele esala, Di da sia: sa." **34** Yesu E bu adole i, da osobo bagade hadigi amo ganodini ahoabeba:
 "Dilia Sema amo ganodini dedei diala, Gode amane le, hame sadenane dafasa. **10** Be e da gasimogoa
 sia: i, 'Dilia da 'gode' dunu agoane esala.' **35** Gode ahoasea, hadigi hameba: le, hedolowane sadenane
 Sia: Dedei da dafawane mae afadenene dialumu, dafasa." **11** Amo sia: dagoloba, Yesu E bu sia: i "Ninia
 ninia dawa: Gode da dunu amoma E da Ea sia: iasi, na: iyado La: salase, e da golai dialebe ba: i. Be Na
 ilima 'gode' dunu agoane dio asuli. **36** Be Adadafa da da e didilisimusa: masunu." **12** Yesu Ea ado ba: su
 Nama ilegele, osobo bagadega asunasi. Amaiba: le, dunu da bu adole i, "E da midi fawane dialebeba:
 Na da Gode Egefe amo Na da sia: beba: le, Na da le hedolo uhimu." **13** La: salase da bogoidafa, Yesu
 lasogole sia: i dilia abuliba: le sia: bela: ? **37** Be Na da sia: musa: dawa: i. Be ilia dawa: loba, Yesu da
 Ada Ea adoi liligi Na hame hamonanebe galea, defea, La: salase golai fawane sia: i. **14** Amaiba: le, Yesu
 Na hou dafawaneyale mae dawa: ma! **38** Be dilia da moloiwane olelei, "La: salase da bogoidafa. **15**
 da Na sia: dafawaneyale hame dawa: sea, defea, Be dilia da Na hou dafawaneyale dawa: ma: ne, Na
 Na gasa bagade hawa: hamosu amo dafawaneyale da La: salase ea bogoi sogebi amoga e fidima: ne
 dawa: ma! Amasea Ada da Na ganodini esala, amola hame esalebeba: le, Na da hahawane gala. Ninia da
 Na da Ada ganodini esala, amo dilia da dawa: mu." e ba: la ahoa: di!" **16** Domase (amo dawa: loma: ne
39 Bu eno ilia Yesu gagulaligimusa: dawa: i galu, da mano aduna ame afae, eso afae amoga lalelegei)
 be E da hobeale asi. **40** Amasea, Yesu da Yodane e da eno ado ba: su dunuma amane sia: i, "Defea!

Ninia huluane gilisili bogoma: ne, Olelesu sigi masunu da defea." 17 Yesu da Bedani moilaiga doaga: beba le, La: salase da eso biyadu agoane bogoi uli dagoi ganodini dialebe, amo E da nabi dogoi. 18 Bedani da Yelusaleme moilai bai bagade amoga sedade defei da1 gilomida dialu. 19 Yudia dunu bagohame, Mada amola Meli ela ola bogoi: le, ela fidimusa: misi esalu. 20 Yesu Ea misi nababeba: le, Mada da logoga E yosia: musa: asi. Be Meli da diasuga esalu. 21 Mada da Yesuma amane sia: i, "Hina! Di guiguda: esala ganiaba, naola da hame bogola: loba. 22 Be na dawa: ! Di da Godema adole ba: sea, E da Dia hanai liigi Dima imunu." 23 Yesu bu adole i, "Diola da uhini bu wa: legadomu." 24 Mada amane sia: i, "Na dawa: ! Soge wadela: mu esoha, dunu huluane da wa: legadomu." 25 Yesu E amane sia: i, "Na da Wa: legadosudafa. Na da Fifi Ahoanusudafa. Nowa da bogoiwane dialebe be Na sia: dafawaneyale dawa: sea, e da bu esalumu. 26 Nowa esala dunu da Na sia: dafawaneyale dawa: sea, e da mae bogole esalalalumu. Amo sia: di dafawaneyale dawa: bela: ?" (aiōn g165) 27 Mada da bu adole i, "Ma! Hina! Di da Mesaia, Gode Egefedafa amo da osobo bagadega misunu galu." 28 Amo sia: nanu, Mada buhagili, ea eya Melima wamowane sia: i, "Olelesu da doaga: i dogoi. E da Di Ema misa: ne sia: sa!" 29 Amo sia: nababeba: le, Meli da hedolowane wa: legadole, asili, Yesu yosia: musa: asi. 30 (Yesu da moilaidafa amoga hame doaga: i. E da Mada ea Ema yosia: i sogebi amogai esalu.) 31 Meli da hedolowane wa: legadole, asili ba: loba, ea fidisu na: iyado da e da bogoi uli dogoi amoga dimusa: masunu dawa: i galu. Amaiba: le, ilia da ema fa: no bobogei. 32 Yesu E esalu sogebi doaga: loba, Meli da Ea emo gadenene diasa: ili, amane sia: i, "Hina! Di da guiguda: esala ganiaba, naola da hame bogola: loba." 33 Meli da dinanebe, amola ea fidisu dunu huluane ilia dinanebe, amo ba: loba, Yesu Ea dogo ganodini dimusa: dawa: i galu. 34 E da ilima amane sia: i, "Dilia ea da: i hodo habi uli dogone salila: ?" Iliu bu adole i, "Hina! Ba: la misa." 35 Yesu da di. 36 Dunu huluane da amane sia: i, "Ba: ma! E da ema bagade asigisa!" 37 Be eno dunu da amane sia: i, "E da si dofoi dunu bu ba: ma: ne, ea si hahamoi. Ebeda! E da gui esala ganiaba, E da La: salase ea bogomu logo hedofala: lobala: ?" 38 Yesu da ea dogo ganodini se nabawane, La: salase ea uli

dogoi amoga doaga: i. Amo da gele gelabo, ea logo holei igi bagadega bebesole ga: si. 39 Yesu E amane sia: i, "Gele ga: i bebesole fasima!" Be bogoi ea aba Mada da Yesuma amane sia: i, "Hina! E da eso biyaduyale gala uli dogoi ganodini salabeba: le, dasai dagoi. Gaha bagade ganumu." 40 Yesu da bu adole i, "Na musa: dima sia: i dogoi! Di dafawaneyale dawa: sea, Gode Ea hadigidafa ba: mu." 41 Amalalu, ilia da gele logo ga: su besole fasi. Yesu da ba: le gadole, Godema nodone sia: i, "Ada! Di da Na sia: nababeba: le, Na Dima nodone sia: sa. 42 Di da eso huluane Na sia: naba! Amo Na dawa: Be dunu gui esala ilia da Dia Na asunasi dagoi amo dafawaneyale dawa: ma: ne, Na da amo sia: sa!" 43 Amo sia: nanu, E da ha: giwane wele sia: i, "La: salase! Di wa: legadole, misa!" 44 La: salase da wa: legadole, gadili misi. Ea da: i hodo amola ea odagi da bogoi abula amoga sosoi ba: i. Yesu E amane sia: i, "E hahawane masa: ne, ea bogoi abula fadegale fasima." 45 Dunu bagohame Melima fidimusa: misi, amo Yesu Ea hou ba: beba: le, ilia Yesu Ea hou lalagagumusa: dafawaneyale dawa: i dogoi. 46 Be mogili da Fa: lisi dunu ilima buhagili, Yesu Ea hou ilima adole i. 47 Amalalu, Fa: lisi dunu, gobebe salasu ouligisu dunu, amola asigilai Gasolo dunu, ilia da gilisili fofada: lalu, amane sia: i, "Ninia adi hamoma: bela: ? Amo dunu da musa: hame ba: su dawa: digima: ne olelesu bagohame hamonana. 48 Ninia da Ea logo hame hedofasea, dunu huluanedafa da ea hou dafawaneyale dawa: mu. Amasea, Louma dadi gagui dunu da wa: legadole, ninia Debolo Diasu amola ninia fi dunu gugunufinisimu." 49 Amo ode, dunu ea dio amo Ga: iafa: se da Gobebe salasu Ouligisu dunu esalu. E da ilima amane sia: i, "Dilia da gagaoui dunu. 50 Ninia fi dunu huluane bogosa: besa: le, dunu afadafa fawane da dunu huluane mae bogoma: ne hi fawane bogomu da defea. Dilia da amo hame dawa: bela: ?" 51 E da amo sia: hisu fawane hame sia: i. Be e da Gobebe salasu Ouligisu dunu hawa: hamobeba: le, Yesu da Yu fi dunu ili wadela: i hou hamoiba: le dabe ima: ne bogomu, amo e da mae dawa: iwane ba: la: lusu. 52 Be Yu fi dunu fidima: ne amo fawane hame. Be Gode Ea fidafa dunu huluane osobo bagadega afafai, amo huluane gilisisu afadafa fawane bu hamoma: ne, e da Yesu da bogomu sia: i. 53 Amogalu, Yu ouligisu dunu mae helefili, Yesu medole legemu logo hogoi

helei. 54 Amaiba: le, dunu huluane da ba: sa: besa: le, Yesu da Yudia soge ganodini hame ahoasu. Be E da wamowane diasu ea dio amo Ifala: ime, wadela: i hafoga: i soge amo ganodini dialu, amoga asili, E amola Ea ado ba: su dunu esalu. 55 Baligisu Lolo Nasu da gadeneiba: le, dunu bagohame da ilia soge yolesili, Yelusaleme moilai bai bagadega doaga: musa: asi. Iliia musa: hou hahamomusa: , amola sema dodofesu hou hamomusa: , asi. 56 Iliia da Yesu hogosu. Be Debolo Diasu ganodini ilia gilisisia, ilia amane sia: dasu, "Dilia adi dawa: bela: ? E da Lolo Nasu amoma misa: bela: ? Ma hame misa: bela: ?" 57 Gobebe salasu ouligisu dunu amola Fa: lisi dunu, ilia da dunu huluane ilima ilia da Yesu ba: sea, ilima adoma: ne gasa bagadewane sia: i dagoi. Iliia da Yesu afugili gaguligimusa: dawa: i galu.

12 Eso gafeyale gala aligili, Baligisu Lolo Nasu da ba: mu galu. Amo esoha Yesu da Bedani sogebi, La: salase ea diasuga doaga: i. (La: salase da musa: bogole, Yesu da uhinisi.) 2 Amoga ilia da Yesuma nodomusa: lolo Nasu hamoi. Mada da ha: i manu gobebe iasu. La: salase amola eno dunu amola Yesu, ha: i naha esalu. 3 Meli da gabusiga: manoma, muni bagade liligi ea dio amo "nade", amo lale, Yesu Ea emo amoga sogadigi. Amalalu, e da Yesu Ea emo amo ea dialuma hinaboga doge: i. Amo manoma ea gabusiga: ida: iwane heda: le, diasu da amoga nabai galu. 4 Be Yesu Ea ado ba: su dunu afadafa, ea dio amo Yudase Isaga: liode, (e da fa: no Yesu hohonoi, amo dunu), e amane sia: i, 5 "Amo gabusiga: manoma bidi lale, muni lai hame gagui dunuma imunu da defea galu. Amo da muni bagade liligi, dunu da ode afae hawa: hamone, amo ea bidi lamu defele ba: sa!" 6 Amo sia: e da hame gagui dunuma asigiba: le hame sia: i, be e da wamolasu dunu esalebeba: le sia: i. E da muni salasu gagui galu. Hi liligi lamusa: , e da amoga muni wamolalusu. 7 Be Yesu da bu adole i, "Yolema! E da Na uli dogone salimu dawa: beba: le, amo hou waha hamomu da defea. 8 Dilia da eso huluane hame gagui dunu ba: mu. Be eso enoga dilia da Na hame ba: mu." 9 Dunu bagohame da Yesu da Bedani moilaiga misi dagoi nabi. Amaiba: le, ilia Yesu ba: la misi. Be Yesu fawane hame. Yesu da La: salase ea bogoi bu walesiba: le, ilia da La: salase amolawane ba: la misi 10 Amaiba: le, La: salase ea hou ba: beba: le, dunu bagohame

ilia bu gobebe salasu dunu ilia hou yolesili, Yesu Ea hou lalegaguiba: le, gobebe salasu ouligisu dunu da La: salase amolawane medole legemusa: logo hogoi helei. 12 Golale hahabe, dunu bagohame da Baligisu Lolo manusa: misi esalebe ba: i. Iliia Yesu da Yelusaleme moilai bai bagadega manebe nabi. 13 Amalalu, ilia fasela agoane amoda lale, Ema yosia: musa: gadili asi. Iliia bagade wele sia: i, "Godema nodone sia: ma! Gode Ea Dioba: le misi Dunu Ema ninia nodomu da defea. Isala: ili fi Hina Bagade Ema nodoma!" 14 Yesu da dougi lale, amoga fila heda: le ahoasu. Gode Sia: Dedei defele da amane ba: i, 15 "Saione fi dunu! Mae beda: ma! Dilia Hina Bagade da manebe goea! E da dougi mano amoga fila heda: le manebe." 16 Amogalu, Yesu Ea ado ba: su dunu da amo hou noga: le hame dawa: i galu. Be fa: no Yesu da Ea hadigi bu lai dagoloba, ilia da Gode Ea Sia: dedei da Yesu Ea hou olelema: ne dedei dagoi, amo bu dawa: i. 17 Yesu da musa: wele sia: beba: le, La: salase uhini wa: legadoi. Amo hou ba: su dunu da amo hou sia: ne iasu dunu enoma olelei. 18 Yesu da amo musa: hame ba: su dawa: digima: ne olelesu hamoi, amo nababeba: le, dunu bagohame da Yesu yosia: musa: misi. 19 Amalalu, Fa: lisi dunu ilisu gililisi sia: dasu, "Ninia Ea logo hedofamu gogolesa! Ba: ma! Osobo bagade fi dunu huluane da ema fa: no bobogelala." 20 Galigi sogi fi dunu mogili da Baligisu Lolo Nasu esoga, Godema nodomusa: , Yelusaleme heda: le esalu. 21 Iliia da Filibe (ea moilai da Bedesa: ida, Ga: lili sogi amo ganodini) ema misini, amane sia: i, "Hina! Ninia Yesu ba: mu hanai gala." 22 Filibe da asili, A: daluma adoi. Amalalu, ela da Yesuma adola asi. 23 Yesu E elama amane adole i, "Ilegei eso da doaga: i dagoi. Wali, Dunu Egefe da hadigi bagadedafa lamu galebe. 24 Na da dilima dafawane sia: sa. Widi hawa: afadafa, da osoboga hame dasea, hame biosea, e da widi hawa: afadafa fawane dialumu. Be e da biosea, widi hawa: bagohame bu hamosa. 25 Nowa dunu da ea esalusu gagumusa: hanai galea, e da ea esalusu fisimu. Be nowa dunu ea osobo bagade esalusu amoma hame asigisia, e da ea esalusu bu lale, Fifi Ahoanusu ba: mu. (aiōnios g166) 26 Di da Na hawa: hamomusa: dawa: sea, Nama fa: no bobogema! Amasea, di da Na hawa: hamosu dunu hamoiba: le, Na esalebe amoga esalumu. Nowa dunu da Na

hawa: hamosea, Na Ada da ema nodone, gaguia gadomu." 27 "Wali Na dogo ganodini se naba. Na da adi sia: ma: bela: ? Na da agoane 'Ada! Amoha hou da Nama mae doaga: ma: ne, Di logo hedofama, amo Na da sia: ma: bela: ? Hame mabu! Na da amo se nabimusa: , osobo bagadega misi dagoi. 28 Adal! Dia dio Di hadigiwane hahamoma!" Amalalu, sia: bagade muagado misi, "Na Dio Na da hadigiwane hahamoi dagoi, amola Na da bu agoane hahamomu!" 29 Dunu bagohame amogawi lelefulu, muagadonini misi sia: nababeba: le, mogili amo da gu gelebe ilia sia: i. Mogili amane sia: i, "A: igele dunu da Ema sia: i!" 30 Be Yesu da ilima amane sia: , "Amo sia: da Na fidima: ne hame, be dili fidima: ne misi dagoi. 31 Gode da wali osobo bagade fifi asi gala ilima fofada: mu! Wali Na da osobo bagade ouligisu dunu (Sa: ida: ne) hasalimu. 32 Osobo bagade dunu da Na gaguia gadosea, Na da dunu huluane Nama hiougimu." 33 (Amo sia: E da Ea bogomu logo olelemusa: sia: i.) 34 Dunu huluane bu adole i, "Ninia sema ganodini, Mesaia da mae bogole, eso huluane esalalalumu, amo dedei diala. Amaiba: le, osobo bagade dunu ilia Dunu Egefe gaguia gadomu, Di abuliba: le sia: dalula: ? Dunu Egefe da nowa dunula: ?" (aiōn g165) 35 Yesu E bu adole i, "Wali, hadigi da fonobahadi dialumu. Be gasi da hedolowane doaga: sa: besa: le, hadigi wali dialebeba: le, dawa: iwane masa. Gasi ganodini ahoasu dunu da logo hamedafa ba: sa. 36 Hadigi da dialebeba: le, dilia amo hadigi dafawaneyale dawa: ma! Amalalu, dilia da hadigi ea dunu fi agoane esalumu." Amo sia: nanu, Yesu da asili, wamoaligi. 37 E da musa: hame ba: su dawa: digima: ne olelesu bagohame, ili ba: ma: ne hamosu. Be ilia da Ea hou dafawaneyale hame dawa: su. 38 Amaiba: le, musa: balofede dunu Aisaia ea sia: dafawane didili hamoi ba: i. E musa: amane sia: i, "Hina Gode! Ninia da Dia sia: ne iasu olelei dagoi. Be nowa da dafawaneyale dawa: bela: ? Hina Gode da nowama Ea gasa bagade hou olelebela: ?" 39 Amaiba: le, ilia dafawaneyale dawa: mu da hamedei ba: i. Bai Aisaia da musa: eno sia: amane sia: i, 40 "Gode da ilia si dofoi dagoi. E da ilia asigi dawa: su logo hedofai dagoi. Amaiba: le, ilia siga ba: mu da hamedei galu, amola ilia asigi dawa: su amoga hame dawa: i galu. Ili oloi uhima: ne, ilia Nama sinidigimusa: hame dawa: , Gode amane sia: sa." 41 Aisaia da Yesu Ea

hadigi ba: la: lebeba: le, Yesu Ea hou olelemusa: , musa: amane sia: i. 42 Be amomane, Yu ouligisu dunu bagohame da Yesu Ea hou dafawaneyale dawa: i. Be Fa: lisi dunu da ili sinagoge diasu amoga fadegale fasisa: besa: le, ilia wamowane sia: da. 43 Ili da osobo bagade dunu da ilima nodone sia: mu amo hanaiba: le, ilia dafawaneyale dawa: su hou wamolegei. Ili da Gode Ea ilima nodomu, amo hame dawa: i. 44 Yesu da ha: giwane sia: i, "Nowa da Na hou dafawaneyale dawa: sea, e da Na Asunasisu Dunu Ea hou amola dafawaneyale dawa: be. 45 Nowa da Na ba: sea, e da Na Asunasisu Dunu ba: sa. 46 Na hou dafawaneyale dawa: su dunu huluane da gasi ganodini mae esaloma: ne, Na da hadigi agoane osobo bagadega misi dagoi. 47 Nowa da Na sia: nabasea, be hame hamosea, amo dunuma Na da hame fofada: mu. Na da osobo bagade fi dunu ilima fofada: musa: hame misi, be gaga: musa: misi dagoi. 48 Be nowa dunu da Na higasea, Na sia: , hame lalegagusia, amo dunuma fofada: su liligi da gala. Amo fofada: su liligi da Na Sia: Soge wadela: mu eso amoga, Na Sia: da fofada: su liligi ba: mu. 49 Na da Na hanaiba: le hame sia: i. Be Na Ada da Na amo sia: sia: ma: ne asunasi dagoi. 50 Na Ada Ea sia: da eso huluane Fifi Ahoanusu iaha, amo Na dawa: Amaiba: le, Na Ada da musa: Nama adoi liligi, amo fawane Na da olelesa!" (aiōnios g166)

13 Aya da Baligisu Lolo Manu galu. E da osobo bagade yolesili, Godema bu heda: mu amo da gadenene, Yesu E dawa: i galu. E da osobo bagadega esaloba, E da Ea hou lalegagui dunu ilima bagadewane asigilalu. E da amo bagade dogolegei hou ilima hamoi, amo hame fisi. 2 Yesu amola Ea ado ba: su dunu, ilia da gilisili ha: i naha esalu. Sa: ida: ne da Yudase (Saimone Isaga: liode ea mano) amo ea asigi dawa: su oleleiba: le, e da Yesu hohonomu dawa: lalu. 3 Yesu da Ea Ada da Ema gasadafa hou ia dagoi, amo dawa: i galu. E da Godema misi, amola Godema bu masunu, dawa: i galu. 4 Amalalu, ha: i nanu, E wa: legadole, abula fadegale, doga: su abula lale, amo idiniginisili, 5 hano dili, gaga ganodini salawane, E da Ea ado ba: su dunu ilia emo muni dodofelalu amola Ea doga: su abula idiniginisi amoga doga: i. 6 E da Bidama doaga: le, Bida da Ema amane sia: i, "Hina! Dia da na emo abulimusa: dodofema: bela: ?" 7 Yesu da ema bu adole i, "Na

hou di wahadafa hame dawa: Be di da hobe dawa: mu.” 8 Bida e bu sia: i, “Na emo Di da hamedafa dodofemu.” Be Yesu E bu adole i, “Dia emo Na hame dodofesea, di da Na fi ganodini esalum hamedei.” (aiōn g165) 9 Saimone Bida da bu adole i, “Hina! Na emo fawane hame, be na lobo amola na dialuma, huluane dodofema!” 10 Yesu E amane sia: i, “Nowa da hanoga ulabebe: le, e da fofoloidafa gala. Ea da: i hodo da bu hame dodofele, ea emo fawane bu dodofemu da defea. Dilia huluane da fofoloi dagoi. Be dunu afae fawane da fofoloi hame.” 11 (Ea hohonomu dunu amo dawa: beba: le, Yesu da amane sia: i, “Huluane da fofoloi dagoi. Be afadafa fawane da hame fofoloi.”) 12 Iliia emo dodofelalu, E da Ea abula bu idiniginisili, E da Hi fia sogebi amogai bu fili, amane sia: i, “Na waha hou hamoi dilia dawa: bela: ? 13 Dilia da Nama Olelesu amola Hina dio asula. Amo da defea. Na da dilia Hina esala. 14 Amaiba: le, Na, dilia Olelesu amola dilia Hina, dilia emo Na dodofeiba: le, dilia eno dunu eno dunu ilia emo dodofemu da defea. 15 Dilia da Na hou defele hamoma: ne, Na da amo hou dilima olelei. 16 Na dilima dafawane sia: sa. Hawa: hamosu dunu da ea hina ea hou hame baligisa., amola adola ahoasu dunu da asunasisu dunu ea hou hame baligisa. 17 Amo hou dilia dawa: Amaiba: le, dawa: beba: le hamosea, dilia hahawane bagade ba: mu. 18 Na da dunu huluane ilia hou hame olelesa. Na da Na ilegei dunu ili dawa: Be Gode Sia: da agoane dedei diala, `Na gilisili ha: i nasu na: iyado dunu da bu sinidigili, e da Na higa: i,` amo sia: da dafawane ba: mu. 19 Amo hou da hame doaga: i. Be amo hou doaga: sea, dilia da `Na da Nisu' amo adoi defele dafawaneyale dawa: ma: ne, Na da hidadea dilima adoi dagoi. 20 Na dilima dafawane sia: sa. Nowa dunu da na hawa: hamomusa: adola ahoasu dunu hahawane yosia: sea, e da Na hahawane yosia: sa., amola nowa da Na hahawane yosia: sea, e da Na Asunasisu Gode hahawane yosia: sa. 21 Amo sia: nanu, Yesu da se bagade nabi. E mae wamolegele, amane sia: i, “Na dilima dafawane sia: sa! Dilia fi dunu afadafa da Na hohonomu.” 22 Ea ado ba: su dunu ilia enoma, enoma ba: lalu, Ea sia: bai hame dawa: beba: le, bagadewane fofogadigi. 23 Ado ba: su dunu afadafa, amo da Yesu Ea dogolegei, e da Yesuma dafullili esalu. 24 Saimone Bida da ema loboga wele, amane sia: i, “Ema adole ba: ma! E da nowa dunu ea

hou sia: sa!” 25 Amalalu, amo ado ba: su dunu da bu gadenewane Yesuma asili, Ema adole ba: i, “Amo dunu Dia sia: i da nowala: ?” 26 Yesu da bu adole i, “Na da agi hanoga gele, dunu afae ema imunu. Amo dunu!” Amalalu, E agi lale, hano gele, Yudase Yudase da agi lalu, Sa: ida: ne da ea dogo ganodini aligila sa: i. Yesu da Yudasema amane sia: i “Dia hanai hawa: hamosu hedolo hamoma!” 28 Be gilisili ha: i nanebe dunu ilia da Yesu Ea Yudasema sia: i amo ea bai hame dawa: i. 29 Yudase da muni salasu gaguiba: le, Yesu da ha: i manu eno bidi lama: ne o hame gagui dunuma ima: ne Yesu da sia: i, eno ado ba: su dunu ilia amane dawa: i galu. 30 Yudase da agi lalu, hedolowane gadili asi. Logo doasili, gadili gasi bagade ba: i. 31 Yudase da yolesili asi dagoloba, Yesu E amane sia: i, “Wali Dunu Egefe da Ea hadigi lamu galebe. Dunu Egefe da Gode Ea hadigi olelesa. 32 Amaiba: le, Dunu Egefe da Gode Ea Hadigi olelemuba: le, Gode da Dunu Egefe ea Hadigi wahawane olelemu. 33 Na manolali! Wali Na da dilima fa: bihadi fawane bu gilisili esalum. Dilia da Na hogoi helemu. Be Na Yu ouligisu dunu ilima sia: i defele, amo dilima bu sia: sa, `Na masunu soge amogai dili masunu da hamedei galebe! 34 Wali, Na da sema gaheabolo dilima olelesa. Dilia dunu eno amo dunu eno ilima asigima. Na dogolegei hou dilima amo defele, dilia enoma enoma asigima. 35 Dunu eno da dunu enoma asigidafa hou hamosea, dunu huluane ilia da dili da Na fa: no bobogesu dunudafa, amo noga: le dawa: mu.” 36 Saimone Bida da Ema adole ba: i, “Hina! Di da habidili masa: bela: ?” Yesu E bu adole i, “Na masunu soge amoga di waha fa: no bobogege doaga: mu gogolesa. Be fa: no amo sogega doaga: musa: , di da Nama fa: no bobogemu.” 37 Bida e bu adole ba: i, “Hina! Abuliba: le na da wali Dima fa: no bobogemu da hamedebela: ? Na da Di fidima: ne, na da bogoma: ne momagele esala.” 38 Yesu E bu adole i, “Di da dafawane Na fidima: ne bogoma: ne momagebela: ? Na dima dafawane sia: sa. Wali gasia, di da hidadea, `Na da Yesu hame dawa: ,` udiana agoane sia: nanu, fa: no gagala gawali ga: be nabimu.”

14 Yesu da ilima amane sia: i, “Dilia mae fofogadigima, mae da: i dioma! Dilia Gode Ea hou dafawaneyale dawa: beba: le, Na hou

amola dafawaneyale dawa: ma. 2 Na Ada Ea diasu ganodini da sesei bagohame diala. Na da dilia sogebi hahamomusa: masunu. Amo da dafawane hame ganiaba, Na da dilima adola: loba. 3 Amola Na da asili, dilia sogebi hahamoi dagosea, dili da Na esalebe amoga esaloma: ne, Na da dili lidimusa: bu misunu. 4 Na masunusa: esalebe amoga doaga: musa: ahoasu logo, dilia dawa:” 5 Domase da Ema amane sia: i, “Hina! Dia masunu soge ninia hame dawa: Amaiba: le, amoga doaga: musa: ahoasu ninia da habodane dawa: ma: bela: ?” 6 Yesu E bu adole i, “Na da Logodafa. Na da Dafawane Sia: dafa. Na da Esalusudafa. Eno Godema heda: su logo da hamedafa gala, Ni fawane. 7 Dilia da Na dawa: i dagoiba: le, dilia da Na Ada dawa: mu. Dafawane! Dilia da Na Ada dawa: , amola dilia da Na Ada ba: i dagoi. 8 Filibe da Ema amane sia: i, “Hina! Dia Adadafa ninima olelema. Ninia hanai liligi afadafa da amo fawane.” 9 Yesu E bu adole i, “Na da eso bagohame nini gilisili esalu. Filibe! Dia da Na hame dawa: bela: ? Nowa dunu da Na ba: i dagoiba: le, e da Ada ba: i dagoi. Amaiba: le, abuliba: le Ada ninima olelema: ne sia: sala: ? 10 Filibe! Na da Ada ganodini esala, amola Ada da Na ganodini esala, amo di da dafawaneyale hame dawa: bela: ?” Amalalu, Yesu da Ea ado ba: su dunu huluane ilima amane sia: i, “Na sia: da Nama hame maha. Na Ada da Na ganodini esalebeba: le, Hi da Hi hawa: hamonana. 11 Na da Na Ada ganodini esala, amola Ada da Na ganodini esala, amo dilia dafawaneyale dawa: ma! Be amo dafawaneyale hame dawa: sea, defea, Na hawa: hamoi dilia ba: i dagoiba: le, dafawaneyale dawa: ma! 12 Na da dilima dafawane sia: sa. Nama dafawaneyale dawa: su dunu da Na hawa: hamoi defele hamomu! Ma! Na da Na Ada Ema buhagimuba: le, amo dunu da Na hawa: hamoi amo baligimu. 13 Dilia da Na Dioba: le adole ba: sea, Na da Adadafa Ea hadigi olelema: ne, dilia adole ba: i liligi huludafa hamomu. 14 Adi liligi Na Dioba: le dilia adole ba: sea, amo Na da hamomu. 15 “Dilia da Nama asigi galea, dilia da Na sema huluane nabawane hamomu. 16 Na da Edama adole ba: muba: le, E da Fidisu eno Na defele, dilima imunuyo. E da eso huluane mae yolesili, dili fidilalum. (aiŋn g165) 17 Amo Fidisu da A: silibudafa. E da Gode Ea houdafa molole olelesa. Osobo bagade dunu, amo Fidisu ilia hame ba: beba: le, amola hame

dawa: beba: le, ilia amo Fidisu lamu hamedei. Be E da dili esalebeba: le amola E da dilia dogo ganodini esalumuba: le, dilia da E dawa: 18 Na da ahoasea, Na da dili guluba: mano agoane hame yolesimu. Na da dilima bu misunu. 19 Na da fonobahadi esalumu, amalumu osobo bagade dunu da Na bu hame ba: mu. Be dilia da Na bu ba: mu. Na da esalebeba: le, dilia da esalalalumu. 20 Amo eso doaga: sea, Na da Na Ada ganodini esala, amola Na da dili ganodini esala, amo defele dilia da Na ganodini esala, - dilia da amo huluane dawa: mu. 21 Nowa da Na sema dafawaneyale dawa: beba: le, nabawane hamosea, amo dunu da Nama asigi dunu. Nowa da Nama asigi galea, amo dunuma Gode da asigimu. Amola Na da amo dunuma asigimu, amola Na da Na hou ema olelemu.” 22 Yudase (Yudase Isaga: liode hame, eno) amane sia: i, “Hina! Di da habodane nini ba: ma: ne misa: bela: ? Be osobo bagade fi dunu ilia hame ba: mu. Abolebela: ?” 23 Yesu E bu adole i, “Nowa dunu da Nama asigiba: le, e da Na olelesu nabimu. Amasea, Na Ada da ema asigiba: le, Na Ada, amola Na da amo dunuma doaga: le, nini gilisili esalumu. 24 Nama hame asigi dunu da Na olelesu hame naba. Amo olelesu dilia nabi da Na olelesu hame, be Ada (Na Asunasisu) Ea olelesu. 25 Na nini wali gilisili esalebeba: le, Na da amo sia: olelesu. 26 Ada Gode da Fidisdafa, Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala, amo Na Dioba: le asuna ahoasea, E da liligi huluane dilima olelemu. Na olelei huluane dilia bu dawa: ma: ne, E da olelemu. 27 Na da olofosu dilima iaha! Na da Na olofosudafa dilima iaha. Amo olofosu da osobo bagade dunu fi ilia olofosu defele hame - amo da hisu. Dilia mae fofogadigima, mae da: i dioma, amola m mae beda: ma. 28 Na sia: i, ‘Wali Na da dili yolemu, be Na da dilima bu misunu,’ amo dilia nabi dagoi. Dilia da Nama asigi ganiaba, Ada Ea hou da Na hou baligi dagoiba: le, Na da Ema masunuba: le dilia da hahawane ba: la: loba. 29 Amo hou mae doaga: le, Na da hidadea dilima olelei. Bai amo hou doaga: i ba: sea, dilia da dafawaneyale dawa: mu. 30 Osobo bagade fi dunu ilia ouligisu dunu da mabeba: le, Na da bu bagade sia: mu hamedei gala. E da Nama hina hamedafa esala. 31 Be Na da Ada Ema asigisa, amo osobo bagade dunu ilia dawa: ma: ne, Na da Ea adoi huluane nabawane hamonana. Hadiga! Amo sogebi ninia yolesimu.”

15 "Na da waini efedafa. Na Ada Gode da ifabi ouligisu dunu. 2 Na amoda da fage hame legei ba: loba, E da fadegale fasisa. Amoda da ha: i manu legebe ba: loba, ha: i manu eno ida: iwane amola ledi hamedei amo baligili legema: ne, E da banuguma amo gobiheiga noga: le dadamusa: 3 Na da Gode Ea sia: dilima olelebeba: le, dilia da wali ledi hamedei. 4 Dilia da Nama madelagi agoane esalea, Na da dilima madelagi agoane esalumu. Amoda da hisu ha: i manu legemu da hamedei. Amoda da efega bugila ahoabebeba: le fawane, ha: i manu legesa. Dilia, Nama hame bugila ahoasea, ha: i manu legemu da hamedei ba: mu. 5 Na da waini efedafa. Dilia da amoda. Nowa dunu da Na ganodini esalea, Na da ea dogo ganodini aligibiba: le, e da fage bagohame legemu. Na hame fidisa galea, dilia fage legemu hamedei ba: mu. 6 Nowa dunu da Na ganodini hame aligisia, Ada da e amoda agoane fadegale fasisa. E da biole, laluga galadigili, nei dagoi ba: mu. 7 Dilia da Na ganodini aligisia, amola Na sia: dilia dogo ganodini galea, dilia adi liligi adole ba: sea, amo Gode da dilima imunu. 8 Dilia ha: i manu bagadewane legesea, osobo bagade dunu da Na Ada Ea Dio amoma nodone sia: mu., amola dilia da Na ado ba: su dunudafa agoane esalumu. 9 Na Ada da Nama bagadewane asigisa. Amo defele, Na da dilima asigisa. Dilia Na asigi hou ganodini esaloma! 10 Na da Na Ada Ea sema nabawane hamonanebeba: le, Na da Ea asigi hou ganodini esala. Amo defele, dilia da Na sema nabawane hamosea, dilia da Na asigi hou amo ganodini esalumu. 11 Na hahawane hou dili ganodini dialoma: ne, amola dilia hahawane hou da nabaiwane ba: ma: ne, Na da amo sia: dilima adosu. 12 Na sema da amo, 'Na dilima asigi hou defele, dilia dunu enoma enoma asigima!' 13 Baligili asigidafa hou da agoane. Dunu da ea na: iyado dunu ea esalusu gaga: ma: ne, e da hi esalusu fisimu. 14 Dilia da Na sema nabawane hamosea, dilia da Na na: iyado esalumu. 15 Hawa: hamosu dunu da ea hina ea hou hame dawa: beba: le, Na da dilima hawa: hamosu dunu dio bu hame asulimu. Be Na Ada Ea ado huluane Na da dilima olelebeba: le, wali dilia da Na dogolegei na: iyado Na da sia: sa. 16 Dilia da Na hame ilegei. Be Na da dili ilegei dagoi. Dilia da hame dasamu ha: i manu ida: iwane legema: ne, Na da dili ilegei dagoi. Amaiba: le, dilia da Na

Ada Ema Na Dioba: le adole ba: sea, E da dilia hanai liligi dilima imunu. 17 Amaiba: le, Na da dilima amane hamoma: ne sia: sa. Dilia dunu enoma enoma asigima! 18 Osobo bagade fi dunu, ilia Nama hidadea higabebeba: le, ilia dilima higasu hou hamosea, mae fofogadigima. 19 Dilia da osobo bagade dunu ilia hou ganodini defele esala ganiaba, osobo bagade dunu da dilima asigi hou olelela: loba. Be dilia da osobo bagade dunu hame. Dilia da osobo bagade yolesima: ne, Na da dilima ilegei dagoi. Amaiba: le, osobo bagade dunu da dili higasa. 20 Na musa: sia: i bu dawa: ma. 'Hawa: hamosu dunu da ea hina ea hou hame baligisa.' Iliia da Nama se iabebeba: le, ilia da dilima se imunu. Iliia da Na olelesu nabawane hamoi galea, ilia da dilia olelesu amola nabawane hamomu. 21 Be dilia da Na Fi ganodini esalebeba: le, ilia da amo wadela: i hou dilima hamomu. Bai ilia Na Asunasisu Dunu hame dawa: 22 Na da dilima sia: musa: hame misi ganiaba, ilia wadela: i hou ilia da hame dawa: la: loba. Be wali Na misi dagoiba: le, ilia wadela: i hou abalumu logo da hame gala. 23 Nowa da Nama higasea, e da Na Adama higasa. 24 Na da ilia ba: ma: ne, musa: hame ba: su dawa: digima: ne olelesu amo hame hamosu ganiaba, ilia giadofasu ilia da hame dawa: la: loba. Be wali hou diala, Na hamoi ilia ba: lala, ilia da Na amola Na Ada higasa. 25 Be amo hou ilia Sema ganodini dedei sia: dafawane ba: ma: ne misi. Amo sia: dedei amane, 'Bai hame gala, ilia da Nama udigili higasu.' 26 Fidisudafa (A: siilbudafa) amo da Gode Ea Houdafa Olelesu Dunu. E da Adadafa amoga misunu. Amo Na da dilima asunasimu. E da Na hou dilima olelemu. 27 Amola dilia da Na hou eno dunuma olelemu. Bai Na amola dilia, ninia da mui eso amogainini wali gilisili esalu.

16 Dilia dafawaneyale dawa: su hou fisisa: besa: le, Na da amo sia: dilima olelei dagoi. 2 Osobo bagade dunu da dili sinagoge diasuga gadili sefasimu. Eso da misunu, amoga ilia da dili fane legesea, ilia da Gode Ea hawa: hamonanebe hahawane dawa: mu. 3 Iliia da Na Ada amola Na hame dawa: iba: le, amo hou hamomu. 4 Be amo eso doaga: sea, dilia da Na ado bu dawa: mu. Bai Na da dilima olelei dagoi. Na da mui esoga, amo liligi dilima hame olelei. Bai Na da nini gilisili esalu. 5 Be wali Na da Na Asunasisu Dunu Ema buhagimuba: le, dilia da Na habi masa: bela: le hame adole ba: sa. 6 Be Na wali

adobebe: le, dilia dogo da se bagade amoga nabai gala. 7 Be Na dilima dafawane sia: sa. Na da dilia fidima: ne, dili yolesimu. Bai Na da hame yolesili ahoasea, Fidisudafa da dilima hame doaga: mu. Be Na da yolesili ahoabebe: le, Na da Fidisudafa dilima asunasimu. 8 Amola E da doaga: sea, E da osobo bagade dunu ilia giadofai ilima olelemu. E da ilima wadela: i hou amola afadenei moloidafa hamoi hou, amola Gode Ea fofada: su hou, amo E da osobo bagade dunuma olelemu. 9 Osobo bagade dunu ilia giadofai hou da ilia da Na hou dafawaneyale hame dawa: 10 Ilia giadofai hou eno da ilia moloidafa hou hame dawa: Na da Na Ada Ema buhagimuba: le, Fidisudafa (Gode Ea A: silibu Hadigidafa) da osobo bagade dunuma ilia da moloidafa hou hame hamoiba: le, giadofai dagoi, amo E da ilima olelemu. 11 Amola ilia fofada: sudafa hou giadofale dawa: , amo E da ilima olelemu. Bai osobo bagade hina dunu (Sa: ida: ne) ema se imunusa: fofada: su hou da hamoi dagoi. 12 Na da liligi bagohame dilima olelemu galebe. Be dilia amo sia: huluane waha dawa: mu hamedei galebe. 13 Be Sia: dafa A: silibu da doaga: sea, dilia sia: dafa dawa: ma: ne, E da dilia asigi dawa: su ouligimu. E da Hi hanai hamoma: ne sia: hame sia: mu. Be Ea nabi liligi, amola hobebe misunu hou, E da dilima olelemu. 14 E da Na sia: i liligi lale, dilima bu olelemu. Amola E da Na hadigi hou gaguia gadomu. 15 Na Ada Ea liligi huluane da gilisili Na liligi. Amaiba: le, A:silbudafa da Na sia: adole iasu lale, E da dilima bu adomu, amo Na da sia: i dagoi. 16 Fonobahadi aligili, dilia da Na bu hame ba: mu. Be fonobahadi bu aligili, dilia da Na bu ba: mu. 17 Ea ado ba: su dunu mogili, amane sia: dasu, "Bai da adila: ? Fonobahadi aligili, ninia da E hame ba: mu, be fonobahadi bu aligili, ninia da E bu ba: mu, amo E da sia: sa. E da eno sia: sa, 'Bai Na da Na Adama masunu.' 18 Fonobahadi aligili amo bai da adila: ? Ea sia: be bai ninia hamedafa dawa." 19 Yesu da ilia Ema adole ba: musa: hanai gala, amo dawa: i galu. Amaiba: le, E da ilima amane sia: i, "Fonobahadi aligili, dilia da Na hame ba: mu. Be fonobahadi bu aligili, dilia da Na bu ba: mu,' amo Na sia: i. Amo bai hogomusa: dilia sia: dalula: ? 20 Na da dilima dafawane sia: sa. Dilia da se nabawane dinanumu. Be osobo bagade dunu ilia hahawane ba: mu. Dilia da: i dioi nabimu, be amo hou sinidigili dilia bu hahawane ba: mu. 21 Uda

da mano lalelegemu gadenene doaga: sea, e da se nababebe: le da: i dioi naba. Be mano da laleleghi dagoiba: le, mano gaheabolo da osobo bagadega laleleghi dagoiba: le, e da hahawanebe: le, se nabasu gogolesa. 22 Dilia da amo hou agoai ba: sa. Wali dilia da: i dioi naba. Be dilia da Na bu ba: sea, dilia dogo ganodini hahawane bagade nabimu. Amo hahawane hou enoga samogemu da hamedei galebe. 23 Amo esoha, dilia da Nama liligi lama: ne hame adole ba: mu. Na dilima dafawane sia: sa. Dilia da Na Dioba: le, Na Ada Ema adole ba: sea, E da dilia adole ba: su defele dilima imunu. 24 Musa: amogainini wali, dilia da Na Dioba: le liligi lamusa: hame adole ba: su. Be wali, dilia hahawane hou nabaiwane ba: ma: ne, dilia hanai liligi lama: ne adole ba: ma." 25 Na da amo hou olelemusa: , fedege sia: olelei. Be eso da misunu amoga Na da fedege sia: mae olelele, Ada Ea hou moloiwane dilima olelemu. 26 Amo esoha, dilia da Na Dioba: le Ema adole ba: mu. Na da dili fidima: ne, Ema alofele hame adole ba: mu. 27 Bai Na Ada Hisu da dilima asigisa. Dilia da Nama asigiba: le amola Na da Godema misi dilia dafawaneyale dawa: beba: le, E da dilima asigisa. 28 Na da Na Ada yolesili, osobo bagadega misi dagoi. Wali na da osobo bagade yolesili, Na Adama buhagimu." 29 Amalalu, Ea ado ba: su dunu da Ema amane sia: i, "Defea! Wali Di da fedege sia: amoga hame olelesa, be moloiwane ninima sia: sa. 30 Amola Di da liligi huluane dawa: , ninia wali dawa: Dunu da ea lafidili Dima hame adole ba: lalu, ea adole ba: mu liligi huluane Di dawa: Amaiba: le, Di da Gode amoga misi, ninia dafawaneyale dawa: be." 31 Yesu E bu adole i, "Dilia da wali dafawaneyale dawa: bela: ? 32 Eso da misunu - misunu hame be doaga: i dagoi. Amoha dilia huluane da afagogole, dilia diasuga asili, Nisu fawane da esalummu. Be Na da Nisu fawane hame. Bai Na Ada da Na Ani lela. 33 Dilia da Nama madelagiba: le, olofosu dawa: mu. Dilia da amo dawa: ma: ne Na da amo sia: dilima olelei dagoi. Osobo bagade dunu da dilima se imunu. Be mae beda: ma. Na da osobo bagade hou osa: le heda: i dagoi."

17 Amo sia: dagoloba, Yesu Ea si muagado ba: le gadole, amane sia: ne gadai, "Ada! llesesu da doaga: i dagoi. Waha Diagofe da Dima hadigi ima: ne, Diagofema hadigi ima. 2 Bai E da fifi asi gala dunu huluane ilima Hinadafa esaloma: ne, Di da Ema gasa

i dagoi. E da dunu huluane amo Di da Ema i, ilima Fifi Ahoanusu ima: ne, amo gasa Ema i. (aiōnios g166) 3 Fifi Ahoanusu ea bai da Disu da Godedafa esala amo dawa: mu, amola Di da Yesu Gelesu asunasi dagoi. (aiōnios g166) 4 Na da osobo bagadega, Dia hadigi olelei dagoi. Na da hawa: hamosu amo Dia Nama olelei liligi, amo huluane hamoi dagoi. 5 Ada! Musa: osobo bagade hame hahamoi galu Ania da hadigidafa gagui galu. Amo hadigi Ania bu gaguma: ne, Dia hahamoma. 6 Na da osobo bagade dunu amo Di da Nama i, Dia hou ilima olelei. Iliia da Dia dunu galu, amola Di da ili Nama i dagoi. Iliia da Dia sia: nabawane hamoi. 7 Amola liligi Di da Nama iasu, amo huluane da Dia loboga maha ilia wali dawa: 8 Na da Dia sia: Di Nama adoi, amo huluane Na ilima adobeba: le, ilia da lalegagui dagoi. Na da Dimadili misi dagoi, amola Dia da Na asuna asi dagoi, amo ilia dafawaneyale dawa: be. 9 Na da ili fidima: ne sia: ne gadosa. Osobo bagade fi dunu fidima: ne hame, be Dia Nama iabe dunu, ilia da Dia fi ganodini esalebeba: le, amo fidima: ne Na sia: ne gadosa. 10 Na fa: no bobogesu dunu huluane da Dia: Amola Dia dunu huluane da Na: Iliia hou amo ganodini, ilia da Na hadigi olelea. 11 Wali Na da Dima maha. Na da osobo bagadega bu hame esalumu, be ilia da osobo bagadega esalumu. Hadigi Ada! Dia Dio ea gasa amoga ilia mae dafama: ne, Di ili gaguma. Iliia da gilisili fi afadafa fawane esaloma: ne, Ani da afadafa amo defele, Di da Dia Dio Nama asuli dagoi. 12 Dia dio amo Di da Nama i, amo Dio ea gasaba: le, Na da ili gilisili esalea, ili mae dafama: ne, fidsu. Na da ili gaga: i dagoi. Huluane da hame fisi - be afadafa fawane fisi. Amo da Gode Ea Sia: dedei dafawaneyale ba: musa: fisi dagoi. 13 Na da wahadafa Dima maha. Be Na hahawanedafa hou ilia dogo ganodini nabaiwane dialoma: ne, Na da amo sia: osobo bagadega sia: sa. 14 Na da Dia sia: ne iasu ilima olelei dagoi. Be Na hou da osobo bagade dunu ilia hou hame. Amo defele, ilia da osobo bagade dunu hame. Amaiba: le osobo bagade dunu da ili higasu. 15 Ili osobo bagade fisili masa: ne, Na da Dima hame adole ba: sa. Be Sa: ida: ne da ilia hou wadela: sa: besa: le, Dia ili fidima: ne, Na da Dima adole ba: sa. 16 Na da osobo bagade dunu hame, amo defele ilia, da osobo bagade dunu hame. 17 Di moloidafa sia: amoga ili Dima madelagima: ne

momogili gagama! Dia sia: da sia: dafawanedafa. 18 Dia da Na osobo bagadega asunasi. Amo defele Na da ili osobo bagadega asunasi. 19 Amola ili fidima: ne, Na Nisu da Dima madelagima: ne mogili gagasa! Iliia amola da Dima madelagili momogili gagama: ne Na da agoane hamosa. 20 Na da ili fawane fidima: ne, hame sia: ne gadosa. Be fa: no mabe dunu, ilia sia: nabimuba: le Nama fa: no bobogesea, amo dunu fidima: ne Na da sia: ne gadosa. 21 Iliia fi afadafa fawane hamoma: ne, Na da sia: ne gadosa. Ada! Di da Na ganodini esala, amola Na da Di ganodini esala. Na fa: no bobogesu dunu da fi afadafa hamoma: ne, Na sia: ne gadosa. Bai ilia fi afadafa fawane hamosea, osobo bagade dunu da Dia Na asunasi dagoi, amo dafawaneyale dawa: mu. 22 Iliia da afadafa fawane Ani defele gilisima: ne, Na da hadigi Dia Nama iasu defele Na da ilima i dagoi. 23 Iliia afadafa fawane hamoma: ne, Na da ili ganodini, Di da Na ganodini, agoane esalumu da defea. Amo hamonanu, Dia da Na asunasi, amola Dia Nama asigi hou defele Di da ilima asigisa, amo osobo bagade fi dunu da dawa: mu. 24 Ada! Amo dunu Di da Nama i dagoi. Iliia da hadigi Di da Nama iasu liligi amo ba: ma: ne, ilia da Na esalebe amoga esaloma: ne, Na da hanai galebe. Bai osobo bagade hame hahamoi esoha, Na da Dia dogolegei esalu. 25 Moloidafa Hamosu Ada! Osobo bagade dunu ilia da Di hame dawa: Be Na da Di dawa: Amola Na fi dunu da Dia Na asunasi, amo dawa: 26 Dia Nama asigidafa hou da ilia dogo ganodini dialoma: ne, amola Na da ilia dogo ganodini esaloma: ne, Na da Dia hou ilima olelei amola mae yolesili, ilima olelelalumu.”

18 Yesu da amo sia: ne gadoi dagoloba, E amola Ea ado ba: su dunu, amo sogebi yolesili, Gidalone Hano degei dagoi. Amo sogebi da ifabi dialu. Amo ganodini, Yesu amola Ea ado ba: su dunu asi. 2 Yudase (hohonosu dunu) da amo sogebi dawa: i galu. Bai Yesu amola Ea ado ba: su dunu da eso bagohame amogawi gilisilalu. 3 Amaiba: le Yudase da amo ifabia doaga: i. Louma dadi gagui dunu amola Debolo sosodo aligisu dunu (gobebe salasu dunu amola Fa: lisi dunu da amo asunasi), Yudase ea baligiga aligi. Iliia dadi, gigi, gobihei, gamali amola hanu amo gagaguli misi. 4 Ema misunu hou huluane dawa: beba: le, Yesu da gusuba: iwane aliagusuli, ilima amane adole ba: i, “Dilia da nowa hogosala: ?” 5

Ili bu adole i, "Ninia Yesu, Na: saledu dunu, hogosa!" olelesu. Na da sadoga sia: hamedafa sia: su. 21 E amane sia: i, "Na wea!" Yudase, hohonosu dunu, Amaiba: le, di da abuliba: le Nama adole ba: sa? Na da ili gilisili lelu. 6 Yesu da, "Na wea!" amo sia: beba: sia: nabi dunu ilima adole ba: ma! Na ilima adoi, amo le, ilia fofogadigili baligiduli ahoanu, osoba diasa: i. 7 ilima adole ba: ma. Ili Na adoi dawa: !" 22 Yesu da Yesu da ilima bu adole ba: i, "Dilia da nowa hogosala: amo sia: beba: le, Debolu Diasu sosodo aligisu dunu ?" Ili bu amane sia: i, "Yesu, Na: saledu dunu!" 8 afadafa da Yesu Ea odagia fai. E amane sia: i, "Di da Yesu E amane sia: i "Na da wea!, amo Na da sia: abuliba: le gobebe salasu Ouligisu dunu ema agoane i dagoi! Na fawane dilia hogole ba: beba: le, amo sia: bela: ?" 23 Yesu E bu adole i, "Na da wadela: eno dunu gui esala ilima hahawane masa: ne sia: i hou hamoi galea, defea, amo hou dunu huluane ma." 9 (Ea musa: sia: i amane, "Ada! Dia Nama iasu ilima adoma. Be Na da dafawane sia: i galea, dia da dunu huluane, Na da afadafa hame fisi," amo sia: abuliba: le Na fabela: ?" 24 Amalalu, A:nase da Yesu dafawaneyale ba: musa: , E sia: i.) 10 Saimone Bida E Ga: iafa: se (gobebe salasu Ouligisu dunudafa) ema da gegesu gobihei bagade gaguiba: le, ea gobihei afugili la: gili hiouginana asi. 25 Bida da lalu gadenei duga: le gadole, gobebe salasu Ouligisu dunu ea housa lelu. Amalalu, eno dunu ilia da ema adole ba: hawa: hamosu dunu amo ea gedafa, damuni fasi. i, "Di, da amo dunu Ea ado ba: su dunula: ?" Be Bida (Amo hawa: hamosu dunu ea dio amo Ma: lagase.) amane sia: i, "Nnn! Hame mabu!" 26 Gobebe salasu 11 Yesu da Bidama amane sia: i, "Dia gegesu gobihei Ouligisu dunu ea udigili hawa: hamosu dunu afadafa bu salima! Na da se nabasu faigelei amo Na Ada (amo da dunu Bida ea ge damuni fasi, amo ea fi Nama i, amo Na da hame manu di dawa: bela: ? Na dunu) e Bidama adole ba: i, "Na da Di amola Yesu, da manu!" 12 Amalalu, Louma dadi gagui dunu amola alia gilisili ifabi ganodini esalebe ba: bela: ?" 27 Be ilia ouligisu dunu, amola Yu ouligisu dunu, ilia da Bida e bu sia: i, "Hame mabu!" Sia: noba, gagala Yesu afugili, efega la: gi. 13 Ili da E A: nasema bisili gawali ga: be nabi. 28 Hahabedafa, ilia da Ga: iafa: hiouginana asi. A: nase da gobebe salasu Ouligisu se diasu yolesili, Yesu Gamane hina dunu ea diasuga se diasu yolesili, Yesu Gamane hina dunu ea diasuga hiouginana asi. Yu dunu ilia sema da eno dunuma gilisisia, ledi hamobeba: le, Baligisu Lolo manu da hamedei. Yu ouligisu dunu da amo sema dawa: beba: le, Gamane hina diasu ganodini hame golili sa: i. 29 Amaiba: le, Bailade da gadili misini, ilima amane adole ba: i, "E da adi wadela: i hou hamoiba: le, dilia amo dunuma diwaneya udidisala: ?" 30 Ili bu adole i, "E da wadela: i hame hamoi ganiaba, ninia dima hame oule ma: noba." 31 Bailade da ilima amane da a: fini logo holeiga ouesalu, ema sia: beba: le, e sia: i, "Defea! Amaiba: le, dilia sema defele, dilisu da Bida ganodini oule misi. 17 Logo holei ouligisu amo dunuma fofada: ma!" Be ilia bu adole i, "Ninia da a: fini da Bidama amane sia: i, "Di da amo dunu Ea dunu fuga: ma: ne fofada: mu, amo Gamane sema ado ba: su dunula: ?" Be Bida bu adole i, "Nnn! Na bagade gala." 32 (Amo hou da Yesu Ea bogomu hou da hame!" 18 Anegagiba: le, hawa: hamosu dunu sia: i, amo sia: dafawaneyale ba: ma: ne misi. Bai Louma dunu ilia bogoma: ne se iasu da bulufalegeiga amola sosodo aligisu dunu, ilia da nasuba gilisili, lalu medosu hou.) 33 Bailade da bu ea diasu ganodini sa: didi. Amalalu, ilia lalu amoga sisiga: le housa lelu. ili, Yesu ema misa: ne sia: ne, Ema amane adole ba: Amaiba: le, Bida da amoga asili, ilia gilisili housa i, "Di da Yu fi dunu ilia Hina Bagadela: ?" 34 Yesu da lelu. 19 Gobebe salasu Ouligisu dunu da Yesu Ea ado bu adole i, "Amo adole ba: su da di adobela: ? Ma eno dawa: ma: ne, Yesuma adole ba: su. 20 Yesu da bu adole i, "Na da wamowane hame, be dunu huluane dunu ilia adoiba: le di adole ba: sala: ?" 35 Bailade bu adole i, "Na da Yu dunu di dawa: bela: ? Dia fidafa dunu amola gobebe salasu ouligisu dunu, ilia da Di nama oule misi. Dia adi hamobela: ?" 36 Yesu E

amane sia: , “Na Hinadafa Hou da osobo bagade lilingi hame. Na Hinadafa Hou da osobo bagade lilingi ganiaba, Yu ouligisu dunu ilia da Na mae lama: ne, Na fa: no bobogesu dunu da gegena: noba. Be hame! Na Hinadafa Hou da guiguda: lilingi hame!” 37 Amalalu, Bailade da Ema amane adole ba: i, “Amaiba: le, Di da Hina Bagade esalabela: ?” Yesu da bu adole i, “Na da Hina Bagade di da sia: sa! Di dafawane sia: sa! Bai Na da dafawanedafa hou olelema: ne, amo fawane Na da lalelegei, amola osobo bagadega misi. Nowa da dafawanedafa hou dafawaneyale dawa: sea, e da Na sia: naba.” 38 Bailade da adole ba: i, “Dafawanedafa hou da adi houla: ?” Amalalu, Bailade da bu gadili asili, dunu huluane ilima amane sia: i, “Na da Ema se imunusa: fofada: su hamedafa ba: sa. 39 Be dilia hou defele, Baligisu Lolo Nasu amoha ode huluane se iasu diasu hamosu dunu afadafa ea se iasu diasu logo na doasisa. Na da Yu dunu ilia Hina Bagade Ea se iasu diasu logo doasimu da defeala: ?” 40 Be ilia ha: giwane halasu, “Hame mabu! E hame! Ninia da Bala: ba: se hanai!” (Bala: base da fasu amola wamolasu dunu.)

19 Amalalu, Bailade da Yesu lale, amola ea sia: beba: le dadi gagui dunu da Yesu fegasuga fananu. 2 Dadi gagui dunu ilia da aya: gaga: nomei nodomene, habuga hamone, Yesu Ea dialuma da: iya figisi. Iliia da yoi abula ida: iwane gala Ema idiniginisi. 3 Yesu leloba amogawi misini, ilia amane sia: i, “Yu Hina Bagade! Mae bogole, esaloma!” Amalalu, ilia da Ea odagi loboga fai. 4 Bailade da bu gadili asili, dunu huluane ilima amane sia: i, “Dilia! Amo dunu dili huluane ba: ma: ne, na da guiguda:oule misunu. E bogoma: ne wadela: i hou hamoi amo na da hamedafa ba: i, amo dilia ba: mu.” 5 Amasea, Yesu da aya: gaga: nomei habuga Ea dialuma da: iya ligisi, yoi abula idiniginisi, gadili misi. Bailade da ilima amane sia: i, “Ba: ma: ! Dunu da amol!” 6 Be gobebe salasu ouligisu dunu amola Debole Diasu sosodo aligisu dunu, ilia da Yesu ba: beba: le, amane halale sia: i, “Bulufalegeiga fuga: ma! Bulufalegeiga fuga: ma!” Bailade da ilima amane sia: i, “Defea! Dilisu lale, bulufalegeiga fuga: ma! E medomu bai na da hamedafa ba: sa.” 7 Dunu huluane bu adole i, “E da Gode Egefe amo Ea sia: beba: le, ninia sema dedei defele E da bogomu da defea.” 8 Amo sia: nababeba: le, Bailade da bu baligiliwane beda: i. 9 E

da bu ea diasu ganodini golili sa: ili, Yesuma adole ba: i, “Di da habidili misila: ?” Be Yesu da bu hame adole i. 10 Bailade da Ema amane sia: i, “Abuli nama hame sia: sa? Dia se iasu diasu logo doasima: ne o di bulufalegeiga fuga: ma: ne amo hamoma: ne na da gasa gala. Amo Di da hame dawa: bela: ?” 11 Yesu E bu adole i, “Gode da amo ouligisu hou dima iabeba: le fawane, di da amo gasa gagusa. Amaiba: le, eno dunu amo da Na medomusa: dawa i, amo ea wadela: i hou da dia wadela: i hou baligi dagoi.” 12 Amo sia: nababeba: le, Bailade da Yesu Ea se iasu diasu logo doasima: ne, logo hogoi helei. Be dunu huluane bu bagadewane halale sia: i, “E masa: ne di da sia: sea, di da Sisa ea na: iyado hame ganumu. Nowa da e da Hina Bagade sia: sa, e da Sisa ema ha lai.” 13 Amo sia: nababeba: le, Bailade da Yesu gadilioule asili, ea fofada: su fisuga fi. Amo sogebi dio amo “Igi Fa: i.” (Hibulu sia: da Ga: bada.) 14 Amoha da esomogoa, Baligisu Lolo Nasu esoga. Bailade da dunu huluane ilima amane sia: i, “Dilia Hina Bagade da goea.” 15 Iliia bu halale sia: i, “E medoma! E medoma! Bulufalegeiga fuga: ma!” Bailade da ilima adole ba: i, “Na da dilia Hina Bagade bulufalegeiga fuga: mu da defeala: ?” Gobebe salasu ouligisu dunu ilia da bu adole i, “Ninia hina bagade da afae fawane - Sisa!” 16 Amalalu, Bailade da Yesu bulufalegeiga fuga: musa: , ilima i dagoi. 17 Amaiba: le, ilia da Yesu laleoule asi. E da bulufalegei gisawane asili sogebi ea dio amo “Dialuma Gasa Sogebi,” amoga doaga: i. (Hibulu sia: amo sogebi ea dio da Gologoudia). 18 Amoga ilia da Yesu bulufalegeiga fuga: i. Dunu aduna eno, afae da ea lobodafadili, eno da ea lobo fofadidili, ili bulufalegeiga fuga: i. 19 Bailade da meloa dedene, ea dadi gagui dunu ilia da bulufalegeiga gosagisi. E amane dedei “Yesu Na: salede dunu. Yu dunu ilia Hina Bagade!” 20 Yesu Ea bulufalegei sogebi da Yelusaleme gadeneiba: le, dunu bagohame da amo dedei idi. Dedei da Hibulu sia: , Louma sia: amola Galigi sia: , amoga dedene legei. 21 Gobebe salasu ouligisu dunu ilia Bailadema amane sia: i, “Yu dunu ilia Hina Bagade mae dedema! Be ‘Amo dunu da ‘Na da Yu dunu ilia Hina Bagade E sia: i,’ amo fawane dedema!” 22 Be Bailade da bu adole i, “Amo na dedei, na da dedei dagoi!” 23 Iliia da Yesu bulufalegeiga dabagala: i dagoiba: le, dadi gagui dunu da Ea abula lilingi huluane lale, biyaduyale agoane

momogili, lai dagoi. Ea abuladafa, amo da disimusa: hame nodomei, afae fawane amuli. **24** Dadi gagui dunu ilia gilisili sia: dasu, "Amo gadelale sagomu da defea hame. Dunu afae da amo lama: ne, ninia amoga ululuale hedemu." Gode Sia: da amane dedei dialu, "Na idiniginisi lligi huluane ilia afafale sagoi. Na abula lama: ne ilia da amoga ululuale hedei," amo sia: da dafawane doaga: i dagoi ba: i. **25** Yesu Ea ame, Ea ame eya Meli (Galiouba: se idua) amola Meli Ma: gadala, ilia da Yesu Ea bulufalegei bai amo gadenene lelu. **26** Yesu da Ea ame amola Ea dogolegei na: iyado ado ba: su dunu, ela lelebe ba: loba, Ea amema amane sia: i, "Ame! Diagofe goea!" **27** Amalalu, Ea ado ba: su dunuma E amane sia: i, "Dia ame goea!" Amalalu, amoganini amo ado ba: su dunu da Yesu Ea ame, amo ea diasuga ouligisu. **28** Ea hawa hamosu huluane da dagoi, amo Yesu E dawa: i galu. Gode Sia: Dedei dafawaneyale hamoma: ne, E amane sia: i, "Na hano hanai galebe!" **29** Ofodo amogawi dialu. Amo da waini hano amoga nabai galu. Amalalu, ilia da waini nasu amo ganodini abula gele, "hisobe" daguluga gosagili, Yesu moma: ne, Ea lafiga olelei. **30** Waini hano nanu, Yesu amane sia: i, "Defea! Amo da dagoi!" Amalalu, E da Ea dialuma fili sa: ili, bogoi dagoi. **31** Amo eso da Falaida: i eso, aya da Sa: bade eso (Baligisu Lolo Nasu Sa: bade eso) galu. Amaiba: le bogoi da: i hodo da bulufalegeiga udigili dialumu, Yu ouligisu dunu ilia da higa: i galu. Sema ilia da sia: su. Amaiba: le, bulufalegeiga fuga: i dunu ilia emo gasa fili, bulufalegei amoga fadegale fasima: ne, amo ilia da Bailadema amane sia: i. **32** Amalalu, dadi gagui dunu da asili, musa: dunu ea emo gasa fili, asili eno dunu, ea emo gasa fi. Amo dunu ela da Yesu, gilisili bulufalegeiga fuga: i dagoi ba: i. **33** Be Yesuma doaga: le, E da bogoi dagoi ba: loba, ilia da Ea emo gasa hame fi. **34** Be dadi gagui dunu afae da Yesu ea afo goge agei amoga sone, maga: me amola hano ahoanebe ba: i. **35** (Na, amo hou ba: su dunu, dilia huluane dafawaneyale dawa: ma: ne, amo hou olelesa. Na olelei da dafawane na dawa:) **36** Amo hou da Gode Sia: Dedei dafawaneyale dawa: ma: ne misi. Sia: dedei diala, amane, "Ilia da Ea gasa hamedafa fimu!" **37** Gode Ea Sia: eno dedei diala, "Dunu amo da E soi dagoi, ilia E ba: lalumu." **38** Amalalu, Yousefe, A:limadia dunu, e da Yesu Ea da: i hodo lamusa: , Bailadema adole ba: i. (Yousefe da

Yesu ea fa: no bobogesu dunu esalu. Be e da Yu ouligisu dunu ilima beda: iba: le, wamowane fa: no bobogelalu.) Bailade da Yousefe e da Yesu Ea da: i hodo lamu da defea sia: i. Amaiba: le, Yousefe da Yesu Ea da: i hodo lale, gaguli asi. **39** Nigoudimase (e da musa: gasia Yesuma masu dunu), e da **30** gilougala: me agoane gabusiga: manoma legesu lligi aguni, Yousefe sigi asi. **40** Amo dunu aduna, Yesu Ea da: i hodo lale, abulaga sosone, Yu dunu ilia bogoi ouligisu hou defele, gabusiga: manoma legei. **41** Yesu Ea bogoi sogebi amogai da ifabi galu. Amo ganodini gaheabolo bogoi gele gelabo dogoi dialu (amo ganodini bogoi hodo da hamedafa sali). **42** Amo gele gelabo da gadeneiba: le, amola aya da Sa: bade eso amo ilia dawa: beba: le, ela da amo ganodini Yesu Ea da: i hodo sali.

20 Sada: i hahabedafa, hadigibi galu, Meli Ma: gadala da gele gelaboga doaga: le, igi logo ga: su da bebesole fasili, doasi ba: i. **2** E da hehenane, Saimone Bida amola Yesu Ea dogolegei ado ba: su dunu, elama doaga: le, amane sia: i. "Yesu Ea da: i hodo ilia gele gelaboga fadegale gaguli asili, ilia habidili ligisi ninia hame dawa: !" **3** Amalalu Bida amola amo eno ado ba: su dunu, ela da gele gelaboga asi. **4** Ela da hehenane asili, be eno ado ba: su dunu da Bida baligili, e da hidadea gele gelaboga doaga: i. **5** E da beguduli, sosoi abula ba: i dagoi. Be e da ganodini hame golili sa: i. **6** Fa: no, Saimone Bida doaga: le, mae aligili e da gele gelabo ganodini golili sa: i. E da bogoi sosoi abula ba: i. **7** Eno abula, musa: Yesu Ea dialuma amoga sosoi, amo amola e da ba: i. Be amo abula da eno abula amoga mae gilisili, eno sogebi lala: giwane dialebe ba: i. **8** Amalalu, eno ado ba: su dunu (e da hidadea doaga: i amo), e amola golili sa: i. Ba: beba: le, e da dafawaneyale dawa: i dagoi. **9** (Be Gode Sia: amane dedei diala, - Yesu da bogole bu uhini wa: legadomu, amo ilia noga: le hame dawa: i.) **10** Amalalu, ado ba: su dunu ela da diasuga buhagi. **11** Meli da gele gelaboga gadili disa lelu. E da dinanawane beguduli, gelabo ganodini ba: i. **12** Ba: loba, e da a: igele dunu aduna, ahea: ya: i abula amoga idiniginisi lelebe ba: i. Ela da Yesu Ea da: i hodo musa: ligitisu amogawi esalu. Afadafa da dialuma eno da emo amo Ea musa: ligitisu amogawi esalu. **13** Ela da Melima amane adole ba: i "Uda! Di abuliba: le disala: ? E bu adole i, "Ilia da na Hina

gaguli asili, ilia habidili ligisi na hame dawa:" 14 Amalalu, e da sinidigili, Yesu lelebe ba: i. Be e da amo lelu dunu da Yesuyale hame dawa: i. 15 Yesu da ema amane adole ba: i, "Uda! Di abuliba: le disa? Di da nowa hogosala: ?" Meli da Yesu da ifabi ouligisu dunu e dawa: beba: le, Ema amane sia: i. "Di da Ea da: i hodo gaguli asi galea, defea, na bu lala masa: ne, Ea ligisi sogebi nama adoma!" 16 Yesu da ema sia: afae sia: i, "Meli!" Meli da Ema delegili, Hibulu sia: ga amane sia: i, "La: bounai!" (La: bounai ea dawaloma: ne da Olelesu). 17 Yesu da Ema amane sia: i, "Dia Na mae gaguma! Bai Na da wali Na Adama bu hame heda: ! Be naeya ilima asili, Na da Na Ada amola ilia Ada, - Na Gode amola ilia Gode, Ema Na da buhagimusa: ilima olelema!" 18 Amaiba: le Meli Ma: gadala da ado ba: su dunu, ilima asili, Yesu e da ba: i dagoi amola Ea ema adosu amo huluane ilima olelei. 19 Amo Sada: i daeyadafa, Yesu Ea ado ba: su dunu da Yu ouligisu dunu ilima beda: iba: le, ilia logo ga: sili, gagili salawene diasu ganodini esalu. Amalalu, logo mae doasili, Yesu misini, ilia gilisisu dogoa amoga lelu, amane sia: i, "Olofosu dilima dialoma!" 20 Sia: nanu, Ea lobo amola Ea afo ilima olelei. Ili Hina ba: beba: le, hahawane bagade ba: i. 21 Yesu da ilima sia: i, "Olofosu dilima dialoma! Na Ada da Na asunasi amo defele, Na da dili asula ahoa!" 22 E da ilima mi fo fulabole, amane sia: i, "Dilia Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala lama! 23 Dilia da dunu ilia wadela: i hou goglema: ne olofosea, ilia hou da goglema: ne olofoi dagoi ba: mu. Be dilia ilia wadela: i hou hame goglema: ne olofosea, ilia wadela: i hou da hame goglema: ne olofoi dialebe ba: mu." 24 Domase, ado ba: su dunu fagoyale gala amo afae, (ea dio dawa: loma: ne da uda afaega mano aduna eso afaega lalelegei) Yesu Ea mabe amoha, e da ilia gilisi amoga hame esalu. 25 Fa: no, eno ado ba: su dunu ilia ema amane sia: i, "Ninia da ninia Hina ba: i dagoi!" Domase da ilima bu adole i, "Na da gafesiga fa: gini bahoi Ea loboga hamoi hame ba: sea, amola amo bahoi na lobo sogoga hame digili ba: sea, amola na lobo ea afo soi amo ganodini hame salasea, na da dafawaneyale hame dawa: mu." 26 Hi afae aligili, ado ba: su dunu huluane da bu gilisili diasu ganodini esalu. Domase amola ili gilisili esalebe ba: i. Logo da ga: si dagoi, be Yesu da bu misini, ilia gilisisu amo ganodini lelu, amane sia: i, "Olofosu dilima dialoma!"

27 Amalalu, E da Domasema amane sia: i, "Dia lobo sogo amoga, Na lobo baho digili ba: ma. Dia lobo molole, Na afo soi amo ganodini salima. Dia dafama: ne beda: su hou yolele, Na hou dafawaneyale dawa: ma!" 28 Domase da Ema amane sia: i, "Na Hina amola Na Gode!" 29 Yesu da ema amane sia: i, "Di da Na ba: beba: le, dafawaneyale dawa: bela: ? Be Na da: i hodo hame ba: su dunu, ilia dafawaneyale dawa: beba: le hahawane bagade ba: mu!" 30 Yesu da Ea ado ba: su dunu ilia midadi, musa: hame ba: su dawa: digima: ne olelesu bagohame hamoi. Amola mogili bagohame da amo buga ganodini hame dedei diala. 31 Be dilia da Yesu da Mesaia, Gode Egefe, amola dilia Ea hou dafawaneyale dawa: beba: le Fifi Ahoanusu lamu, amo sia: da dedei diala.

21 Amoha fa: no, Daibiliase Hano Wayabo amoga, Yesu da Ea ado ba: su dunu ilima Ea da: i olelei. Hou da agoane ba: i. 2 Saimone Bida, Domase (eno dio da Didimase), Nada: na: iele (Ga: ina moilai, Ga: lili soge dunu), Sebedi ea mano aduna amola eno ado ba: su dunu aduna, ilia gilisili esalu. 3 Saimone Bida da eno dunuma amane sia: i, "Na da menabo hiougimusa: masunu!" Ili bu adole i, "Ninia amola da misunu." Amalalu ilia da dusagai amoga fila heda: le, asili, gasia menabo gasa: lulu, menabo hamedafa lai. 4 Eso heda: lebe ba: loba, ilia da Yesu hano bega: lelebe ba: i. Be E da eno dunuyale ilia dawa: i galu. 5 E da ilima amane adole ba: i, "Na gofelaili! Dilia menabo hiougibala: ?" Ili bu adole i, "Hame lai!" 6 E da ilima bu adole i, "Dilia menabo gasa: su esa fadegale, dusagai lobodafa la: idili amoga bu digili, menabo ba: mu." Ea sia: nabawane, ilia menabo gasa: su bu digibiba: le, menabo bagohame ganodini sa: ili ba: loba, bu hiougimu da hamedeiwane ba: i. 7 Ado ba: su dunu afadafa, amo Yesu Ea dogolegei dunu, e da Bidama amane sia: i, "Goe da Hina!" Bida da amo dunu da Hina Gode Yesu nababeba: le, ea abula bu idiniginisili, (e da da: i nabadowane hawa: hamosu) Yesuma doaga: musa: hanoga soagala: i. 8 Eno ado ba: su dunu ilia dusagai fonobahadi amo ganodini, menabo gasa: su amo menaboga nabai amo hiougilala, hano bega: doaga: musa: misi. Hano be da sedaga hame, 100 mida defei agoane ba: i. 9 Hano bega: doaga: le, osoboga aligila sa: ili, ilia lulu su da: iya menabo gobelalebe amola agi gobei dialebe ba: i. 10 Amalalu, Yesu da ilima

amane sia: i, "Dilia waha lai menabo mogili gaguli misa." 11 Saimone Bida da bu dusagaiga fila heda: le, menabo gasa: su menabo amoga nabai gala e da bega: hiougi. Menabo153 agoane ganodini salabe ba: i. Menabo bagohame sali, be gasa: su da hame gadelai. 12 Yesu da ilima amane sia: i, "Ha: i manusa: misa!" Be ado ba: su dunu ilia Ema "Di da nowala: ?" ado ba: mu amo da defea hame ba: i. Bai E da Hina Gode ilia dawa: i dagoi. 13 Amalalu, Yesu misini, agi lale, ilima i. Amo defele, E da menabo ilima i. 14 Amo da osodayale galu, Yesu da Ea bogole wa: legadosu, amo fa: no Ea ado ba: su dunuma Ea da: i olelei. 15 Ha: i nanu, Yesu da Saimone Bidama amane sia: i, "Saimone, Yone egefe! Dia Nama dogolegei hou amo da eno goe dunu ilia Nama asigi hou baligisala: ?" Bida da bu adole i, "Ma! Hina, na da Dima asigisa. Di dawa: !" Yesu ema amane sia: i, "Dia Na sibi mano ouligima!" 16 Yesu da bu adole ba: i, "Saimone, Yone egefe! Dia da Nama dogolegesala: ?" Bida e bu adole i, "Ma! Di dawa: ! Na da dima asigisa." Yesu ema amane sia: i, "Dia Na sibi ouligima!" 17 Osodayale gala, Yesu da bu adole ba: i, "Saimone, Yone egefe! Dia Nama asigila: ?" Yesu da udianawane "Di da Nama asigila: ?" amo adole ba: beba: le, Bida da se nabi. E bu adole i, "Hina! Di da liligi huluane dawa: Na da Dima asigisa. Di dawa: !" Yesu ema amane sia: i, "Na sibi ilima ha: i manu ima! 18 Na da dima dafawane sia: sa. Di da ayeligi esaloba, di fawane dia abula idiniginisili, dia hanai sogega amoga ahoasu. Be di da da: i hamosea, dia lobo molole, eno dunu ilia da di la: gili, di amoga masunu higabe soge amoga hiouginana masunu." 19 (Amo sia: sia: beba: le, Yesu da Bida e Godema hadigi ima: ne bogomu hou olelei.) Amalalu, Yesu da ema amane sia: i, "Nama fa: no bobogema!" 20 Bida da sinidigili, eno ado ba: su dunu, Yesu ea dogolegei ado ba: su dunu, ea baligiga fa: no bobogelalebe ba: i. (Amo dunu da musa: Baligisu Lolo Nasu amoga Yesuma gadenene misini, Ema adole ba: i, "Hina! Nowa dunu da Di hohonoma: bela: ?") 21 Amo dunu ba: beba: le, Bida da Yesuma amane adole ba: i, "Hina! Goe dunu! E da adi hamoma: bela: ?" 22 Yesu da bu adole i, "Defea! E da mae bogole, asili, Na bu misunu eso amoga guiguda: esalebe ba: sea, - amo hou Na da hanai galea, amo da dia liligi hame. Dia Nama fa: no bobogema!" 23 Amaiba: le, fa: no, Yesu Ea fa:

*Amalalu, na da Hadigi Moilai bai bagade, amo da Gaheabolo Yelusaleme moilai bai bagade
Hebene amoga misini, gudu manebe ba: i. Gode da Yelusaleme amo osobo bagade gaheabolo
amoma iasi. Yelusaleme da uda amo egoa amoma fimusa: ahoanebe liligi ida: iwane ga: ne
ahoa, amo agoaiwane ba: i. Na da Fisu amoga sia: bagade manebe amane nabi, "Wali Gode
Ea esalebe diasu da osobo bagade dunu fi amo ganodini diala. E amola ili da gilisili esalumu.
Ilia da Gode Ea fidafa esalumu. Gode da ili sigi esalumu. E da ilima Gode esalumu.*

Wamolegei Sia: Olelesu 21:2-3

Wamolegei Sia: Olelesu

19 Amalalu, na da sia: bagade amo da dunu osea: i Hebene ganodini gilisili agoane wele sia: nanebe nabi. Iliia amane sia: i, "Godema nodoma! Gode Hi fawane da gaga: su hou, hadigi hou amola gasa bagadedafa hou gagusa. **2** Ea fofada: su da dafawane amola moloidafa. Gode da wadela: i aheda: i uda amo da osobo bagade fifi asi gala dunu huluane ledo hamoi, E da amoma se imunusa: fofada: i dagoi. Amo uda da Gode Ea hawa: hamosu dunu fane legei dagoiba: le, E da ema se dabe i." **3** Iliia da bu eno wele sia: i, "Godema nodoma! Lalu da moilai bai bagade nenana, amo ea mobi da mae yolesili heda: lalumu!" (aiōn g165) **4** Asigilai dunu 24 gala amola esalebe liligi biyaduyale gala, da beguduli diasa: ili, Gode amo da Fisus da: iya fibi, Ema nodone sia: ne gadoi. Iliia amane sia: i, "Ama! Godema nodoma!" **5** Amalalu, na da Fisus amoga sia: amane nabi, "Godema nodoma! Ema hawa: hamosu dunu, dunu huluane bagade amola fonobahadi, Ema beda: i dunu huluane Godema nodoma!" **6** Amalalu, na da dunu osea: idafa ilia sia: agoane nabi. Amo sia: da nawa: li bagade amola gu gelebe bagade agoane nabi. Iliia amane wele sia: i, "Godema nodoma! Bai Hina Gode, ninia Gode Bagadedafa da Hina Bagadedafa esala. **7** Ninia hahawane nodomu da defea. Ea bagade hou amoma ninia nodomu da defea. Sibi Mano Ea uda lamu eso da doaga: i dagoi. Ea uda da Ema fimusa: , ea liligi momagei dagoi. **8** Gode da ahea: ya: i abula amo salimusa: ema i dagoi." (Amo abula da fedege agoane Gode Ea fi dunu ilia hawa: hamosu ida: iwane gala.) **9** Amalalu, a:igele da amane sia: i, "Amo dedema! Nowa da Sibi Mano Ea uda lasu Lolo Nasu, amoma Gode da misa: ne sia: i, amo dunu da hahawane bagade gala." E eno amane sia: i, "Amo sia: i da Gode Ea dafawane sia." **10** Na da a: igele ea emo gadenene, ema nodone sia: ne gadomusa: diasa: i. Be e da nama amane sia: i, "Agoane mae hamoma! Na da di amola dia fi dunu, amo huluane Yesu Ea dafawane olelei lalegagui dunu, ilima na: iyado hawa: hamosu dunu fawane. Godema fawane nodone sia: ne gadoma! Bai Yesu Ea dafawane sia: i olelei amo da musa: balofede ilia a: silibu olelei

dagoi." **11** Amalalu, na da Hebene doasili, ahea: ya: i hosi ba: i. Amoga fila heda: lebe dunu Ea Dio amo Fisus Hame Dawa: amola Dafawane ba: i. E da moloidafa fofada: su amola gegemusa: dawa: **12** Amo Dunu Ea si da lalu agoane ba: i amola Ea dialuma da: iya habuga bagohame ba: i. Ea da: i hodo da: iya dio dedei ba: i, be amo dio Hi fawane dawa: **13** Ea abula sali amo da maga: mega dedeboi. Ea dio da "Gode Ea Sia." **14** Hebene dadi gagui gegesu dunu ilia da ahea: ya: i abula salawane, ahea: ya: i hosi ilima fila heda: le, Ema fa: no bobogei. **15** E da gegesu gobihei bagade debei meidafa amo Ea lafidili gagui ba: i. Amoga E da fifi asi gala hasalasimu. E da ilima gasa bagade Hina hou hamomu. E da fedege agoane waini fage Gode Bagadedafa amo Ea ougi bagade waini hano osa: gisu diasu amo ganodini osa: gimu. **16** Dio amo da Ea abula da: iya amola Ea masele da: iya dedei da, "Hina Bagade amo da eno hina bagade huluane baligi, amola Hina Gode amo da eno ouligisu dunu huluane baligi!" **17** Amalalu, na da a: igele dunu eso da: iya lelebe ba: i. E da sio fi hagili ahoanebe ilima bagade wele sia: i, "Misa! Gode Ea lolo Nasu bagade amoma misa! **18** Misa! Dilia hina bagade dunu, dadi gagui ouligisu dunu, dadi gagui dunu, hosi, amoga fila heda: i dunu, dunu huluane amo udigili hawa: hamosu dunu, halegale ahoanebe dunu, bagade amola fonobahadi, amo huluane ilia hu manusa: misa!" **19** Amalalu, na ohe fi liligi amola osobo bagade ouligisu dunu, gilisili amo Dunu hosiga fila heda: i amola ea fidisu dunu, ilima gegemusa: manebe ba: i. **20** Hosiga fila heda: i dunu da ohe fi liligi amola ogogosu balofede dunu afugili, se iasu diasu ganodini sali. (Ogogosu balofede dunu da ohe fi liligi ba: ma: ne, gasa bagade musa: hame ba: su hou hamosu. Amoga e da dunu amo ilia ohe fi liligi ea dawa: digima: ne dedesu lai amola ea loboga hamoi agoaila liligi amoma nodone sia: ne gadosu, amoma e da ogogoi.) Iliia da ohe fi liligi amola ogogosu balofede dunu, ili esaleawane lalu wayabo amo da salafaga nenana, amoga ha: digi. (Limnē Pyr g3041 g4442) **21** Dunu da hosi amoga fila heda: i amo da gegesu gobihei ea lafidili gagui amoga ohe fi liligi amola osobo bagade Hina dunu, amo ilia gegesu dunu huluane fane legei dagoi. Sio huluane da ilia hu sadini mai dagoi.

20 Amalalu, na da Hebene amoga a: igele dunu dalebe ba: i. E da ea lobo ganodini Gelabo Nosonodafa (A: bisi) amo gi gagui amola gasa bagade sia: ine gagui. (Abyssos g12) 2 E da hanome amo da musa: hemonega sania hamoi, ea dio amo Debele o eno Sa: ida: ne - amo gagulaligili, se iasu diasu ganodini ode 1000 esaloma: ne, sia: inega la: gi dagoi. 3 A: igele da hanome Gelabo Nosonodafa (A: bisi) amo ganodini sanasili, amo ea logo ga: si dagoi. E da fifi asi gala dunu amo ode 1000 amoga bu ogogomu hamedei agoane ba: i. Be ode 1000 gidigili, ea se iasu diasu logo doasimuba: le, fonobahadi bu lalum. (Abyssos g12) 4 Amalalu, na da fisu ba: i dagoi. Amo da: iya fibi dunu ilia da fofada: musa: gasa lai dagoi. Amola na da dunu amo ilia da Yesu Ea dafawane olelei amola Gode Ea sia: , amo olelebeba: le dunu enoga medole legei, amo dunu ilia a: silibu ba: i. Iliia da ohe fi liligi amola ea loboga hamoi agoaila liligi, amoma hame nodone sia: ne gadosu. Amola ohe fi liligi ea dawa: digima: ne dedesu ilia odagiga o loboga hame lai. Iliia da bu wa: legadole, ouligisuwane ilia amola Gelesu, gilisili ode 1000 amoga hina bagade esalu. 5 (Eno bogoi dunu da hame wa: legadole, ode 1000 gidigiba: le fawane bu wa: legadoi.) Amo da Gode Ea Age (No. 1) bogoi wa: legadolesisu olelesa. 6 Dunu ilia da amo Age wa: legadolesisu amo ganodini bu wa: legadosa, ilia da hahawane bagade. Bogosu Ageyadu (No. 2) da ilima gasa hame gala. Iliia da Gode amola Gelesu, amoma gobebe salasu dunu fi hamoiba: le, ilia amola Gelesu, da ode 1000 amoga ouligisa esalum. 7 Ode 1000 da gidigi dagoiba: le, Gode da Sa: ida: ne ea se iasu diasu logo e fonobahadi masa: ne doasimu. 8 E da ahoabeba: le, fifi asi gala ilima ogogomu. E da Goge fi amola Magoge fi, ilima ogogomu. Sa: ida: ne da amo dunu gegemusa: gini momagele giisimu. Iliia da sa: i amo hano wayabo bagade bega: diala amo ea idi defele ba: mu. 9 Iliia da osobo bagade dedeboi dagoi. Iliia da Gode Ea fi dunu ilia esalebe soge amola moilai bai bagade amoma Gode da asigi, amo ilia sisiga: i dagoi. Be lalu da Hebene amoga misini, Sa: ida: ne ea fi huluane wadela: lesi dagoi. 10 Amalalu, Debele, (e da amo dunu ilima ogogoi), e da lalu wayabo amo da salafaga nenanebe amoga ha: digi dagoi ba: i. Amoga musa: ohe fi liligi amola ogogosu balofede dunu ha: digi dagoi ba: i. Iliia da

eso huluane mae dagole, eso amola gasi, amoga se nabalumu. (aiōn g165, Limnē Pyr g3041 g4442) 11 Amalalu, na da ahea: ya: i Fisu bagade amo da: iya Gode fibi ba: i. Osobo bagade amola mu da Ema beda: iba: le, mugululi bu hamedafa ba: i. 12 Amola bogoi dunu huluane, bagade amola fonobahadi, da wa: legadole, Fisu amo ea midadi lelu. Buga da houga: i ba: i. Buga afae amo eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu Buga ilia houga: i. Bogoi dunu ilia esalu hawa: hamoi amo buga ganodini dedei, amo defele Godema fofada: i. 13 Amalalu, bogoi dunu musa: hanoga gela sa: ili bogoi amola bogoi amo bogoi sogebi amo ganodini dialu, amo da fofada: musa: wa: legadoi. Huluane da ilia hawa: hamoi defele fofada: su ba: i. (Hadēs g86) 14 Amalalu, Gode da bogosu hou amola bogosu sogebi, lalu wayabo amoga ha: digi. (Amo lalu wayabo da Bogosu Ageyadu) (Hadēs g86, Limnē Pyr g3041 g4442) 15 Nowa dunu da ea dio eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu Buga ganodini hame dedei dialebe ba: loba, e da lalu wayabo amo ganodini ha: digi dagoi ba: i. (Limnē Pyr g3041 g4442)

21 Amalalu, na da Hebene gaheabolo amola osobo bagade gaheabolo ba: i. Musa: mu amola osobo bagade amola hano wayabo bagade, da mugululi hamedafa ba: i. 2 Amalalu, na da Hadigi Moilai bai bagade, amo da Gaheabolo Yelusaleme moilai bai bagade Hebene amoga misini, gudu manebe ba: i. Gode da Yelusaleme amo osobo bagade gaheabolo amoma iasi. Yelusaleme da uda amo egoa amoma fimusa: ahoanebe liligi ida: iwane ga: ne ahoa, amo agoaiwane ba: i. 3 Na da Fisu amoga sia: bagade manebe amane nabi, "Wali Gode Ea esalebe diasu da osobo bagade dunu fi amo ganodini diala. E amola ili da gilisili esalum. Iliia da Gode Ea fidafa esalum. Gode da ili sigi esalum. E da ilima Gode esalum. 4 E da ilia siga dibi hano doge: mu. Bogosu amola da: i diosu, disu amola se nabasu, amo da bu hamedafa ba: mu. Hea liligi da muguluiba: le, bu hame ba: mu." 5 Amalalu, Gode (E da Fisu da: iya fisa), E amane sia: i, "Na da wali liligi huluane gaheabolo afadenesa!" E da eno nama amane sia: i, "Amo sia: i da dafawaneba: le, dedema!" 6 E da eno amane sia: i, "Dagoi! Na da degabo Musu amola fa: no Dagosu esala. Nowa dunu da hano hanai galea, e da bidi mae iawane eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu hano nasu amoga hano manusa: , Na da ema logo

fodomu. 7 Nowa da osobo bagade hou hasalasisia, Na da ema amo hou imunu. Na da ea Gode esalumu amola e da Na mano esalumu. 8 Be beda: i dunu, hohonosu dunu, wadela: i uda lasu hamosu dunu, wamuni dawa: su o yagono dawa: su, loboga hamoi 'gode' liligi ilima sia: ne gadosu dunu amola ogogosu dunu, amo huluane ilia ilegei soge da wayabo amo da lalu amola salafa amoga nenanebe ba: sa. Amo da Bogosu Ageyadu gala!" (Limnē Pyr g3041 g4442) 9 A: igele dunu fesuale gala ilia se nabasu ofodo fesuale gala gagui, amoga a: igele afadafa nama misini, amane sia: i, "Misa! Na da Sibi Mano Ea uda amo dima olelemu!" 10 Gode Ea A: silibu Hadigidafa da nama ouligibi ba: i. A: igele da na goumi sedade amo da: iya aligimusa: gaguli asi. E da Yelualeme, Hadigi Moilai bai bagade, amo Hebene yolesili, Gode da iasibiba: le, gududili manebe olelei. 11 Moilai bai bagade da Gode Ea hadigi amoga hadigilalu. Ea hadigi da igi ida: iwane gala, ya: sabe amo daiya ba: su agoane ba: i. 12 Moilai bai bagade sisiga: le gagoi sedagawane ba: i. Amo gagoiga logo ga: su fagoyale ba: i amola a: igele dunu fagoyale gala da amo logo sosodo aligisu. Isala: ili fi fagoyale gala ilia dio da logo ga: suga dedei dialebe ba: i. 13 Logo ga: su da agoane dialebe ba: i. Gusu la: idi udiana galu. Ga (south) la: idi udiana galu. Ga (north) la: idi udiana galu. Guma: la: idi udiana dialebe ba: i. 14 Amo gagoi da igi bai fagoyale gala, amo da: iya gagui. Amo igi bai da: iya, Sibi Mano Ea asunasi dunu fagoyale gala ilia dio dedei dialebe ba: i. 15 A: igele amo da nama sia: i dunu, da gouli defei dagulu amo moilai bai bagade amola logo ga: su amola gagoi defei ba: ma: ne gagui dialebe ba: i. 16 Moilai bai bagade da ea la: idi amola la: idi, huluane defei afadafa defele ba: i. A: igele da ea defei dagulu amoga moilai bai bagade ea defei ba: i. Ea sedade defei da 2,400 gilomida agoane ba: i. Amola amo defei defele ba: de defei amola gado defei ba: i. 17 A: igele da gagoi ea gado defei amola ba: i. Amo da 60 mida agoane ba: i. 18 Gagoi da ya: sabe igi ida: iwane gala amoga hamoi. Moilai bai bagadedafa da gouli amo da ledo hamedei agoane, amoga hamoi dagoi. 19 Moilai bai bagade ea igi bai amo da: iya igi ida: iwane gala bagohame ba: i. Age igi bai da ya: sabe, ageyadu da sa: faia, osoda da a: ga: ide, biyadu da emelalede, 20 Bi da onigise, gafe da ganiliane, fesu da haliga: i gawodase, godo da

belole, sesege da douba: se, nabu da ga: lesedoni, gida da degoise, fago da a: medisidi. 21 Logo ga: su afae afae da su afadafa amoga hamoi. Moilai bai bagade ea logo da gouliga hamoi. Amo da galasi agoane, hahalo ba: i. 22 Na da moilai bai bagade ganodini Debolo Diasu hame ba: i. Bai Hina Gode Bagadedafa amola Sibi Mano da moilai bai bagade ea Debolo gala. 23 Eso ea hadigi amola oubi ea hadigi, da amo moilai bai bagadega hamedeiwane liligi. Bai Gode Ea hadigi da hadigibiba: le, amola Sibi Mano da moilai bai bagadega gamali gala. 24 Dunu fifi asi gala da amo moilai bai bagade ea hadigiga olelebeba: le, hahawane ahoanumu. Osobo bagade ouligisu dunu da amo moilai bai bagadega ilia bagade gagui liligi gaguli misunu. 25 Moilai bai bagade ea logo ga: su da mae ga: sili, eso huluane doasiwane dialumu. Gasi da hamedafa ba: muba: le, ilia da doasiwane dialumu. 26 Fifi asi gala huluane ilia mimogo hou amola liligi gagui huluane da Gaheabolo Yelualeme Moilai bai bagade ganodini gaguli misi dagoi dialebe ba: mu. 27 Be ledo amola nigima: liligi da amo moilai bai bagade golili sa: imu hamedei ba: mu. Nowa dunu da wadela: i hou hamosa o ogogosu hou hamosa esalea, da amo moilai bai bagade ganodini masunu hamedei ba: mu. Be nowa dunu ilia dio Sibi Mano ea eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu Buga amo ganodini ba: sea, amo dunu fawane da Yelualeme Gaheabolo moilai bai bagade amo ganodini golili sa: imusa: dawa:

22 A: igele da eno liligi nama olelei. Amo da eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu hano, fofoloi nawa: li agoane hamoi, Gode amola Sibi Mano, amo ela Fisus amoga yogodalul, 2 moilai bai bagade logo dogoa ahoanebe ba: i. Amo hano bega: bega: eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu lfa ba: i. Amo da ode huluane amoga oubi fagoyale hulanega fage legesesa. Amola ea lubi da fifi asi gala amo uhinimusa: dawa: 3 Liligi huluanedafa amoma Gode Ea gagabusu aligisu da galea, amo huluane da moilai bai bagade ganodini hamedafa ba: mu. Gode amola Sibi Mano Ea fisu da amo moilai bai bagade ganodini ba: mu. Gode Ea hawa: hamosu dunu da Ema nodonanumu. 4 Ilia da Gode Ea odagi ba: mu. Gode Ea Dio da ilia odagi da: iya dedei ba: mu. 5 Gasi da bu hame ba: mu. Hina Gode da ilia Hadigi esalumuba: le, ilia da gamali amola eso hadigi hamedei liligi ba: mu. Ilia da hina bagade agoane eso huluane

ouligilalumumu. (aiōn g165) 6 Amalalu, a:igele da nama amane sia: i, "Amo sia: da dafawane, hame ogogosa. Hina Gode, amo da balofede dunuma Ea A: silibu iaha, E da Ea hawa: hamosu dunu ilima gadenene misunu hou olelema: ne, Ea a: igele dunu asunasi dagoi. 7 Yesu da amane sia: sa, "Nabima! Na da hedolo misunu. Nowa da ba: la: lusu sia: amo buga ganodini dedei noga: le nabasea, e da hahawane ba: mu!" 8 Na, Yone, da amo liligi huluane ba: i amola nabi. Amo huluane nabi amola ba: i dagobeba: le, na da a: igele amo nama liligi olelesu, amo ea emo gadenene ema nodone sia: ne gadomusa: diasa: i. 9 Be e da nama amane sia: i, "Agoane mae hamoma! Na da di amola balofede dunu amola dunu huluane ilia sia: amo buga ganodini dedei naba dunu, amo huluane defele na da Gode Ea hawa: hamosu dunu fawane. Godema fawane nodone sia: ne gadoma!" 10 E da eno nama amane sia: i, "Amo buga ba: la: lusu sia: dedei mae wamolegema! Amo sia: i hou misunu da gadeneiba: le, mae wamolegema! 11 Nowa da wadela: i hamoi, e da bu wadela: le hamomusa: dawa: Nowa da ledi hamoi da amaiwane dialumu. Nowa da hou ida: iwane hamosa esalea, e da bu houida: iwane hamonanoma: mu. Nowa da hadigi hamoi galea, e da bu hadigiwane esalaloma: mu." 12 Yesu da amane sia: sa, "Nabima! Na da hedolo misunu. Na da bidi gaguli misunu. Na da dunu huluane afae afae amo ea hawa: hamoi defele, ema bidi imunuyo. 13 Na da Musu amola Dagosu. Na da Degabo defei amola Sinado dibi defei!" 14 Nowa dunu da ilia abula dodofei dagoiba: le, eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu ifa ea fage manusa: amola Yelusaleme Gaheabolo ea logo ga: su ganodini golili masunusa: , amo defele ba: sa, amo dunu da hahawane bagade. 15 Be moilai bai bagade gadili da wa: me ba: mu. Amo da wadela: i uda lasu hamosu dunu, wamuni dawa: su dunu, wadela: i hamosu dunu, medole legesu dunu, loboga hamoi 'gode' liligi ilima sia: ne gadosu dunu, dunu ilia sia: ga amola hawa: hamobega ogogosu dunu, amo huluane da gadili esalumu. 16 Na, Yesu, da dima amo liligi huluane olelemusa: , a: igele dunu asunasi dagoi. Na da Da: ibidi egaga fi ganodini lalelegei. Na da hadigi Gusubia Gasumuni esala!" 17 Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala amola Yesu Ea uda, da amane sia: sa, "Misa!" Nowa da amo sia: nabasea, e amo da eno dunuma "Misa!" sia: ma: ma! Nowa da

hano hanai galea, Misa! Nowa da eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu hano hanai galea, moma! Amo da hahawane dogolegele iasu liligi. Sia: Dagosu 18 Na, Yone, da nowa dunu e da amo ba: la: lusu sia: nabasea, ilima sisasu sia: sa. Nowa dunu da olelesu eno amo olelesuma gillisisia, Gode da se nabasu amo buga ganodini dedei ema imunu. 19 Nowa da ba: la: lusu sia: buga ganodini dedei amo mogili afafane, eno fadegasea, Gode amola da amo dunu eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu ifa fage manusa: amola Hadigi moilai bai bagade ganodini esalumusa: , amo buga ganodini olelei, Gode da ema amo logo ga: mu. 20 Dunu da amo sia: huluane dedei, amo da dafawane E da sia: sa. E da amane sia: sa, "Ma! Dafawane! Na da hedolowane misunu." Ama! Hina Gode Yesu! Misa! 21 Gode Ea fi dunu huluane da Hina Gode Yesu Ea hahawane dogolegele iasu hou noga: le dawa: ma: ne, na dawa: lala. Sia: Ama Dagoi

66 Verses

Bedamuni at AionianBible.org

The Bible is a library of 66 books in the Protestant Canon written by 40 different men over a span of 1,500 years from 1435 BC to 65 AD with one consistent message. From the first page through the last, Jesus. Genesis promised our deliverer is coming, Jesus. Moses said our better prophet is coming, Jesus. Isaiah prophesied our Messiah will be a suffering servant, Jesus. John announced our Anointed One is here, Jesus. Jesus himself testified he is our Lord God, Yahweh. The gospels agree our conqueror of death has risen, Jesus. The Apostles witnessed our victor ascend to his throne in Heaven, Jesus. And Revelation promises Jesus' return for our final judgment. Are you ready? Read the Bible cover to cover at AionianBible.org and answer these questions. How did I get here? Why am I here? How do I determine right or wrong? How can I escape condemnation? What is my destiny? Begin with the primer verses below.

Mui 9:8 Amalalu, Gode da Nowa: amola ea mano ilima amane sia: i, **9:9** "Na gousa: su Na da dilima amola diligaga fa: no lalelegemu mano dilima ilegesa. **9:10** Na da dilima amola esalebe liligi huluane, ohe fi amola sio fi - huluane amo dusagaiga gaga: i, amoma Na gousa: su hamosa. **9:11** Na gousa: su dilima da amo sia: ganodini gala. Hano bagade da esalebe liligi huluane bu hame fane legemu. Hano bagade da osobo bagade bu hame gugunufinisimu. **9:12** Wali na eso huluane dialumu gousa: su dilima amola esalebe liligi huluane amoma Na da dawa: digima: ne olelesu imunu. **9:13** Na da mu mobi ganodini dadi agoane (sona: ni) legemu. Amo da Na osobo bagadega gousa: su dawa: ma: ne agoane dawa: digima: ne olelesu gala.

Gadili Asi 14:13 Mousesese da bu adole i, "Mae beda: ma! Leloma! Amasea, dilia da wali eso Hina Gode Ea gasa bagade Gaga: su hou ba: mu. Dilia da amo Idibidi dunu bu hamedafa ba: mu. **14:14** Hina Gode Hi da dilia gegesu hamomu. Dilia hame! Dilia leloma!"

Gobele Salasu 20:26 Dilia da Na: fi dunu amola hadigi hamoi dagoi ba: mu. Dilia Na fidafa dunu esaloma: ne, Na da dili amo fifi asi gala eno ilima afafai dagoi.

Idisu 6:24 'Hina Gode da dilima hahawane dogolegele hamomu amola dili noga: le ouligimu da defea. **6:25** Hina Gode da dilima asigimu amola dilima gogolema: ne olofosu hou olelemu da defea. **6:26** Hina Gode da dili hahawane ba: mu amola dilima olofosu imunu da defea.'"

Mousesese Ea Malasu 18:18 Na da Isala: ili fi balofede dunu, di agoane, ilima asunasimu. E da Na sia: amo Isala: ili dunuma olelemu. **18:19** E da Na Dioba: le sia: mu amola nowa dunu da ea sia: hame nabasea, Na da ema se dabe imunu.

Yosiuu 1:7 Be di gasa bagade mae beda: iwane esaloma. Hamoma: ne sia: i huluane Na hawa: hamosu dunu Mousesese da dima i, amo nabawane hamoma. Dia hou huluane hahawane ba: ma: ne, amo hamoma: ne sia: i huluane noga: le fa: no bobogema. **1:8** Dilia da Nama nodone sia: ne gadosea, eso huluane amo sema buga idima. Eso amola gasi, ea bai hogole ba: ma. Liligi huluane amo ganodini dedei noga: le nabima. Amasea, dilia da bagade gagui amola hou huluane didili hamone, hahawane ba: mu. **1:9** Mae gogolema! Na da di gasa bagade amola mae beda: iwane hamoma: ne sia: i. Mae da: i dioma amola mae beda: ma! Bai Na, dilia Hina Gode, Na da dilia ahoabe huluane amo sigi ahoa.

Bisisu 2:7 Yosiuu da esalea, amola e da bogoloba, ouligisu dunu da ilia siga Hina Gode Ea Isala: ili fidimusa: gasa bagade hou ba: i, amo dunu amola esalea, Isala: ili dunu da Hina Godema fa: no bobogei.

Ludi 1:16 Be Ludi da amane sia: i, "Di da na di yolesima: ne, mae sia: ma! Na da ani masunu, di habi ahoasea na masunu. Habi di fisia, na gilisili fifi masunu. Dia dunu fi amo da na dunu fi ganumu amola dia

Gode amo da na Gode ganumu. 1:17 Di habi bogosea, na amogai bogomu amola na da amogai uli dogone salimu. Di amola na ania bogobeba: le fawane da afafamu. Amai hame galea, Gode da nama baligili se dabe imunu da defea.”

1 Sa:miuele 16:7 Be Hina Gode da ema amane sia: i, “E goi sedade amola ayeligi noga: i ba: sa amo mae dawa: ma. Na da amo dunu hame ilegei. Bai Na da dunu ilia asigi dawa: suga ilegebe agoane, hame ilegesa. Osobo bagade dunu da dabuagado hou, amo ba: lu ilegesa. Be Na da dunu ea dogo ganodini ba: lu, ilegesa.”

2 Sa:miuele 7:22 Ouligisudafa Hina Gode! Di da bagadedafa! Dunu eno Di agoai da hamedafa! Di fawane da Godedafa! Ninia eso huluane amo dawa: i galu.

1 Hina 2:3 Amola dia Hina Gode Ea hamoma: ne sia: be amo defele hamoma. Ea sema amola hamoma: ne sia: i Mousesee ea Sema Buga ganodini dedei, amo defele hamoma. Di da amane hamosea, di da hobodili ahoasea amola di adi hamosea, hahawane ba: mu.

2 Hina 22:19 Amola di da Na midadi sinidigili, dia hou fonobone, dia abula gadelale, dinanu. Bai di da Na sia: amo Na da Yelusaleme amola amoga fi dunu ilima se dabe imunu, amola Yelusaleme gugunufinisi dagoiba: le, dunu ilia da amo beda: ne fofogadigili ba: mu, amola Yelusaleme dio amoga gagabusu aligima: ne sia: mu, amo sia: nababeba: le, di da dia hou fonoboi. Be Na da dia sia: ne gadosu nabi dagoi.

1 Hou Olelesu 29:17 Na dawa: ! Di da dunu huluane ilia dogo amola asigi dawa: su adoba: sa. Di da moloidafa hamobe dunu hahawane ba: sa. Na da moliwane amola mae hihini, amo liligi huluane Dima i dagoi. Amola na ba: loba, Dia fi dunu goeguda: gilisi, ilia da hahawane udigili iasu Dima gaguli misi.

2 Hou Olelesu 7:14 ilia da Nama sia: ne gadosea, amola ilia wadela: i hou yolesea, Na da Hebenega nabimu amola ilia wadela: i hou goglema: ne olofomu, amola ilia bu bagade gaguiwane ba: ma: ne hamomu.

Esela 7:10 Esela da eno liligi mae dawa: le, eso huluane Hina Gode Ea sema amola hamoma: ne sia: i huluane idilalu, amola defele hawa: hamosu. Amola Isala: ili dunu ilia noga: le dawa: ma: ne, e da Gode Ea sema amola hamoma: ne sia: i ilima olelesu.

Nihemaia 6:3 Na da ilima sia: alofele ia ahoasu dunu asunasili, ilima amane sia: i, “Na da hawa: hamosu bagadedafa hamonana. Na da dia sogega gudu sa: imu da hamedei. Na da dilima misa: ne, hawa: hamosu fisimu da noga: i hame galebe,” na sia: i.

Eseda 4:14 Di da wali se nabasu esoga ouiya: le esalea, Yu dunu ilima gaga: su hou da sogebi enoga misini, ilia da gaga: i dagoi ba: mu. Be di amola dia eda sosogo fi da bogomu. Be nowa da dawa: bela: ? Di da Yu dunu gaga: ma: ne, hina bagade idua ilegebela: ?”

Yoube 19:25 Be na dawa: ! Na esalusu Bu Bidi Lamu dunu da Hebene ganodini esalalala. E da dagomu esoga osobo bagade da: iya, na gaga: ma: ne lelum.

Gesami Hea:su 23:1 Hina Gode da na sibi ouligisu dunu. Na da hahanidafa hame esalum. **23:2** E da na gisi nasegagi amo da: iya helefirmusa: , oule ahoa. **23:3** E da nama gasa gaheabolo iaha. E da nama ilegele sia: i defele, esalusu logo moloidafa amoga na oule ahoa. **23:4** Hina Gode! Na da bogosu gasidunasi amo ganodini ahoasea, na da hame beda: mu. Bai Di ani gilisili esalebeba: le. Dia sibi ouligisu galiamo da na gaga: lala. **23:5** Dia nagili lolo nasu hamonana. Na ha lai dunu ilia ba: ma: ne, Di hamonana. Di nama yosia: ne, nama hahawane nodone aowasa. Di da na faigelei nabalesilala. **23:6** Na dawa: Dia asigi hou amola noga: idafa hou da eso huluane na esalea, nama dialumu. Amola na da Dia diasu ganodini Fifi ahoanusu ba: mu.

Malasu 3:5 Hina Godema dia asigiga amola dogoga dawa: ma. Amola dia osobo bagadega dawa: amoga mae hamoma. **3:6** Be Hina Godema dawa: ma, adi liligi dia hamosea. Amasea, Hi fawane da logo moloidafa gala dima olelemu.

Da:i Dione Dawa:i Olelesu 3:10 Gode da ninima dioi bagade hou iaha. Amo na dawa: **3:11** E da hawa: hamoma: ne eso defele ilegei dagoi. E da ninia asigi dawa: su agoane hamobeba: le, ninia da hobe misunu hou dawa: musa: gini hanai. Be Ea hou amola Ea hanai, E da ninima hame olelesa.

Soloumane ea Gesami 2:4 E da na ea lolo nabe diasugaoule misi. Amola e da ea gosagisu abula amo na dedeboma: ne, hiougili gadoi. Ea gosagisu da sasagesu hou.

Aisaia 9:6 Bai ninima da Mano lalelegei. Gode da ninima Dunu Mano i dagoi. E da ninima ouligisu esalumu. Ema da dio agoane asuli ba: mu, amo, "Noga: idafa Fada: i Sia: su, Gode Bagadedafa, Fifi Ahoanusu Ada, Olofosu Ouligisu Bagade." **9:7** Ea ouligisu hou da mae dagole, asigilalumu. Amola Ea Hinadafa Hou amo ganodini, olofosu fawane ba: mu. E da Hina bagade Da: ibidi ea ouligisu hou lamu. Ea ouligisu hou da moloidafa amola moloidafa fofada: su hou ba: mu, amola E da mae fisili, eso huluane ouligilalumu. Hina Gode Bagadedafa da amo hou huluane hamone dagomu.

Yelemmaia 1:4 Hina Gode da nama amane sia: i, **1:5** "Na da dia esalusu dima i dagoi. Be amo hidadea, Na da di ilegei. Di da hame lalelegei galobawane, Na da di fifi asi gala ilima balofede hawa: hamoma: ne ilegei dagoi." **1:6** Na da bu adole i, "Ouligisudafa Hina! Na da sia: mu gogolei! Na da goi fawane!" **1:7** Be Hina Gode da nama amane sia: i, "Di da goi fawane mae sia: ma! Be Na da dia dunu fi ilima asunasisia, ilima Na sia: dima sia: i amo huluane ilima olelema!" **1:8** Iliba: le mae beda: ma! Bai Na da di gaga: ma: ne ani masunu. Na, Hina Gode da sia: i dagoi." **1:9** Amalalu, Hina Gode da Ea lobo ilua: le gadole, na lafi digili ba: le, amane sia: i, "Nabima! Na da dima dia alofele sia: ma: ne, amo sia: dima iabe goea!" **1:10** Wali eso Na da dima fifi asi gala amola ilia hina bagade dunu ilima hina bagade hou hamoma: ne iaha. Dia da ili fadegale fasimu amola mugulumu dawa: mu. Dia da ili wadela: lesimu dawa: mu. Amola ili bu bugimu amola hiougimu, amo amola dia da dawa: mu."

Fofagini Disu 3:21 Be na da liligi afadafa dawa: sea, na dafawane hamoma: beyale dawa: su da bu nama maha. **3:22** Amo liligi da Hina Gode Ea da nama mae fisili, asigisa. Amola E da gogolema: ne olofosu dawa: **3:23** Ea asigidafa hou da hahabe nasegagi defele, amola eso ea mabe defele, hame yolesisa.

Isigiele 36:26 Na da dogo gaheabolo amola asigi dawa: su gaheabolo dilima imunu. Na da dia ga: nasi igi hamoi dogo, amo fadegale fasili, nabasu dogo dilima imunu. **36:27** Na da Na A: silibu Hadigidafa Gala dilia dogo ganodini sanasimu. Amola dilia da Na malei amola Na sia: nabawane hamoma: ne, Na da dilia hou afadenemu.

Da:niele 3:16 Sia: dala: ge, Misia: ge amola Abedenigou da amane sia: i, "Hina bagade! Ninisu da ninia hou hame gaga: mu. Dia ninima adi liligi hamomusa: dawa: sea hamoma. **3:17** Ninia da Godedafa Ema hawa: hamosa. E da nini lalububugi sawa: bagade amola dia gasa amoga gaga: musa: defele esala. E da amo hamomusa: dawa: sea, E da amo hamomu. **3:18** Be E da nini hame gaga: sea, defea, ninia da hame dawa: mu. Be ninia da dia 'gode' goma ninia hame sia: ne gadomu. Amola ninia da dia dununa gouliga hamoi amoma hamedafa begudumu."

Hosia 6:6 Na da alia Nama mae yolele asigi hou amo hanai gala. Be alia ohe gobele salasu Na higasa. Na fi dunu da ilia asigi dawa: su ganodini Na hou dawa: mu, amo da ohe gobele salasu hou baligisa.

Youele 2:28 Hobeia, Na da Na A: silibu Hadigidafa Gala dunu huluanema soga: digimu. Dilia dunu mano amola didiwi ilia da Na sia: olelemu amola dilia da: i hamoi dunu ilia da simasia ba: mu amola goi ayeligi amola uda a: fini ilia da esalawane siga ba: su sodomu. **2:29** Amo esoga Na da Na A: silibu Hadigidafa Gala, amo hawa: hamosu dunu (dunu amola uda defele) ilima amolawane sogadigimu. **2:30** Na da dawa: ma: ne

sisasu hou amo esoga hahamomu. Muagado amola osobo bagadega, musa: hame ba: su dawa: digima: ne olelesu hou, amo maga: me, laluga nebe amola mobi heda: be ba: mu. 2:31 Eso digagala: i da gasi agoane ba: mu amola oubi da afadenene maga: me agoane ba: mu. Hina Gode da misunu gala be hidadea amo sisasu da ba: mu. 2:32 Be nowa dunu da Hina Godema, E fidima: ne wele sia: sea e da Hina Gode Ea gaga: su ba: mu. Hina Gode Ea sia: i defele, Saione Goumi amola Yelusaleme moilai bai bagadega amola da Gode Ea gaga: su ba: mu. Mogili da gugunufinisu hame ba: mu. Amola nowa dunu Hina Gode da ilegei, amo da gaga: su ba: mu.”

A:imose 5:24 Be hou noga: i hamosa esaloma amola moloi esaloma! Moloidafa hou da hano bagade amo da habe hame dawa: , agoane ba: mu da defea.

Oubadaia 1:15 Eso da gadenesa. Na da osobo bagade fifi asi gala huluane ilima fofada: mu eso da gadenesa. Idome! Dia adi hamoi amo defele, amo hou dima doaga: mu. Dia adi i amo defele dima doaga: mu.

Youna 2:6 Na amo hano haguduga goumi, dabua gadonini dala gududafa doaga: i, amo soge amoea, na masunu gogolele, logo ga: si dialu. Be amomane Hina Gode Bagade, Di da na Godedafa, Dia na bu laiba: le. Amola, luguduga lale, na esaleawane bu walesi. 2:7 Hina Gode! Na dawa: loba, na da bogomu gadenei agoai ba: i. Be amomane, na Dima dafawane dawa: i. Amola na Hina Gode, Dima sia: ne gadoiba: le, Di da Dia hadigi Debolu Diasu ganodini nabi. 2:8 Dunu fifi asi gala amo da loboga hahamoi ogogosu 'gode'ma sia: ne gadosa, amo ilia da Dima fa: no bobogesu hou yolesi dagoi. 2:9 Be na da Dima hahawane gesami hea: su hamomu. Na Dima gobelesu salasu hou hamomu, amola ni ilegele sia: i defele hamomu. Be gaga: su houdafa da Dima fawane maha, na Hina Gode!”

Maiga 6:8 Hame mabu! Hina Gode da hou noga: idafa ninima olelei dagoi. E da nini agoane hamoma: ne hanasa. Ninia moloidafa hou hamone, asigidafa hou hamone, amola fonoboi amola asaboiwane, gililisi ninia Gode amola esalumu, amo hou nini hamoma: ne E da hanasa.

Na:ihome 1:2 Hina Gode da bagadedafa, amola E da eno dunu o liligi ea sogebi lamu hamedei ba: sa. Nowa da Ema gegesea, E da ilima se iaha. E da ougiba: le ilima dabe iaha. 1:3 Hina Gode da hedolodafa hame ougisa, be E da gasa bagadedafa amola Ea da wadela: i hamosu dunuma dafawane se imunu. Hina Gode E habi ahoasea, isu maha amola mu mobi huluane da Ea emoga osa: gi dou heda: be agoai hamosa.

Ha:bagage 3:17 Be amomane, figi ifa da fage hame legei galea, amola waini efe da dulu hame legei galea, amola olife ifa da fage hame legei galea, amola bugili nasu sogega, gagoma da hame heda: i galea, amola sibi huluane da bogogia: i dagoi galea, amola bulamagau sanasisu gagili amo ganodini bulamagau hamedafa esalebe ba: sea, 3:18 na da amoma mae dawa: le, gebewane, nodone hahawane esalumu. Bai Hina Gode da na Gaga: sudafa esala. 3:19 Ouligisudafa Hina Gode da nama gasa iaha. Ea hamobeba: le, na da 'dia' ohe agoane noga: le ososa: ahoa. Na da goumi da: iya ahoasea, Hina Gode da na noga: le gaga: le ouligisa. Sia ama dagoi

Sefanaia 3:17 Dilia Hina Gode da dili esala. Ea gasa da dilima iba: le, dilia da ha lai dunu ili hasali. Hina Gode da dili hahawane dogolegele ba: mu. E da dilima asigiba: le, gaheabolo esalusu dilima imunu. E da dilima gesami hea: mu, amola dunu da lolo nabe amoga hahawane gala, amo defele E da dilima hahawane ba: mu.”

Ha:ga:iai 1:4 Hina Gode da amane sia: i, “Na dunu fi abuliba: le ilila: diasu amo noga: le gaguli esala, amola Na Sia: ne Gadosu Diasu amo bu wadela: lesi dagoi ba: sala: ? 1:5 Dilia da abuliba: le dilima hou doaga: ga: lalebe amo hame ba: sala: ? 1:6 Dilia da gagoma bagade sagai galu, be amomane bagade hame fai. Dilia da ha: i manu gala be dili sadini manu defele hame gala. Dilia da waini hano manu gala, be dilia da waini hano hanai gumimu defele hame gala. Dilia da abula gala, be bagahameba: le, dilia da: i hame

hougala: sa. Dunu da muni lamusa: hawa: hamosa, be amomane esaloma: ne lamu liligi amo defele hame ba: sa. 1:7 Di da abuliba: le, amo hou doaga: be hame ba: bela: ?

Segalaia 12:10 Na da Da: ibidi egaga fi dunu amola Yelusaleme fi dunu eno huluane amo asigidafa amola sia: ne gadosu a: silibu amoga nabalesimu. Iliia da Na bogoma: ne soi dagoi, amola amo esoha ilia da Na bu ba: muba: le, dunu da ea magobo mano bogoiba: le didiga: su defele, ha: giwane didiga: mu.

Malagai 4:2 Be dilia, Nama nabasu dunu, dilia da Na gaga: su gasa bagade hou dili gaga: ma: ne, eso ea heda: su hou defele dilima heda: lebe ba: mu. Amola eso ea digagala: su defele, dilia uhinisisu houdafa ba: mu. Bulamagau mano da ea gagoi logo doasi dagoi ba: sea, hahawane gadili lala, amo defele dilia da hahawane halegale lalumu. 4:3 Amo eso bagadega Na da gasa bagade hamosea, dilia da wadela: i hamosu dunu ilima osa: le heda: le, ilia da dilia emo hagudu osobo gulu agoane ba: mu.

Ma:diu 28:18 Be Yesu da ilima misini, amane sia: i, "Gode Ea Hinadafa hou huluanedafa, Hebene amola osobo bagade amo ganodini, Nama i dagoi. 28:19 Amaiba: le, dilia dunu fifi asi gala huluane, Na fa: no bobogesu fi hamoma: ne masa. Dilia da lalagagui dunu huluane amo Ada Ea Dioba: le, Egefe Ea Dioba: le amola Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala Ea Dioba: le, hanoga fane salima. 28:20 Iliia da Na dilima olelei liligi huluane nabawane hamoma: ne, amo ilima olelema. Dilia ba: ma! Na da dili mae yolelewane ouligilalea, soge wadela: mu eso da doaga: mu." Sia: Ama Dagoi (aiōn g165)

Maga 1:14 Helode da Yone Ba: bodaise se iasu diasu ganodini sali. Amalalu, Yesu da Ga: lili sogega asili, Gode Ea Sia: Ida: iwane Gala olelei. 1:15 E amane sia: i, "Defea! Ilegei eso da doaga: i dagoi. Gode Ea Hinadafa Hou da gadenewane doaga: i. Dilia wadela: i hou yolesili, Gode Ea Sia: dafawaneyale dawa: ma!" 1:16 Yesu da Ga: lili Hano Wayabo bega: laloba, menabo gasa: su dunu aduna amo Saimone amola eya A: dalu menabo gasa: lebe ba: i. 1:17 Yesu da elama amane sia: i, "Nama fa: no bobogema! Na da dunu hiougima: ne, gasa: su hou alima olelemu!" 1:18 Amalalu, ela da menabo gasa: su hedolo yolesili, Yesu Ea baligiga aligili fa: no bobogei.

Luge 4:18 "Hina Gode Ea A: silibu Hadigidafa Ea gasa da Nama doaga: i. Bai E da sia: ida: iwane hame gagui dunuma olelema: ne, Nama ilegei dagoi. Se iasu diasu ganodini sali dunu ilima se iasu diasu logo doasima: ne, si dofoi dunu bu ba: ma: ne, da: i dioi dunu bu hahawane ba: ma: ne amola

Yone 3:16 Bai Gode da osobo bagade fifi asi gala hodole, ilima asigili, Egefe ilima i. Ea sia: dafawaneyale dawa: sea, lalagagusia, eso huluane mae bogole Fifi Ahoanumu. (aiōnios g166) 3:17 Gode da osobo bagade dunu huluane ilima se imunusa: fofada: musa: , Egefe hame asunasi. Be dunu huluane gaga: musa: , E da Egefe asunasi dagoi.

Asunasi Dunu Iliia Hou 1:7 Be Yesu da bu adole i, "Eso amola ode huluane, Gode Hi fawane da ilegesa. Iliia mabe da dilia liligi hame. 1:8 Be Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala da gasa bagade dilia dogo ganodini aligila dasea, dilia da gasa bagade hou labeba: le, Yelusaleme soge, Yudia soge, Samelia soge amola osobo bagade soge bega: asili bega: doaga: mu, amo ganodini dilia da Na hou olelemu!"

Louma 11:32 Gode da dunu huluanedafa ilima Ea udigili gogolema: ne olofosu hou olelema: ne, E da dunu huluane hame nabasu se iasu udigili hawa: hamosu dunu agoane hamoi dagoi. (eleēsē g1653) 11:33 Gode Ea gagui hou da bagadedafa. Ea asigi dawa: su amola Ea hamonanebe dawa: su hou da baligiliwane bagade. Ea hou hamoi nowa da dawa: ma: bela: ? Ea logoga ahoanebe hou da dawa: mu hamedei. 11:34 Gode Sia: da agoane dedei diala, "Nowa da Hina Gode Ea asigi dawa: su dawa: sala: ? Nowa da Ema fada: i sia: olelema: bela: ? 11:35 Nowa da Godema dabe bu lama: ne liligi iabela: ?" 11:36 Bai E da liligi huluanedafa hahamoi dagoi. E hahawane ba: ma: ne, liligi huluanedafa diala. Ninia Godema mae yolesili nodonanumu da defea. Ama. (aiōn g165)

1 Golidia 6:9 Wadela: i hamosu dunu da Gode Ea Hinadafa Hou hame lamu, amo dilia dawa: bela: ? Dilisu dilima gagaoui agoane mae dawa: ma. Nowa da wadela: i uda lasu hou o loboga hamoi 'gode' liligi o eno a: silibu ilima sia: ne gadosu hamosu o inia uda adole lasu hou o dunu eno ea sama adole lasu o
6:10 wamolasu hou o dunu eno ea dio wadela: musa: baligidu sia: dasu hou o feloasu uasu hou, nowa dunu da amo hou afae hamosea, e da Gode Ea Hinadafa Hou hame lamu. **6:11** Musa: mogili dilia amo hou defele hamosu. Be dilia wadela: i hou bu mae ba: ma: ne, Yesu Ea maga: mega dodofei dagoi. Gode Ea hou ganodini esaloma: ne, Gode da dili lai dagoi. Hina Gode Yesu Gelesu Ea hawa: hamobeba: le amola ninia Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala da hawa: hamobeba: le, dilia da Gode Ea siga ba: ma: ne afadenene bu ida: iwane hamoi dagoi.

2 Golidia 5:17 Nowa dunu da Yesu Gelesuma madelagi galea, e da afadenene gaheabolo dunu hamoi dagoi. Hea liligi huluane da mugululi, fisi dagoi. Gaheabolo da doaga: i dagoi. **5:18** Gode Hifawane amo hawa: hamoi dagoi. Ninia musa: Ema ha lai esalu. Be Yesu Gelesu da hamobeba: le, Gode da ninia hou afadenene, nini bu Ema na: iyado hamoi. Amalalu E da eno dunu Ema na: iyado hamoma: ne, amo hawa: hamosu ninima i dagoi. **5:19** Ninia olelesu da agoane diala. Gode da Yesu Gelesu Ea hamobeba: le, osobo bagade fifi asi gala dunu huluane gousa: musa: dawa: lala. E da ilia musa: wadela: i hou mae dawa: le, ilima bu gousa: le na: iyado hamomusa: , amo olelesu ninia ilima sia: ma: ne, E da ninima sia: i. **5:20** Ninia da Yesu Gelesu Ea Sia: adole iasu dunu. Fedege agoane, Gode da ninia lafidili dilima sia: sa. Yesu Gelesu Ea dioba: le, ninia dilima ha: giwane adole ba: sa. Gode da dilia hou afadenene, dilia ha lai hou yolesili, bu Ea na: iyado hamoma: ne, dilia logo fodoma. **5:21** Yesu Gelesu da ledo hou amola wadela: i hou hamedafa galu. Be Gode da nini fidima: ne, ninia da hobea Ema madelagiba: le Ea Hadigidafa hou gilisili gaguma: ne, E da ninia wadela: i hou lale, Yesu gisima: ne, Ea da: iga ligisi.

Gala:isia 1:6 Na da dilia hou ba: beba: le, bagadewane fofogadigisa. Dilia da Yesu Gelesu Ea hahawane dogolegele iasu ilegele sia: i liligi lalegaguma: ne, na da Ea sia: moloidafa olelei. Be dilia hedolowane yolesili, sia: hisu eno amoma dawa: lala. **1:7** Be Sia: dafa eno hame. Afadafa fawane diala. Be eno dunu da dilia hou wadela: ma: ne, Yesu Gelesu Ea Sia: Ida: iwane Gala afadenemusa: dawa: lala. Amaiba: le, na dilima sia: sa.

Efesase 2:1 Musa: , dilia da hame nabasu amola wadela: i hou hamobeba: le, dilia a: silibu da bogoiwane dialu. **2:2** Amo esoga, dilia osobo bagade wadela: i hou amoma fa: no bobogei. Dilia wadela: i a: silibu hina dunu amo wali e da Gode sia: hame nabasu dunuma hina hamonana, amola hisi amo ganodini wadela: i a: silibuma hina hamonana, dilia ema fa: no bobogei. (aiōn g165) **2:3** Ninia huluane da amo hame nabasu dunu defelewane, hame nabasu hou hamosu. Ninia hanaiga hou fawane hamosu. Ninia da ninia da: i hodo amola asigi dawa: su hanaiga, udigili ninisu hou hamosu. Ninia musa: hou hamobeba: le, ninia eno dunu huluane defele, Gode Ea ougi se imunusa: fofada: su ba: mu agoai galu. **2:4** Be Gode Ea gogolema: ne olofosu hou da bagadedafa amola E da ninima bagadewane asigisa. **2:5** Amaiba: le, ninia hame nabasu hou hamonanu amola ninia a: silibu da bogoiwane dialu, amo esoga, E da nini Yesu Gelesu gilisili uhini, wa: legadolesili, gaheabolo esalusu ninima i. Gode da ninima hahawane dogolegele asigiwane iabeba: le, ninia se imunusa: fofada: mu logo ga: i dagoi. **2:6** Ninia da Yesu Gelesuma madelagiba: le, Gode da nini wa: lesili, oule asili, Hebene soge ganodini E da nini ouligisu dunu hamosu. **2:7** E da ninima bagadewane asigiba: le, Yesu Gelesu ninima i dagoi. E da fa: no misunu dunu huluanedafa ilia Ea hahawane dogolegele iasu hou noga: le ba: ma: ne, amo hou hamosu. (aiōn g165) **2:9** Dilia da Gode Ea hahawane dogolegele iasu hou dafawaneyale dawa: beba: le fawane, mae bogoma: ne gaga: su dawa: Dilia hawa: hamobeba: le hame, be Gode Ea udigili hahawane iasu lai dagoiba: le, hidale gasa fi agoane sia: mu da hamedei. **2:10** Gode Hi fawane da ninia wali hou hamoi dagoi. Ninia da hawa: ida: iwane hamoma: ne, E da musa: amo logo momagei. Amo hamoma: ne, E da nini gaheabolo afadenene Yesu Gelesuma madelagi dagoi.

Filibai 3:7 Be wali, na Yesu Gelesu Ea houdafa dawa: mu hanaiba: le, na musa: hou da hamedei liligi agoane ba: sa. **3:8** Na amo liligi da hamedafa liligi agoane ba: sa. Be amo fawane hame. Na da liligi amola

hou eno huluanedafa da hamedei liligi agoane ba: sa. Bai na da hou eno amo da baligili ida: iwane dawa: sa. Amo da Yesu Gelesu da Hina Gode hamoi dagoi, amola na da ema "Na Hina Gode sia: sa!" Na Ea hawa: hamomu hanaiba: le, musa: hou huluane ha: digi dagoi. Na Ea fi ganodini esaloma: ne amola Ema noga: le madelagima: ne, amo musa: liligi wali da isu agoane ba: sa. 3:9 Wali, na Sema nabawane hamobeba: le, na hou da ida: iwane hamoi Gode da ba: sa, amo na da hamedafa sia: sa. Be wali, na Yesu Gelesu Ea hou lalegaguiba: le, Gode da na hou afadenene dunu moloidafa hamoi ba: sa. Amola amo moloidafa hou ea bai da dafawaneyale dawa: su hou fawane.

Golosia 1:15 Gode da a: silibu. Amaiba: le Ea da: i hodo ninia hame ba: sa. Be Yesu Gelesu da Gode amola Ea da: i hodo amola hou da ba: su liligi. E da Gode Ea magobo mano. Yesu da Gode Ea hahamoi liligi huluane baligisa. 1:16 Yesu Gelesu Ea hawa: hamobeba: le, Gode da liligi huluane Hebene ganodini amola osobo bagade ganodini, hahamoi dagoi. Ba: su liligi, hame ba: su liligi, a:silibu ouligisu dunu, gasa liligi amola gamane ouligisu dunu, huluane Yesu Gelesu Ea hawa: hamobeba: le amola amo liligi huluane Ea ouligima: ne, Gode hahamoi dagoi. 1:17 Yesu da liligi huluane hame hahamoi eso amoga esalu. E da liligi huluane mae muguluma: ne gagusa. 1:18 Yesu da Ea fa: no bobogesu fi (sese fi) ilima dialuma esala. Iliia esalusu da Yesuma fawane maha. E da liligi huluane amoma Hinawane esaloma: ne, E da bogole, wa: legadoiba: le, bogoi dunu ilima magobo mano lalelegei agoane hamoi dagoi. 1:19 Gode da hanaiba: le, Yesu Gelesu da Gode Ea hou huluanedafa gagusa. E da Gode defele esala. 1:20 Gode Ea ilegesu da agoane gala. E da Ea Mano Ea hawa: hamobeba: le, osobo bagade liligi amola muagado liligi, huluane Ema bu hiougima: ne dawa: i galu. Ea Manodafa da bulufalegeiga bogobeba: le, Gode da osobo bagade fi dunu huluanema olofosu hou olelei. Amalalu, E da liligi huluane Hebene ganodini amola osobo bagade ganodini, Ema bu madelagima: ne hiougi dagoi.

1 Desalounia 4:1 Sia: dagomusa: , ninia fi dunu, ninia da hou amo da Gode da hahawane ba: su, dilima olelei. Dilia da musa: amola wali agoaiwane esala. Be wali dilia da amo hou baligimusa: , ninia Hina Gode Yesu Ea Dioba: le dilima ha: giwane adole ba: sa. 4:2 Hina Gode Yesu da ninima sia: beba: le, ninia dilima sia: i dagoi. Amo huluane dilia dawa: 4:3 Gode Ea hanai da dilia da hadigiwane, wadela: i uda lasu hou hame hamosa esaloma: ne hanasa. 4:4 Dilia da dilia da: i hodo amoma molole amola hadigi hinawane esalumu da defea. 4:5 Be dilia da Gode hame dawa: dunu defele, uda hanai hou bagade dawa: mu da defea hame.

2 Desalounia 3:6 Ninia fi dunu! Ninia Yesu Gelesu Ea Dioba: le dilima gasa bagadewane sia: sa. Nowa dunu ninia fi amo ganodini da ninia sia: mae nabawane, hawa: hamosu higasea, ilima mae gilisima. 3:7 Dilia huluane dawa: Dilia da ninia hou hamoi amo defele dilia hamomu da defea. Ninia da dili sigi esalea, hawa: hamosu hame higasu. 3:8 Ninia da eno dunu ilia fidisu udigili hame lale, ninia lai defele bidi i dagoi. Be ninia gasa bagadewane hawa: hamoi. Ninia dilima edegemusa: higa: iba: le, eso amola gasi amoga mae yolesili hawa: hamonanu. 3:9 Ninia dilima bidi edegemu da defea galu. Be dilia da ninia hou defele hamomu ninia hanaiba: le, hawa: hamoi fawane. 3:10 Ninia da dili sigi esalebeba: le, dilima amane sia: su, "Nowa dunu da hawa: hamomu higasea, e da ha: i hame manu da defea!"

1 Dimodi 2:1 Amaiba: le, na da degabo ha: giwane sia: sa. Dilia sia: ne gadosea, dunu huluane Gode da fidima: ne sia: ne gadoma, Godema adole ba: ma amola Godema nodone sia: ma. 2:2 Hina bagade dunu, gamane ouligisu dunu amola eno ouligisu dunu, amo Gode fidima: ne Godema sia: ne gadoma. Ninia da gebewane, olofoiwane, Godema beda: iwane amola nodoiwane esaloma: ne, agoane sia: ne gadoma. 2:3 Amo hou da noga: iwane amola Gode ninia Gaga: sudafa da amo hou hahawane ba: sa. 2:4 Gode da dunu huluane gaga: musa: dawa: lala. Ea hanai da dunu huluane da dafawane hou dawa: mu. 2:5 Gode afadafa fawane esala. Amola sia: alofesu Dunu afadafa, E da Gode amola osobo bagade dunu gousa: musa: logo hamoi dagoi, esala. Amo Dunu da Yesu Gelesu.

2 Dimodi 2:8 Yesu Gelesu bu dawa: ma. E bogole, Gode da E bu wa: legadolesi. Na da Gode Ea Sia: Ida: iwane Gala olelesa. Amola amo ganodini dedei defele, Yesu da Da: ibidi egaga fi Dunu. **2:9** Na da Gode Ea Sia: Ida: iwane Gala olelebeba: le, se naba. Na da wadela: i dunu defele sia: inega la: gibi ba: sa. Be Gode Ea Sia: da sia: inega hame la: gi. **2:10** Amaiba: le, Gode Ea ilegei fi, ilia da Yesu Gelesu Ea gaga: su hou amola eso huluane esalalalusu hadigi lama: ne, amo hou fidimusa: , na da se nabimu hame hihisa. (aiōnios g166)

Daidase 2:11 Bai Gode Ea hahawane dogolegele iasu hou, fifi asi gala dunu huluanedafa Ea gaga: su dawa: ma: ne, ilima olelei dagoi. **2:12** Amo hou da ninia wadela: i esalusu hou amola osobo bagade wadela: i hanai hou, amo yolesili, bu ninia hou amoma ouligisuwane esalusu hou, moloidafa hou amola Godema dawa: su hou, amo huluane hamoma: ne, Gode Ea hahawane dogolegele iasu amola gaga: su hou da ninima olelesa. (aiōn g165) **2:13** Amo hou hamonana, eso amoga ninia Gode amola Gaga: su Yesu Gelesu Ea hadigi ba: mu, amo da doaga: mu. Ninia wali amo hobe misunu dafawaneyale esaloma: beyale dawa: lusu hou dafawaneyale dawa: beba: le, ouesala. **2:14** E da wadela: i hou ninia mae lalagaguma: ne, bogoi dagoi. E da nini afadenene, bu ledohame ea fidafa dunu hou ida: iwane hamoma: ne hanai fi dunu, amo hamomusa: , ninima bogoi.

Failimone 1:3 Ninia Ada Gode amola Hina Yesu Gelesu dilima hahawane dogolegele iasu amola olofosu ima: ne, ania dawa: lala. **1:4** Na fi dunu Failimone! Na da dia Gode Ea fi dunu huluane ilima asigidafa hou amola dia Hina Gode Yesuma bagadewane dafawaneyale dawa: su hou, amo na da nababeba: le, na da na sia: ne gadosu huluane amo ganodini dia dio sia: ne, dia houba: le Godema nodone sia: ne gadosa. **1:6** Ninia amola di, da Yesu Ea hou lalagaguiba: le, madelagi dagoi. Amo Yesuma madelagiba: le esalusu hou ninia gilisili bu baligiliwane dawa: ma: ne, na da Godema sia: ne gadolala. **1:7** Na fi dunu! Di da nama asigiba: le, na da hahawane gala amola na dogo da denesi. Di da Gode Ea fi dunu huluane ilia dogo hahawane denesi dagoi.

Hibulu 1:1 Musa: hemonega Gode da eso bagohame amola hou bagohame, amoga Ea balofede dunu ilia lafidili Ea Sia: olelesu. **1:2** Be wali, sogewadela: mu eso da gadeneiba: le, E da Eagofe asunasili, Ea Sia: dafa ninima olelei dagoi. Gode da Eagofe Ea loboga osobo bagade, mu amola liligi huluane hahamoi. Gode da Eagofe amo sogewadela: mu eso doaga: sea, liligi huluane gaguma: ne, Ema ilegei dagoi. (aiōn g165) **1:3** Yesu Gelesu da Gode Ea hadigi defele hadigi gala. E da Gode defele esala. E da Ea sia: ga, osobo bagade, mu amola liligi huluane, amo mae muguluma: ne gagulaligisa. Ea hawa: hamobeba: le, osobo bagade dunuma ima: ne gogolema: ne olofosu lai dagoiba: le, E da Hebene ganodini Gode, Hina Gasa Bagadedafa, amo Ea afodafa dafulili fi dagoi.

Ya:mese 1:16 Na dogolegei fi dunu! Na da Sa: ida: ne ea dilima ogogomu higa: i gala mabu. **1:17** Ida: iwane iasu liligi huluanedafa da Hebene sogega maha. Gode, amo da muagado gamali huluane hahamoi dunu, E da afadenemu mae dawa: le, gasi hamomusa: sinidigimu hame dawa: E da iasu liligi ida: iwane gala huluane iaha. **1:18** Gode da hanaiba: le, Ea Sia: dafawane amoga nini hahamoi dagoi. Ea da nini Ea hahamoi liligi amoma bisilua esaloma: ne, nini hahamoi dagoi.

1 Bida 3:18 Bai Gelesu (Dunu ida: iwane) da dili Godemaoule masa: ne, wadela: i hou hamosu dunu gaga: ma: ne bogoi dagoi. Dunu eno da Yesu Ea da: i hodo medole legei. Be Gode da Gelesu Ea A: silibu bu esaloma: ne uhinisi.

2 Bida 1:3 Gode Ea gasa amoga E da ninia Godema dawa: le ida: iwane esaloma: ne, ninima gasa defele ia dagoi. Gode da nini gilisili ea hadigi amola hou ida: iwane, amo lama: ne ninima misa: ne sia: i. **1:4** Agoane hamobeba: le, Gode da Ea musa: imunu sia: i iasu bagade amola ida: iwane, ninima i dagoi. Ninia da amo iasu lai dagoiba: le, ninia da wadela: i hi hanai hou osobo bagade ganodini diala, amo yolesili, Gode Ea hou amo defele hamomu.

1 Yone 2:1 Na mano! Dilia da wadela: i hou mae hamoma: ne, na da dilima dedesa. Be dunu da wadela: i hou hamoi galea, Alofesu Fidisu dunu da esala. Amo da Yesu Gelesu, Dunu Moloidafa. E da nini fidima: ne, Godema edegelala. 2:2 Amola Gelesu Hisu da hamobeba: le, ninia da nini wadela: i hou gogolema: ne olofoi dagoi ba: sa. Ninia fawane hame, be osobo bagade dunu huluane da Gelesu hamobeba: le, gogolema: ne olofosu dawa:

2 Yone 1:7 Ogogosu dunu bagohame da osobo bagade bega: bega: ogogole olelemusa: asi. Iliia da Yesu Gelesu osobo bagade dunu da: i hodo laiwane osobo bagadega misi da dafawane hame ogogole sia: sa. Agoaiwane dunu da ogogosu. E da Gelesuma ha lai.

3 Yone 1:4 Na da na mano ilia dafawane dawa: su hou amo ganodini lala, amo nababeba: le, baligili hahawane naba.

Yude 1:3 Na dogolegei na: iyado dunu! Na da ninia Gode Ea gaga: su hou nini gilisili gagui, amo bu olelema: ne meloa dedemusa: dawa: i galu. Be bu baligiliwane dawa: beba: le, na da hedolowane dilia dogo denesima: ne, dilia dafawaneyale dawa: su hou amo dialalaloma: ne Gode da Ea fi dunuma i, amo fidima: ne dili gegema: ne, na meloa dedemusa: dawa: i. 1:4 Bai eno hame lalegagui dunu da wamowane ninia fi amo ganodini misiba: le, na meloa dedemusa: dawa: i. Amo dunu ilia wadela: i hou dodofemusa: , ilia da Gode Ea hahawane dogolegele iasu hou giadofale olelesa. Iliia Yesu Gelesu amo ninia Hina Gode higasa. Gode da ilima se imunusa: fofada: su hamoi dagoi, amo balofede (Gode Sia: alofesu dunu) ilia da hemonega Gode Sia: ganodini dedei.

Wamolegei Sia: Olelesu 3:19 Na da nowa dunuma asigi galea, Na da amo dunuma se dabe iaha. Amaiba: le, hogoi helele, dilia wadela: i hou yolesili, sinidigima. 3:20 Nabima! Na da logoga lulufigisa lela. Nowa da Na sia: nababeba: le, logo doasea, Na da amo dunu ea diasu ganodini golili sa: ili, ema gilisili ha: i manu amola e da Nama gilisili ha: i manu. 3:21 Nowa da osobo bagade hou hasalasisia, Na da osobo bagade hou hasaliba: le Na Ada dafulili Ea Fisus amo da: iya fibi, amo defele Na da osobo bagade hou hasalasisu dunu, ilia Nama Na dafulili Na Fisus da: iya fima: ne, ilima ilegemu." 3:22 "Dilia ge galea, A:silibu Ea sia: Yesuma Fa: no Bobogesus Fi ilima sia: sa amo nabima!"

Reader's Guide

Bedamuni at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, *"As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him."* Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, *"And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned."* So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, *"Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth."* 2 Timothy 2:15. *"God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,"* 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Bedamuni at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aidios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonymous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

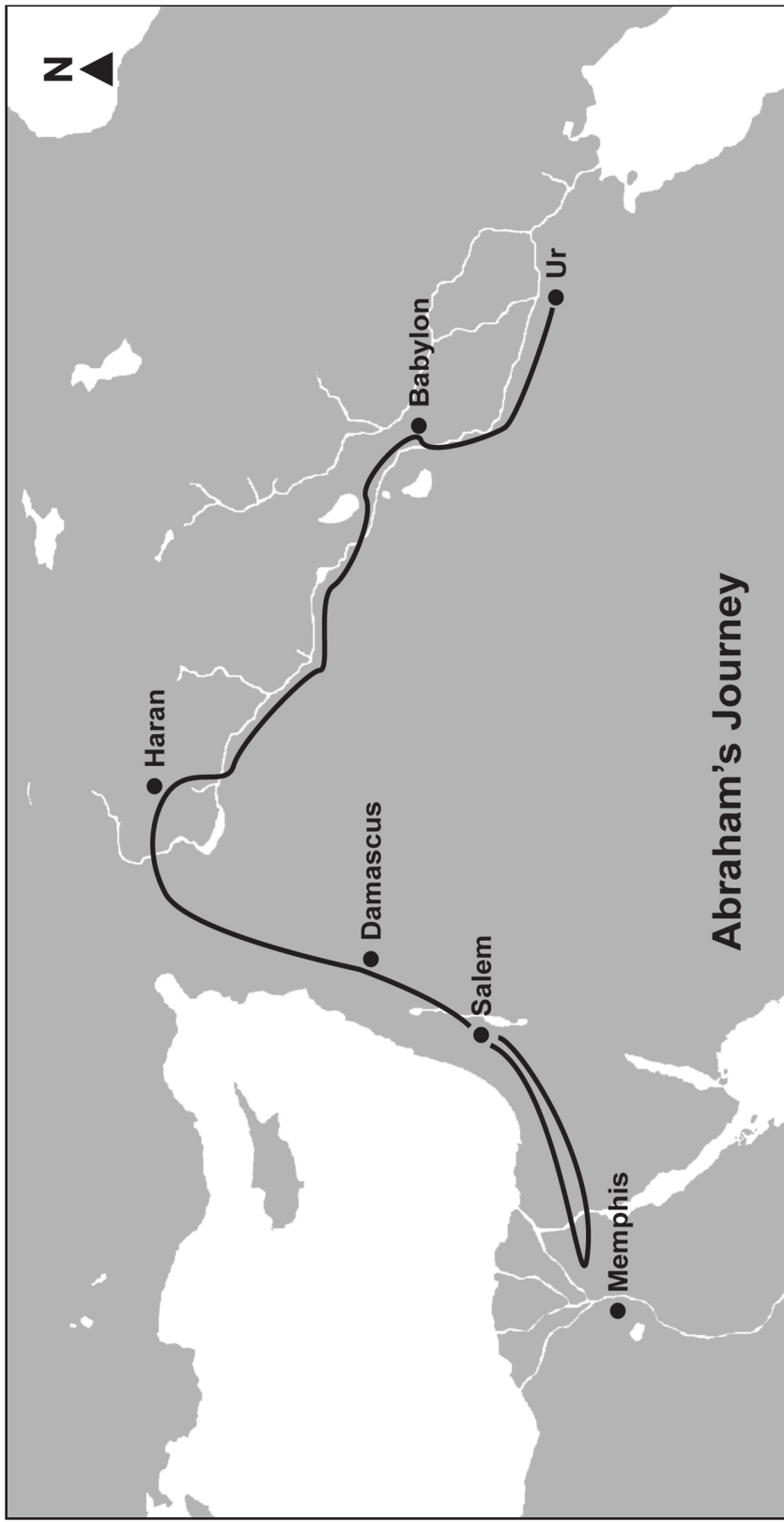
Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

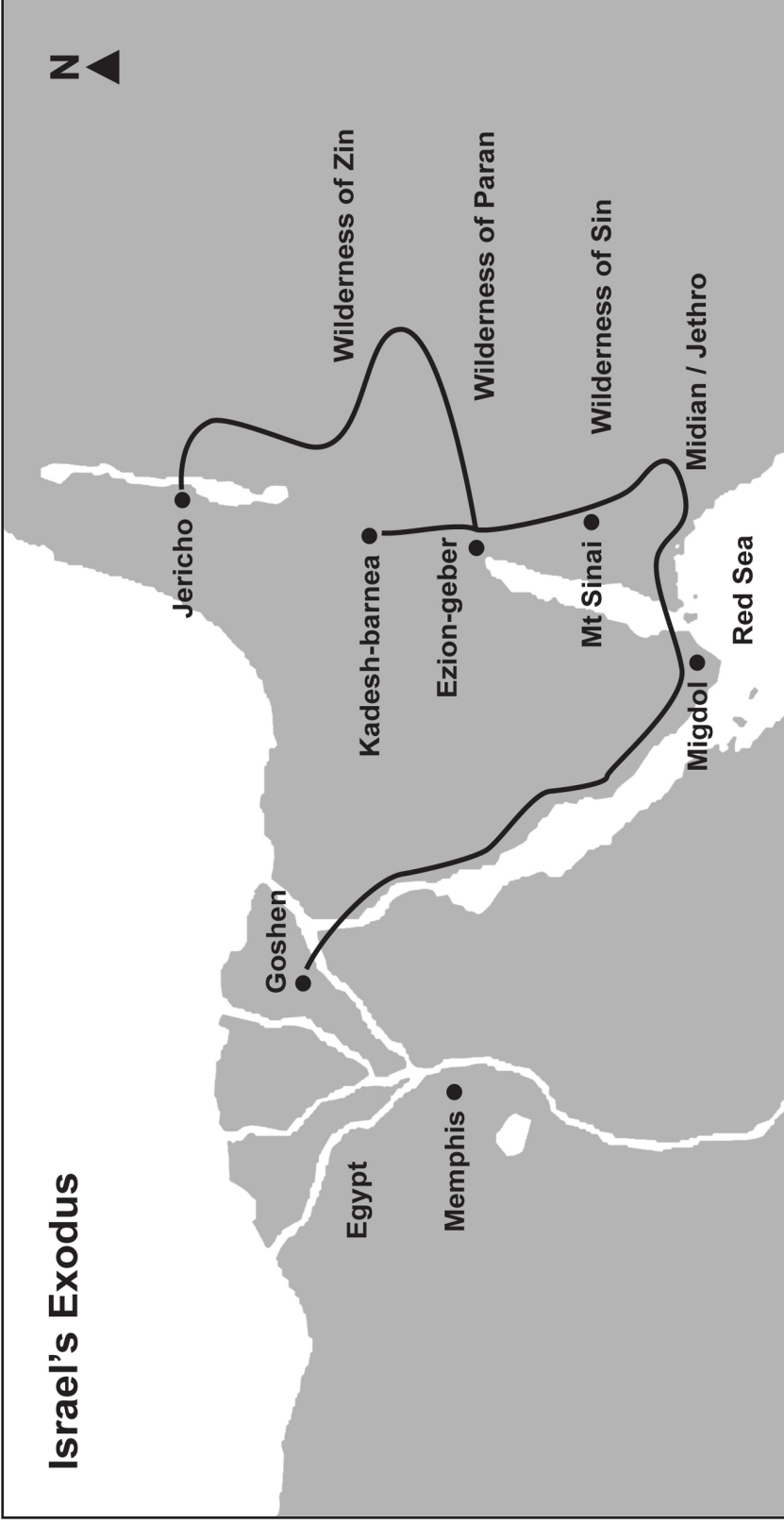
Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

A: ibalaha: me da dafawaneyale dawa: su hou lalegaguiba: le, soqe amo da Gode da ema inunu ilegele sia: i amola amoga doaga: musa: gadili masa: ne sia: i, e da Gode Ea sia: nabawane hamoi. E da ea soqe yolesii, soqe amo e da hame dawa: i soqe, amoga doaga: musa: asi. - Hibulu 11:8

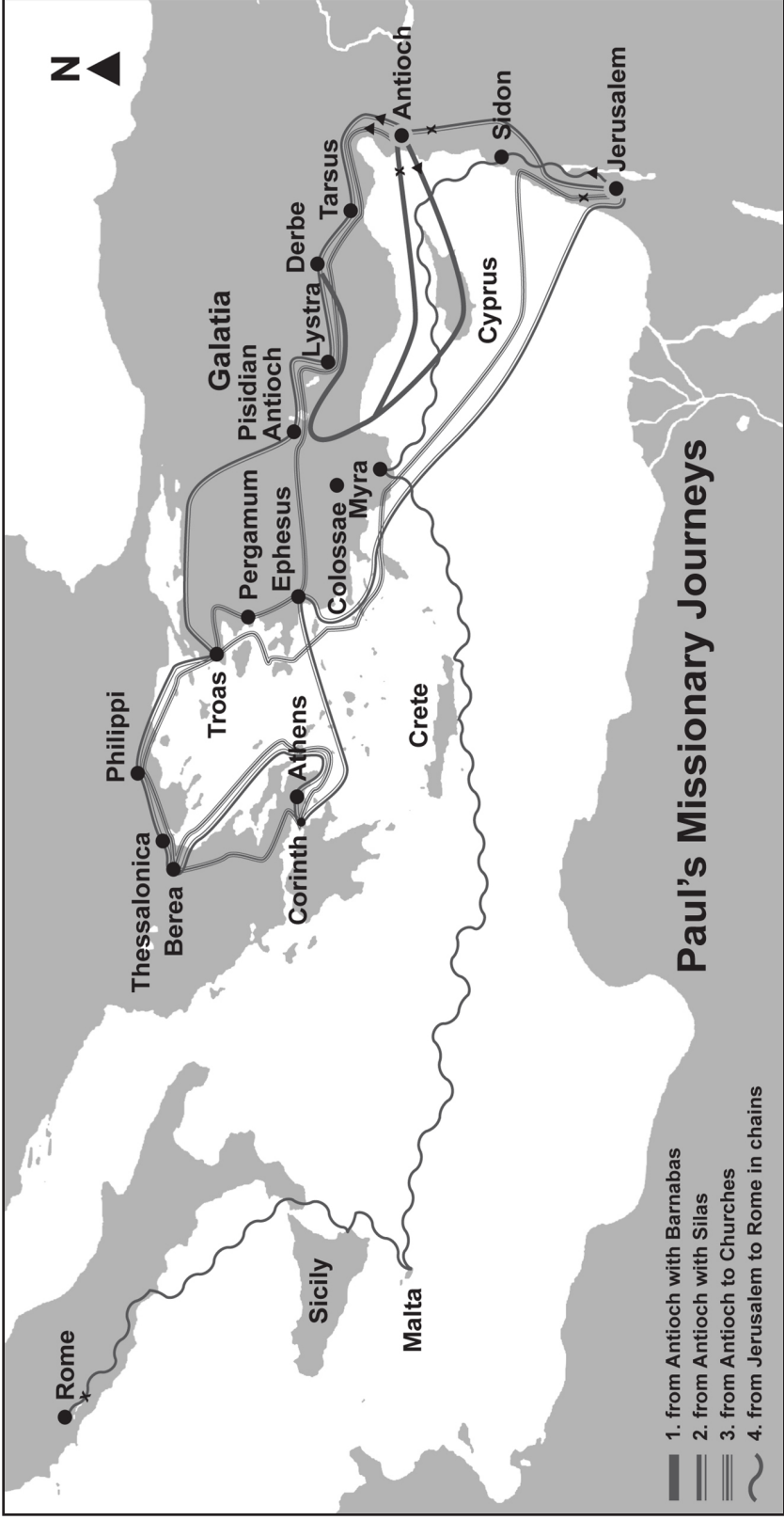
Israel's Exodus

Idibidi hina bagade (Felou) da Isala: ili dunu gadlili masa: ne fisdigiloba, Gode da ili logo dunumuni (amo da hano wayabo bagade bega: Filisidia sogega ahoasu) amoga hame oule asi: Gode da amane dawa: i, "Isala: ili dunu da se nabasea amola gegesu ba: sea, ilia asigi dawa: su sinidigili, idibidi sogega bu hagemu Na higa: i hodosa. " - Gadlii Asi 13:17

Bai Dunu Egefe, da duni eno ilia Ema hawa: hamoma: ne, hame misi. Be eno duni fidimusa: amola duni bagohame ilia esalusu bu bidi lama: ne. E da bogomusa: , misi dagoi.
- Maga 10:45

Na da Bolo, Yesu Gelesu Ea hawa: hamosu dunu! Amola Gode da ilegei dagoiba: le, na da Ea Sia: Ida: iwane Gala olelema: ne asunasi dunu hamoi.
 Na da diji Louma dunuma meloa dedesa. - Louma 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophecies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Uusher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

- 1956 Christ returns for his people
- 1956 Jim Elliot martyr in Ecuador
- 1830 John Williams reaches Polynesia
- 1731 Zinzendorf leads Moravian mission
- 1614 Japanese kill 40,000 Christians
- 1572 Jesuits reach Mexico
- 1517 Martin Luther leads Reformation
- 1455 Gutenberg prints first Bible
- 1323 Franciscans reach Sumatra
- 1276 Ramon Llull trains missionaries
- 1100 Crusades tarnish the church
- 1054 The Great Schism
- 997 Adalbert martyr in Prussia
- 864 Bulgarian Prince Boris converts
- 716 Boniface reaches Germany
- 635 Alopen reaches China
- 569 Longinus reaches Alodia / Sudan
- 432 Saint Patrick reaches Ireland
- 397 Carthage ratifies Bible Canon
- 341 Ulfilas reaches Goth / Romania
- 325 Niceae proclaims God is Trinity
- 250 Denis reaches Paris, France
- 197 Tertullian writes Christian literature
- 70 Titus destroys the Jewish Temple
- 61 Paul imprisoned in Rome, Italy
- 52 Thomas reaches Malabar, India
- 39 Peter reaches Gentile Cornelius
- 33 Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we? ▶			Genesis 1:26 - 2:3	
How are we sinful? ▶			Romans 5:12-19	
Where are we? ◀			Innocence	
			Eternity Past	Creation 4004 B.C.
Who are we? ▶	God	Father	John 10:30	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden
		Son	God's perfect fellowship	
		Holy Spirit		
	Mankind	Living	Genesis 1:1 No Creation No people	Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels
		Deceased believing		
		Deceased unbelieving		
	Angels	Holy		
		Imprisoned		
		Fugitive		
		First Beast		
		False Prophet		
		Satan		
Why are we? ▶			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7	

Mankind is created in God's image, male and female He created us

Sin entered the world through Adam and then death through sin

When are we?

Fallen				Glory
Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age	New Heavens and Earth
1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light				Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3 God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City
John 8:58 Pre-incarnate	John 1:14 Incarnate	Luke 23:43 Paradise		
Psalm 139:7 Everywhere	John 14:17 Living in believers			
Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth				
Luke 16:22 Blessed in Paradise				
Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment				
Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command				
2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus				
			Revelation 20:13 Thalaasa	Matthew 25:41 Revelation 20:10
1 Peter 5:8, Revelation 12:10 Rebelling against Christ Accusing mankind			Revelation 19:20 Lake of Fire	Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels
			Revelation 20:2 Abyss	

For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all

Destiny

Bedamuni at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, *"the gates of Hades will not prevail,"* Matthew 16:18. Paul asks, *"Hades where is your victory?"* 1 Corinthians 15:55. John wrote, *"Hades gives up,"* Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, *"Do not be afraid,"* because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to *"be afraid"* because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, *"out of the frying pan, into the fire?"* Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, *"Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'"* Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. Jesus said, *"You did not choose me, but I chose you,"* John 15:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

Amaiba: le, dilia dunu fifi asi gala huluane, Na fa: no bobogesu fi hamoma: ne masa. Dilia da lalegagui dunu huluane amo Ada Ea Dioba: le, Egefe Ea Dioba: le amola Gode Ea A: silibu Hadfigidafa Gala Ea Dioba: le, hanoga fane salima. - Ma:diu 28:19